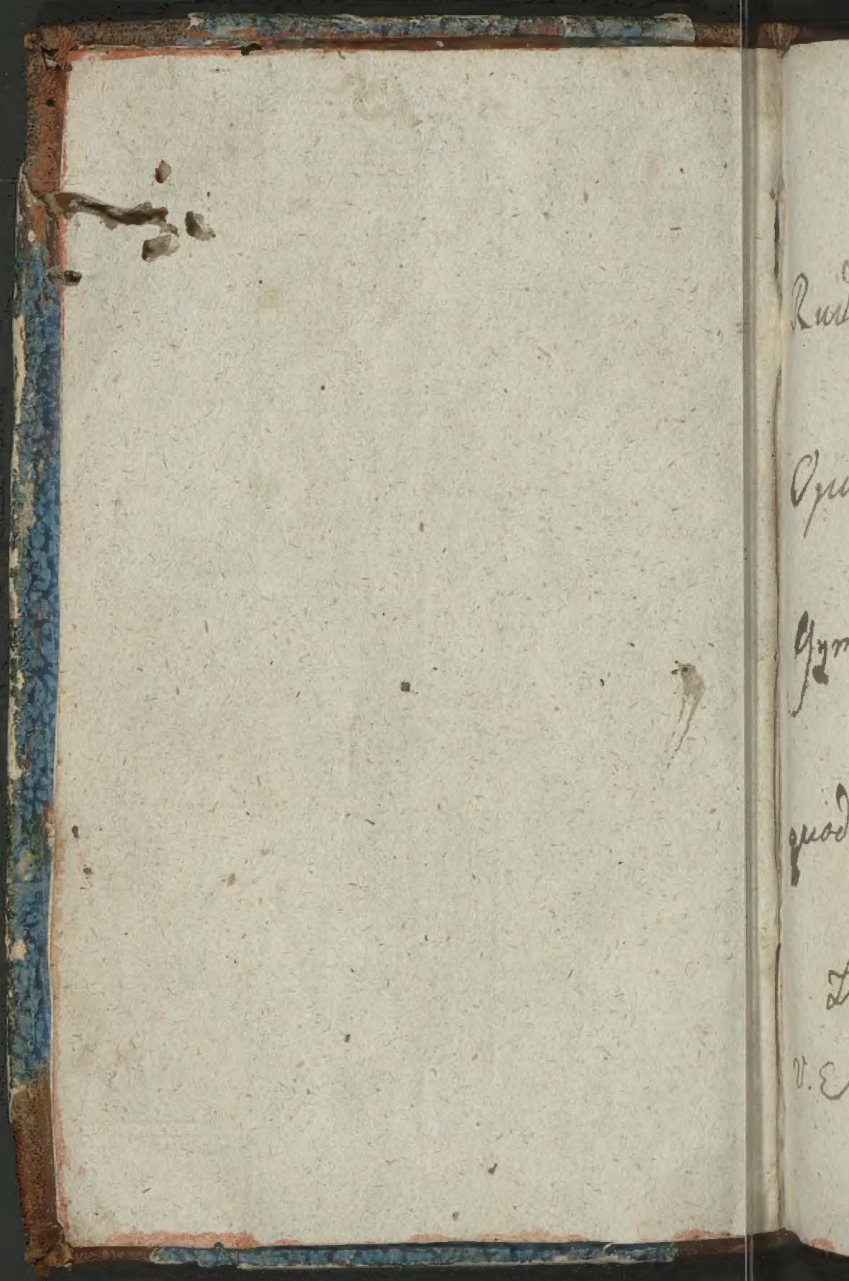

N° 13.

Q. II. 30.

Rudimenta Historica

in

Opusculis quinque

pro

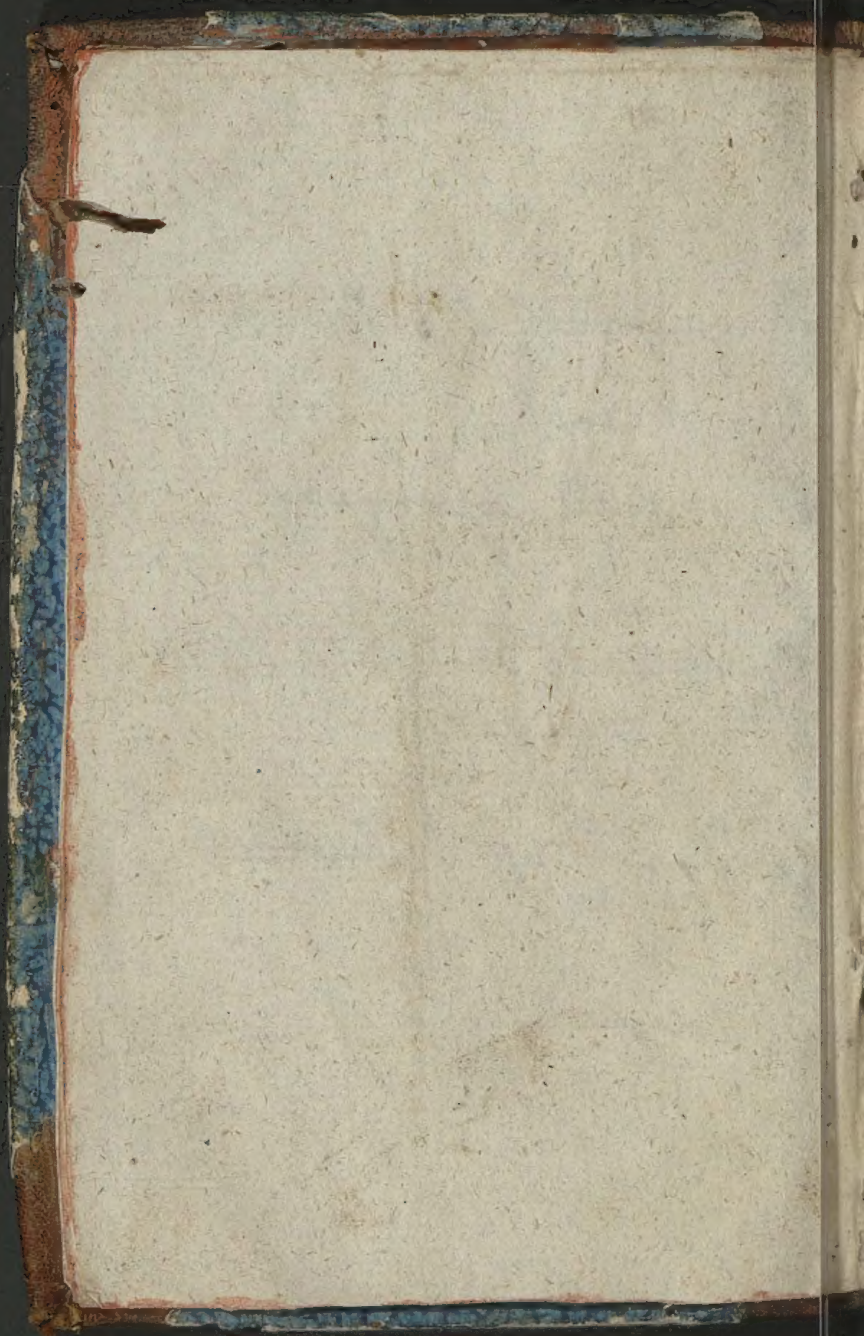
Gymnasiis Societatis Jesu

composita

quodam ejusd. S. Sacerdote

Leopoli 1745.

V. E. M. Argent.

RUDIMENTA
HISTORICA.

OPUSCULUM QUARTUM

De

Regnis aliisque Orbis
Provinciis.

RUDIMENTA HISTORICA,

Sive

Brevis, facilisque Methodus
Juventutem Orthodoxam
notitiâ Historicâ
imbuendi,

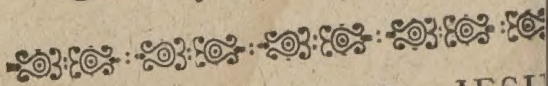
Pro Gymnasiis Soc: JESU
in Polona Provincia

Authore

Ejusdem Societatis Sacerdote.
OPUSCULUM QUARTUM,
De

Regnis, aliisque Orbis
Provinciis.

Cum Superiorum Permisu.

Leopoli Typis Collegii Soc: JESU
MDCCXLV.

PRÆFATIO.

ad

Benevolum Lectorem.

Opusculum hoc, Catholicæ potissimum Juventutis, in Societatis nostræ Gymnasiis instituendæ, usibus destinatum eò collineat, ut tenera hæc ætas brevi, capûtque haud admodum difficili de variis Regnis, & Orbis Regionibus notitiâ jam nunc imbuatur. Benevolutus Lector amicè convenitur, uti meminisse iterum non gravetur, etiam hoc quartum Opusculum æquè ac priora, non nisi Rudimentum esse & experimentum, quo demum faciliore modo nostra Catholica Juventus citra dispendium consueti Laboris Scholastici ad historiarum cognitionem deduci possit. Quid verò in historico hoc nostro Tyrocinio emendandum sit magisque eliminandum, expe-

(1)

rientia

PRÆFATIO.

rientia ipsa, & exercitatio docebit. Quo-
circa si cui quidpiam de præcipuis maxi-
mè familiis, prætermisum videatur, veni-
am dabit: neque enim hæc Rudimenta
Historica viris scribimus, sed Scholarum
nostrarum tironibus; qui nimia rerum
mole non erant obruendi; præfer-
tim quòd aliqua, quæ deesse
videntur, alibi
recurrant.

Distri

❧(○)❧

Distributio Opusculi.

P A R S I.

De Germania

C A P U T I.

De veteri Germania sive Teutonia.

- §. 1. De situ veteris Germaniæ, & primariis ejusdem partibus.
- §. 2. De moribus & ritibus veterum Germanorum.
- §. 3. Synopsis de prisceis Teutonum actis.

CAPUT II.

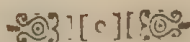
De hodierna Germania.

- §. 1. De præcipuis Germaniæ ævo nostro partibus,
- §. 2. De Religione & Politia Germaniæ.

CAPUT III.

De Germanis, quæ sacris, quæ profanis Principibus.

- §. 1. De tribus Electoribus Ecclesiasticis.
- §. 2. De regno, & simul Electoratu Bohemico.
- §. 3. De Electoratu Boico, & Palatino.
- §. 4. De Electoratu Saxonico, Brandenburgico, & Brunswicensi.

- §. 5. De Austria, Styria, Carinthia, Carniola, & Tyroli.
- §. 6. De Imperii Principibus Ecclesiasticis.
- §. 7. De Imperii Principibus secularibus.

P A R S II.

De aliis Europæ regnis.

C A P U T I.

De Catholicis Europæ regnis.

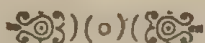
- §. 1. De Portugallia sive Lusitania.
- §. 2. De Hispania.
- §. 3. De Gallia.
- §. 4. De Italia, & ejus partibus.
- §. 5. De Hungaria.
- §. 6. De Polonia.

C A P U T II.

De cæteris Europæ regnis.

- §. 1. De Anglia.
- §. 2. De Prussia.
- §. 3. De Dania.
- §. 4. De Suecia.
- §. 5. De Russia sive Moscovia.
- §. De Turcia Europæa.

P A R S

P A R S III.

De Europæ rebuspublicis.

- §. 1. De Veneta.
- §. 2. De Genuensi.
- §. 3. De Helveta.
- §. 4. De Hollandica.
- §. 5. De Lucana, S. Marini, & Ragusana.

P A R S IV.

De regnis extra Europam.

C A P U T I.

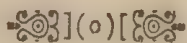
De Asiæ regnis.

- §. 1. De Turcia Asiatica.
- §. 2. De Persia.
- §. 3. De India.
- §. 4. De Tartaria.
- §. 5. De China.
- §. 6. De Japonia.

C A P U T II.

De Africanis & Americanis regnis.

- §. 1. De regnis Africae.
- §. 2. De regnis Americae.

P A R S I.

De Germaniæ Provinciis.

In prima hac parte agemus primò de veteri, dein etiam de hodierna Germania generatim, ac demum speciatim de præcipuis Germaniæ statibus.

C A P U T I.

De veteri Germania.

§. I.

De situ veteris Germaniæ, ejusque partibus potioribus.

1. *Quæ veteris erat Germaniæ facies?*

Quantum quidem ex Historiographis compertum est, erat olim Germania regio amplissimâ; sed hinc sylvis vastissimis, illinc locis palustribus, alibi asperis montium iugis impedita. Neque ab horrido & inculto terræ ingenio abludebant incolarum mores.

2. *Quæ antiquorum Teutonum origo?*

De hac certi nihil ferè constat, idoncorum auctorum defectu. Quippe veteres Germaniæ populi de literis parùm, aut nihil solliciti nihil admodum ad posterorum memoriam scripto reliquerunt. Cæterùm Tuiskonem & Gigantem & Noëmi filium post diluvium in terras has immigrasse inter fabulas

las haud immeritò numeratur. Propior veritati est illorum opinio, qui Teutones primos ex Scythia, Dacia, Pannonia profectos fuisse perhibent ex probabili conjectura, qua existimant post Babyonicam linguarum confusionem populos in diversa abuisse non è vestigio, & catervatim, sed sensim pro temporum vicissitudine, & populi magis in dies magisque augescentis multitudine novas quoquo-
versum colonias deduxisse.

3. *Quinam Veteris Germaniæ limites ?*

Hæc Danubio, Rheno, Oceano septentrionali, & Vistula flumine conclusa, in quatuor colonias multò frequentissimas dividebatur. è quibus Ingævones magnum illum terrarum tractum, qui hodie tria Regna Borealia Daniam, Norvegiam, & Sueciam complectitur, incoluere. Istævones verò Rheni incolæ Frisiam, Grœningam, Westphaliam; Vandali verò Pomeraniam, Saxoniam inferiorem, Marchiam Brandeburgicam, & hodiernæ Poloniæ partem obtinebant. Hermiones denique dimidium ferè harum Regionum possidebant per Saxoniam superiorem, Franconiam, Palatinatum, Bohemiam, Bavariam, Sueciam.

4. *Quibus limitibus Noricum, Vindelicia, & Rætia terminabatur ?*

Noricum, à Romanis ita cognominatum, complectebatur dimidiam Bojæ terræ partem trans Oenum, Salisburgensè nempe territorium, Austriam, Styriam. Carinthiam. Vindelicia alteram Bojariæ partem conficiebat, à Danubio ad Alpes usque

que pertingens, & lacum Podamicum. Rhetia pars erat Grifonia, Vallis Tellina, Tyrolis, atque illa portio Italiae, quæ illinc ad usque Alpes excurrit.

5. *Quæ celeberrimæ erant Germaniæ urbes Romanorum temporibus?*

Tametsi veteres Germani perpaucas numerarunt urbes, in pagis plerumque commorari soliti; tamen vel ante Romanorum adventum fundatores fuerunt aliquot in Germania urbium. Has inter præcipuæ sunt Treviri, urbs Europæ antiquissima, Colonia, Augusta Vindelicorum, Solodorum &c. Hæ subin à Romanis ampliatae, & exornatae alia nomina acceperunt. Sic Augusta in honorem Cæsaris Augusti Augusta Vindelicorum, Treviri Augusta Trevirorum, & Augusta Rauracorum, inter Basileam & Rhenofeldam pridem diruta, est cognominata. Cæterum Colonia hodie dum obtinet nomen ab Agrippina Neronis Matre, quæ hic loci nata traditur, vel certè ab Agrippa [ut alii perhibent] Patre ejusdem, forti defensore, & amico veterum Ubiorum. Atque inde urbi alterum cognomen, quo Colonia Ubiorum dicitur.

6. *Quæ alia insuper veteris Germaniæ urbes?*

Juvavia, quasi urbis adjutorii, hodie Salisburgum à Romanis ad defendendam circumcirca regionem exadificata erat. Moguntiacum, seu Moguntiam condidisse fertur Drusus, Romani exercitus Dux, Augusti privignus. Extant ibidem in monte Jacobeo hodieque rudera tumuli honorarii, ex solido saxo in Drusi honorem excitati.

Argen-

Argentina five Argentoratum, olim Tribocum, Wormatia. Borbetomagus & Augusta Vangionum, Spira Nemetae, & Noviomagum: Vienna Aestriae, Vindebona Julibona, vel Flavianae: Ratisbona ad Caesaris Tiberii gloriam posthumam Augusta Tiberia est appellata.

7. *Quibus nominibus vocabantur veteres Germani?*

A Romanis dicebantur Germani, idque, ut nonnulli existimant, ob fraternam in pace & bello unitatem, & animorum conjunctionem. Ipsimet sese nominabant *Teutonas*, quam nomenclaturam ex aliquorum sententia sibi adscivere à vetustissimo etymo Germanico *Theut*. Sonat hoc ipsum *DEUM*. quo aded nomine insinuare volebant, se à DEO ipsis *Theut* dicto originem trahere. Sed & propter virilem prorsus fortitudinem & animositatem Alemanni, perinde ac *omnes Viri* gloriose nominabantur, quamquam id nominis etiam Suevis separatim tribuatur. Alia porro nomina certis quibusdam Germaniae nationibus à Romanis indita, cognosci poterunt ex veterum Geographorum monumentis.

8. *Unde erui possunt veterum Germanorum acta?*

Cùm veteres Germani intermiserint gentis suae historiam conscribere, necesse erit eandem ab exteris scriptoribus petere. Ex eo genere sunt Julius Caesar, Livius, Suetonius, Tacitus, pluresque alii. Hi de Germanis ea scripsere, quae vel propria

priâ experientiâ hauserant, vel bona fide aliunde acceperant. Id evenire antè non potuit, quàm Romani cum Teutonibus committerentur. Singularis extat liber à Tacito conscriptus, quo toto tractat de moribus Teutonum. Atque ex hoc potissimum excerptus est proximus paragraphus.

§. 2.
*De moribus, & ritibus veterum
Germanorum.*

I *Qui se habebat Religio apud veteres
Germanos?*

Erant hi idololatæ, atque ea potissimum, quæ sub omnium aspectum cadunt, divinis honoribus prosequabantur, puta, Solem, Lunam, cæterosque planetas cum lucido ignis elemento. Neque tamen his Diis suis sana statuebant, rati nequaquam conveniens esse. magna Numina ædificiorum angustis velle concludere. Itaque iisdem dicabant vastas & opacas silvas & saltus, quos ea propter singulari colebant industria, immolatis ibidem humanis nonnunquam victimis. Aliqui eorum litabant vel ipsi cacodæmoni, qui ab ipsis Swarte vel Tyvel, à vetustissimis autem Latinis Tybelinus vocabatur. Hic quidem cultus eò tendebat, ut ne à Tyfelino mali quid paterentur. Atque hæc superstitionis ethnicae tenebræ durabant usque ad annum Chrsti 580. quo magna pars superioris Germaniæ, & nominatim Bojariæ Christianæ fidei lumine fuit illustrata. Eadem beata fors obtigit inferiori

inferiori Germaniæ operâ S. Bonifacii circa annum 720. ut ad Lutheri usque tempora fidei veritas inconcussa persistit.

2. *Quæ indoles & mores erant veterum Germanorum?*

Erant animosi, & bellicosi, cui jam inde à pueritia innutriti, venandi studiò, & omne genus laboribus durabantur. Unde ipsis procera & robusta corporis habitudo, par ferendis quibusvis arduis. Libertatis supra ipsam vitam fuerunt amantiissimi, cujus conservandæ causâ nullum vitæ periculum reformidabant. Et quamvis extima eorum facies & gestus minax & truculentus videretur, tamen insignem animi candorem, ab omni fraude & perfidia alienum, circumferebant. Cæterùm quâ rudes omnium scientiarum erant, tam peritè & præcipuè tractabant lufum alearum, impendio & damno non semel omnium suarum facultatum, ut postremùm suasmets personas deponere, ac ludendo perdere non dubitarent. Porro omne genus superstitionum, & hariolationum mirè æstimabant: amabant præterea cantilenas simplice rhythmo ligatas, uti & ad flammantem pyram haustum probatæ cerevisiæ, ubi conventus agere consueverant, & de potissimis negotiis consultare, atque concludere.

3. *Quæ forma fuit reipublicæ, atque Regiminis apud præscos Germanos?*

Tametsi sat barbara vivendi ratio apud illos videretur, non defuit tamen suæ reipublicæ certus ordo.

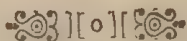
ordo. Quippe diversis Teuthonum regionibus præerant iui reguli, ex flore nobilitatis electi. His tamen nullum jus fuit absque populi suffragio communi aliquid majoris momenti concludendi, & decernendi sed id tantum illis incumbebat, ut intellectâ omnium sententiâ plebiscitum fortiter & guaviter exequerentur. Et verò ad hujusmodi publica gentis Comitia comparebat quique non nisi armatus, & cuius vel minimo jus competeat suam sententiam proponendi. Sed & aliis Germaniæ populis regum vice fuerunt ex communitatis gremio denominati Duces, quos reipublica Patres appellabant. Ad id officii non nisi iagacissimi & fortissimi quique eligebantur. Quem ergo fors ad id dignitatis evexerat, belli tempore ducebat agmen, primus in fronte exercitus, primus in aggreSSIONE hostium. Trans iugæ perfidiam luebant suspensio: scordes & abjecti vimiopere animi bellatores putri lacuna submergebantur. Delicta alia pro rei gravitate muldebantur per exactionem pecorum nunc majorem, nunc minorem. Quippe argenteæ velaureæ Monetæ usas ante Romanorum adventum erat Germanis in.ognitus, quorum commercia sola rerum commutatio id temporis absolvebat.

4. *Quem modum veteres Germani tenebant belli tempore?*

Aliqui Germaniæ populi, in primis Suevi, dividebant inter se, Germano sanè candore & fide, militiæ instantis onera. Alternis enim vicibus be

tum ibant, ita quidem, ut pars una expeditioni institueret, altera domi sacra tecta conservaret. non tantum sua, sed & bellantium foris, & absentium. A primis adeo annis militiae assuescebant ex patrio instituto. Spectacula proin non alia dabat gens bellicosa, quam de bellis, quorum studia ipsis in summo pretio. Ceterum agmen, ad quod alterno ordine expeditio bellica devolvebatur, secum abducebat & uxores, & proles, eo fine, ut harum praesentia ad certamen fortius incitaret. Quin uxores ipsae in arma ruebant, ubi usus & necessitas poscebat. Eadem de causa consanguinei ceteri & necessarii amici interserebant sese aciei ut nimirum alacrior pugnandi animus adderetur, & una omne gravius periculum a cognato sanguine praeverteretur. Exordium pugnae fiebat qua cantando, qua incondito clamore. Pugnaturis arma erant praecuti mallei, ponderosa Machaera, breviores lanceae, & arcus seu catapulta. Neque vero hujus armaturae splendorem ullum affectabant, sed robur, & pondus ejusdem pensabant. Flagante praelio stabant densati, ut corpore, ita animo Germano, ruentes intrepidè in hostes. quibus ea propter plerumque fuerunt in acie superiores. Atque ea pugnandi dexteritas vel ipsis Romanis ansam dicendi dedit, ut qui pugnando infelix vinci vellet, manus committeret cum Germanis.

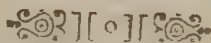
Synopsis de veterum Germanorum actis.

1. *Quas in partes hæc acta commodissimè possunt dividi?*

In sex tribui possunt capita. 1. Notanda veniunt acta Germanorum ante Julii Cæsaris tempora. 2. Acta sub eodem Julio Cæsare. 3. Acta sub Cæsare Augusto. 4. Status Germaniæ sub Ethnicis Imperatoribus. 5. Idem status sub Christianis Imperatoribus à tempore Constantini M. usque ad Carolum M. 6. Acta Germanorum à Carolo M. temporibus usque in hodiernum seculum.

2. *Quid ante Julii Cæsaris imperium de Germaniâ singulare est & memoratu dignum?*

Ea quidem tempestate Germani secunda pace beati, non temerè se implicabant alienis bellis, sed mapalibus suis contenti, vota sua non ultrà ferebant. Primi omnium, qui extra patriam suam moverunt, fuerunt Cimbri, populus Aquilonaris idque integro ante Christum natum seculo. Quippe cum maris exundantis æstus illorum peninsulam, hodie Jutlandiam dictam, Daniæ partem, eluvione sepelisset, compulsi sunt loco cedere, & alias sedes quærere. Quingenta proin millia Cimbriorum patrio solo excesserunt, junctoque suo cum Germanorum ceterorum copiis agmine infestum Romanorum exercitum non una clade multarunt. Cimbri adeo per Noricum sive per Bojariam

riam, Teutones socii verò per Galliam attentare
viam in Italiani ausi sunt, in felicioribus illis terris
colonias formaturi.

3. *Quem exitum tenuit Germanorum expe-
ditio in Gallia?*

Sanè funestum, cùm adverso Marte pugnârent
post priores clades Romanis illatas. Cajus Ma-
rius enim Romanus Consul, non procul Aquis
Sextiis (Metropolis est Provinciæ Gallicæ) propè
ad internecionem illos cecidit, cùm ducenta Ger-
manorum millia desiderarentur, octoginta autem
millia captiva ducerentur. Unde factum, ut inco-
lae longo pòst tempore accumulatis caërorum ossi-
bus sua vineta sepimenti loco incingerent, si Brie-
tio quidem credimus. In perenne tantæ victoriæ
monumentum Marius ibi locorum trophæum ex
fecto lapide statuit, cujus rudera aliqua superesse
dicuntur. Perditâ dicto modo victoriâ Germanæ
fœminæ flagitârunt Romanos, uti Vestalibus virgi-
nibus ad obsequia transmitterentur. Sed repul-
sam passæ, unâ omnes post maculatas proles suas
spontaneam sibi met mortem ferro consciscere non
dubitârunt.

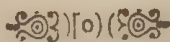
4. *Qui progressus Cimbrorum in
Italia fuerunt.*

Catulus quidem Romanus Ductor, ut maximè
quærebat, illos compescere non valuit multò mi-
nus superior evasit, ut ipsius exercitus animo ca-
deret, inspectâ maximè audaciâ Cimbrorum.
Nam scutis h. suis insidentes, per altissima Alpium
B juga

Ju
tas v
co c
gustu
bellic
subor
ut ad
fo su
tis c
liis c
pugn
bant,
les in
bus c

M
& Au
talem
noru
exine
nia
anno
est,
Tibe
litare
fingu
Mar

Stabilità in Gallia sede, quam in Romanam Pro-
vinciam redegerat, paulò pòst cum Germanis res
ipsi esse cœpit. Quippe Ariovistus eorum Rex &
belli ductor fœderatos cum Cæsare Heduos (Bur-
gundios) valde infestabat, contemptis omnibus,
qui dehortabantur. Itaque Cæsar Ariovistum,
qui Rhenum trajecerat, fortiter aggressus, eam
Germanorum stragem edidit, ut ingens spatium ad
triginta passuum millia prostratorum cadaveribus
obtegeretur. In prælio hoc, quod prope Basileam
commissum esse creditur, stabant Germani more
suo in arctos cuneos dentati, conjunctis supra ca-
pita clypeis tecti adversus Romanorum faxeam
grandinem, & missilia tela. Cùm igitur Romani
apud ita protectos lorice in modum Germanos o-
peram perderent, animoso tandem consilio in scu-
tata capitum tegumenta insilière, dissutisque vi
scutis, desuper stantes cladem inierebant, ubi do-
lus tamen & virtus utrinque suas partes strenuè
egerunt, certè non incruentâ Romanis victoriâ,
quæ quinquagesimo quinto anno ante Christi in-
terras adventum contigit. Tertio pòst anno Rhe-
num ponte stravit Cæsar, subegitque primò Sue-
vos, deinde circa Coloniensem tractum sitos Sicam-
bros.

à Germanis accepta Romam revertit inglorius.

8. *Quam porro victoriam Arminius à Romanis reportavit?*

Augustus Quintilium Varum cum exercitu miserat ad Germanos intra officii limites continendos; quos cum homo superbissimus, & inexplibilis avaritiæ tractaret asperrimè, Arminius jugum gravillimum à sua suorumque cervicibus dejecturus, cum delecta popularium manu Romanos haud procul Monasterio, Westphaliæ urbe, ad pugnam provocat, successu tam prospero, ut ad quinquaginta hostium millia in acie occubuerint. Qua clade accepta Varum indignatio & pudor eo perpulit, ut minus violentas sibi ipse intulerit. Cæsar verò Augustus eam jacturam tam iniquo tulit animo ut præ iræ vehementia impos animi caput parieti impingeret, hæc idem verba ingeminans: *Quintili Vare, redde mihi meas legiones!* Arminio porrò Germanicæ libertatis assertori ob perpetuum regestræ monumentum statuam posuere Teutones, cui tunc quidem non nisi profanos, posteri verò divinos aded honores deferre non dubitarunt, donec Carolus Magnus, fervente bello Saxonico, eam funditus evertendam curavit. In vetustis Germanorum commentariis statua hæc *Irmensul* appellatur.

9 *Quae res subsequentium Imperatorum
Gentium temporibus usque ad Constan-
tinum M. in Germania gesta?*

Vincebantur quidem Germani non semel; at
sapienter

sapius de Romanis triumphârunt, ut proinde hi nunquam Germaniam debellare, suoque subicere imperio usquequaque potuerint.

10. *Quæ Germaniæ fortuna à Constantini M. temporibus usque ad Carolum M.?*

Circa dimidium tertii seculi extulère caput Franci, quo nomine convenerant populi ex Saxonia, Westphalia, & Franconia in unum agmen collecti. Verisimile est, id nominis sibi adscivisse ideò, quo docerent, sibi abjecto penitus Romanorum jugo patriam libertatem (hanc enim vox Germanica *Franck* notat) unicè cordi esse, cæque frui vel le citra omnem servitutem. Optima ejus consilii exequendi occasio se obtulit imperante Honorio, quando Romani imperii res erant oppiddò turbatæ. Quinto proin seculo Franci in arma ruerunt Duce Rege suo Pharamundo, & in Galliam Romanorum Provinciam irruptionem primò fecerunt, quin tamen firmum ibi, pedem figerent. Regnante porrò Meroveo aliquot post annis alteram impressionem tentârunt, jacto Franconicæ Monarchiæ fundamento. Hanc postea Clodoveus omnium primus firmato jam Imperio possedit, præter Alemanniam & Thuringiam, id temporis adjunctam.

11. *Qui porrò status Germaniæ ante Carolum M.?*

Regnabat adhucdum avita magnam partem superstitio, quamvis pluribus in locis Christianæ fidei germen efflorescere jam cœperit. Jam tum temporis Bojaria, Saxonia, aliæque plures regiones à Ducibus suis regebantur.

12. *Quæ rerum Germanicarum vicissitudines imperante Carolo M. ejusque Successoribus ?*

Carolus quidem magnus Germaniæ suam barbariem abstergere institit, optimis eandem legibus instruxit, veri DEI cultum, & universè Religionem promovit, bonis artibus scholas aperuit cæteraque omnia in optimum ordinem redegit. Debet enim verò Germania huic verè Magno Monarchæ sua incrementa, & subsequentem felicitatem. Postquam ergo Boariam & Saxoniam suo subiecit regno, in divisione vastæ tunc Franciæ Monarchiæ Germaniam in peculiare regnum evexit, quod Ludovicus Pius filio suo natu tertio Ludovico Germanico transcripsit. Henricus Auceps suo sub regimine quâ exstructis plurculis urbibus, quâ institutis artium, & mercimonii exercitiis quâ correctâ bellicæ disciplinæ ratione admodum multa præstitit. Cæteri Cæsares, puta, Otho M, S. Henricus Bavarus strenuè perrexerunt excolere Germaniam, & ad summa omnia promovere, donec tandem sub gloriolo Austriacorum Cæsarum imperio, ad id fastigii ascendit, ut nec viribus, nec politiæ Christianæ legibus, nec promovendis sapientiæ studiis ulli orbis regno facillè cedat.

CAPUT

C A P U T II.

De hodierna Germania.

§. I.

De præcipuis partibus hodiernæ
Germaniæ.

I *Quibus limitibus circumscribitur hodierna
Germania?*

Versus Septemtrionem terminatur mari Balthi-
co, Daniâ, & Oceano Germanico: ad ortum Po-
loniâ & Hungariâ: ad meridiem Italiâ: ad occa-
sum comitatu Burgundico, Lotharingia, & Belgio.

2. *Quenam sunt quinque præcipua Ger-
maniæ flumina?*

1. Danubius, etiam dictus Ister. 2. Rhenus. 3.
Albis. 4. Visurgis. 5. Viadrus.

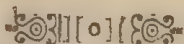
3. *Quomodo Germania dividitur?*

In superiorem & inferiorem. Illa complectitur
decem Imperii circulos, hæc septemdecim Provin-
cias, quæ aliàs Belgium vocantur.

4. *A quo facta est partitio Germaniæ in
decem Circulos?*

A Maximiliano Primo Imperatore, 1512. juxta
sequentem ordinem. Primus est Austriacus. 2.
Burgundicus. 3. Rhenanus inferior. 4. Bavaricus.
5. Saxonicus superior 6. Franconicus. 7. Suevi-
cus. 8. Rhenanus superior 9. Westphalicus. 10.
Saxonicus inferior. Quinam autem status cuilibet
Circulo annumerentur, in opusculo quinto Geo-
graphico explanabitur.

5. Quæ-

5. *Quanam sunt præcipua Imperii Membra?*

1. Romanus Imperator est supremum totius Imperii Caput.

2. Novem Electores, quos inter sunt tres Ecclesiastici, Moguntinus, Trevirensis, Colonienſis, sex ſæculares, ſeu Laici, nimiram Bohemus, Bavarus, Saxo, Brandeburgus, Palatinus ad Rhenum, Hanoveranus.

3. Duo Archi-Epiſcopi, Salisburgenſis, & Biſuntinus, qui poſterior tamen ſolo Principis Imperii titulo nunc gaudet.

4. Magnus Ordinis Teutonicæ, & Melitenſium Equitum Magiſter.

5. Viginti duo Epiſcopi, nempe Bambergenſis, Heiſipolenſis, Wormatiensis, Euiſtetenſis, Spirenſis, Argentinenſis, Conſtantiensis, Auguſtanus, Hildeſheimienſis, Paderbornenſis, Friſingenſis, Ratiſbonenſis, Paſſavienſis, Tridentinus, Briſinenſis, Baſileenſis, Leodiensis, Oinebruggenſis, Monafterienſis, Curienſis, Lauſannenſis, Sedunenſis.

6. Avitæ Principum Domus, nempe Palatinorum, Saxonum, Marchiæ Brandenburgicæ, Brunſwicenſium, Mechlenburgicorum, Haſtorum, Holſattorum, Badenſium: Dux Wirtenbergicus, Saxo-Lauenburgicus: Principes Anhaltenses, quorum priores ſeptem in varios iterum ramos dividuntur. Hæ diſiſiones, cum facile & paſſim inveniri poſſint, brevitatis ergo hîc intermittuntur.

7. Viginti novæ Principum Domus, ſcilicet
Aren-

Arenbergica, Hochenzollerana, Lobkowizia, Salmen-
sis, Dietrichsteinia, Nassaviana, Auersbergica, Fri-
siana Orientalis, Fürstenbergica, Schwarzenbergi-
ca, Ottingana, Liechtensteinia, Croyensis, Piccolo-
minia, Portiana, Schwarzburgica, Lambergica,
Trautsonia, Löwensteinia &c.

8. Principales Præposituræ & Abbatia, ut sunt
Fuldenfis, Campidunensis, Elvacensis: Magister
Ordinis Equestris S. Joannis, Præpositus Berchtes-
gadenfis, Stabulensis & Corbejenfis: Weissenbur-
gica juncta Episcopatu Spirensi, Prumiana cum
Archiepiscopatu Trevirensi. Murbacensis & Lu-
derensis hodie spectant ad Gallos: aliæ aliud &c.

9. Aliquot Principes Abbatissæ, nimirum Ellën-
fis, Buchaviensis ad Lacum plumarium, Lindavien-
fis, superior & inferior Parthenon Catholicus Ra-
tisbonæ: A catholicus Conventus Quedlinburgen-
fis, Heervordensis, Burscheidentis, Gandershem-
ensis. Abbatia Andlaviana hodie Gallorum est.

10. Duplicis generis partitio Prælatorum Sacri
Romani Imperii, scilicet in ita dicta subfella, hinc
in Suevicum, illic Rhenanum divisa.

11. Vario ex stemmate S. R. I. Comites, puta,
Wetterauenses, Westphalici, Suevici, & Franconici.

12. Rhenanæ, & Suevicæ S. R. I. liberæ Civitates.

13. Franconica, Suevica, & Rhenana Sacro Ro-
mano Imperio devota Nobilitas.

6. *Ad quot Collegia omnes Imperii*

Status. reducuntur?

Ad tria. Primum est Electorum Collegium:
alterum

19 33)(o) 33
alterum est Principum : tertium S. R. I. Urbium.

7. *Qui status pertinent ad Principum
Collegium?*

Omnes tam Ecclesiastici, quàm Laici Principes : omnes S. R. I. Prælati, Abbatissæ, & Comites, hac tamen ratione, ut omnes Prælati simul sumpti in Imperii Comitibus tantùm duobus gaudeant votis ex Rhenano, & Suevico Gremio. Comites S. R. I. non habent nisi quatuor vota : omnes urbes Imperiales duo vota. Cæterùm Abbatissæ S. R. I. voti causâ accedunt ad S. R. I. Prælatos, nec plura numero suo efficiunt.

§. 2.
De statu Religionis & Politicæ in hodierna Germania.

1. *Quenam hoc tempore ratio Religionis
in Germania?*

Coluerat tota Germania octingentis annis inviolato tenore Catholicam Fidem, cùm Lutherus ante ducentos & aliquot annos Religionis integritati vulnus immane inflixit. Certè Germaniam inferiorem propè totam cum parte superioris specioso obtentu reformandæ Religionis à veteri, & vera fide irreparabili damno ad suos errores abduxit. Decreto Pacis Monasteriensis ex fatali necessitate permittendum fuit, ut præter Lutheranam etiam Calvinianæ sectæ exercitium indulgeretur. Cæteris sectis publicum exercitium interdictum.

Tria

2. *Quæ est forma Regiminis in Germania?*

Tria hic notentur, primò universale Regimen totius Imperii in rebus Politicis. 2. Universale Regimen in contentioso justitiæ foro. 3. Singulare genus Regiminis in variis Provinciis & Dynastiis Germaniæ.

Regimen quidem in Politicis causis est penes Cæsarem, tanquam supremum caput, cujus est ordinare, ac demandare, quidquid è re Romani Imperii fore visum fuerit. Nihilò tamen minùs consilio & consentiente Cæsare deducuntur causæ aliquæ ad Imperii Comitia, ut ibi disquirendo excutiantur, ex communi dein sententia ad Cæsarem referenda. Accedente dein hujus consensu res vel effectum consequitur, vel eodem renuente ex legitimis causis citra eventum intercidit.

Universalis causarum ceterarum discussio in Imperio pertinet primò ad Cameræ Wezlariensis forum, ubi constitutus supremus controversiarum Judex Cæsaris & unà Imperii nomine causas decidit. Porro in Cæsareo Imperii Concilio Viennæ itidem nomine Cæsaris jus dicitur. Ad hæc duo summa dicasteria etiam status Imperii possunt suas privatas causas referre.

3. *Quæ vires bellicæ in Germania?*

Equidem maxima est Germaniæ potentia, ut vel potentissimis hostibus par esset, imò superior, si quidem conjunctim omnia & singula Imperii membra cum Capite conspirarent. Id tamen in præsenti Religionis dissidio, & inde enascente dissensione animorum sperari vix jam potest. 4. In

4. *In quo perfectionis gradu sunt hodie scientiæ & artēs in Germania?*

Videtur sanè Germania ita his se excoluisse, ut nulli alteri regno Europæ facile cederet. Huic asserito fidem faciunt tot Athenæa, Lycea, Gymnasia, & ex his copia doctissimorum hominum, & plurimi excellentissimi artium Magistri.

§. *Quid discriminis est veteres inter & hodiernos Germanos?*

Ingens est discrimen, ut ex dictis hæcenus patet. Quippe quàm rudes olim inculti, & barbari fuerunt veteres Germani, tam docti, exculti, & bellè morati successerunt posteri Germani. Id excipio, Germanorum nempe magnanimitatem non desisse, sed hodiedum perseverare. Atque huic adscribas, velim, quòd Romani Imperii fauces annis ampliùs nongentis Germani gloriòse sibi vindicârint, & in hodiernũ usque diem fortiter tueantur.

C A P U T III.

De Germaniæ Principibus quàm sacris quàm profanis.

Quandoquidem in priore, eoque tertio opusculo de Romano Germanicis Cæsaribus, quantum satis, actum est, necessariũ videtur ut hîc de Germanicis S. R. I. E'ectoribus & Principibus, eorũque rebus gestis brevis fiat mentio.

S. I.

De tribus Ecclesiasticis Electoribus.

1. *Quid notandum venit de primordio Archiepiscopatûs Moguntini?*

Sanctus Crescens, discipulus S. Apostoli Petri, fuit primus Moguntiae Episcopus; Sanctus vero Bonifacius postmodum, anno nempe 744. à Zacharia summo Pontifice primus Archiepiscopus est renuntiatus. Willigisus Fabri Carpentarii Filius, ab Othone III. Romanorum Imperatore omnium primus Elector S. R. I. est declaratus, quem etiam ob singularem sapientiam in Imperii negotiis tanquam Cancellarium adhibuit. Continuavit hoc dignitatis officium etiam sub S. Henrico Cæsare. Ex eo tempore illa Cancellarii dignitas potissimum fuit penes Archiepiscopos Moguntinentes. De Willigiso hoc facta est mentio in tertio opusculo sub Othone III.

2. *Quid cum Hattone ejus nominis secundo Archiepiscopo Moguntino actum?*

Hatto vir immisericors, & durus erga miseros mendicos fuisse scribitur, id quod testatum fecit premente annonæ caritate, & gravi famis calamitate, sed ad suummet exitium. Quippe turmam mendicabulorum, quæ panis aliquid rogarent, horreo includi jussit, specie distribuendi ibidem panis. At interea ejusdem imperio horreum incenditur & unâ famelici pauperes conclusi quâ flammâ quâ

quà fumo enecantur. Eo incendii articulo cùm lamentabiles pereuntium ejulatus audirentur, joculari in modum Hatto ad suorum aliquem dixisse fertur: audi, quomodo hi mures cantillent! Crudele hoc factum in vestigio ultio divina est insecta. Mox enim inconditus murium exercitus procurrit, Hattonem rectè aggreditur. Hic adèd ut se infestis his hostibus subduceret, turrim, in medio Rheni stantem, tanquam asylum properè conscendit. Sed enim mures manipulatim insequuntur, penetrant portam & fenestras turris, miserimum Archiepiscopum depascunt. Atque hæc turris in hanc usque horam à muribus nomen obtinet. Hæc quidem imperante Cæsare Othone Magno contigisse ferunt, quæ tamen alii probati Scriptores ad fabulas relegant.

3. *Quæ Trevirensis Archiepiscopatus exordia?*

Sanctus Eucharis, ex septuaginta duobus Christi Discipulis, à S. Petro Apostolo ad prædicandum Evangelium Trevirensibus submissus est, quorum primus Episcopus fuisse traditur. Hic fati concessit anno Christi sexagesimo sexto. Porro S. Agricius, Patriarcha Antiochenus anno 330. primus Archiepiscopus fuit constitutus. Hic textilem Christi tunicam secum Treviros attulit, ubi hodieum asse vatur. S. Helenæ Imperatricis domicilium in templi formam reductum Agricius ritè consecravit: palatium verò constantini M. t. antulit in monasticam habitationem, quæ nunc Abbatia

batia S. Maximini vocatur. Primus Elector Trevirensis erat Ludolphus, Saxoniae Dux, Othone III. imperante. Dignitas Archicancellarii aliquantò seriùs Archiepiscopatui huic adjecta est.

4. *Quid de primordiis Archiepiscopatus
Coloniensis memoratu dignum
occurrit?*

S. Maternus circa annum Christi 99 verà fidei lumine Coloniam illustravit, ibidem anno ætatis centesimo decimo quinto, Christi 128. mortuus. Traditur hic ipse Maternus viduæ Naimiticae fuisse filius, quem JESUS, Sancto Luca teste, ad vitam revocavit. S. Agilulphus octavo sæculo à S. Bonifacio primus Coloniae Archiepiscopus fuit initiatus. Primus autem Elector fuisse fertur Heribertus, Marchio Foro-Julienfis sub Cæsare Othone III. Cæterùm Archicancellarii munus Archiepiscopatui subsequentiis demum temporibus est adjunctum.

5. *Quinam Archiepiscopi Colonienses vitæ
sanctimoniæ præ cæteris floruerunt?*

SS. Severinus, Evergisilus, Aquilinus, Simoneus, Cunibertus, Agilulphus, Heribertus, Anno &c. Coloniae deposita sunt corpora quoque SSS. trium Regum, quæ sub Friderico Barbarossa Mediolano, per illum ipsum vastato, Coloniam pervenerunt.

6. *Quid de S. Archiepiscopo Annone
existimandum?*

Huic parùm laudis tribuunt Acatholici; cùm tamen Scriptores synchroni tanquam virum singularem sancti-

sanctitatis fama conspicuum celebrent: id fortasse nonnulli Viri huic sancto vitio vertunt, quod Imperii negotia imperante Henrico IV. cuius adolescentiam moderabatur, tractanda susceperit. At in comperto est ex veterum & probatorum auctorum fide, Annonem id omne in commune Imperii ac præcipuè Ecclesiæ bonum cum non vulgari sapientiæ & iustitiæ laude præstitisse.

7. *Quis casus fuit Coloniensis Archiepiscopi Gebhardi?*

Sanè lamentabilis casus; nam anno 1583. amplexus sectam Lutheranam. matrimonio sibi iunxit publicè Agnetem, Comitem à Mansfeld. Equidem querebat Archiepiscopatum transmutare in profanum Principatum, sed à Pontifice mox Vaticano fulmine ictus, à Capitulo Cathedrali abdicatur, substituto ejus in locum Ernesto, Bavarie Duce. Verùm Gebhardus non expropter statione cedendum ratus, ad arma profilit, adscitis in socius copiis Palatini Ducis, dicti Simmerentis. Horum tamen consiliis Dux Bojus Wilhelmus Frater Ernesti obviam ivit. Itaque Gebhardum, pecuniâ, belli nervo destitutum, in Hollandiam expulit, ubi miseram vitam tolerans, ab omnibus decessus, infelici fato dececessit anno 1589. Exinde non nisi ex ducibus Bavaris ad hujus Archiepiscopatus apicem sunt evecti.

8. *Quæ officia & prerogative sunt trium Archiepiscoporum moguntinensis, Trevirensis & Coloniensis?*

Inprimis

Inprimis singuli sunt S. R. I. Electores, quorum est, cum reliquis Electoribus secularibus Romani Imperii Caput deligere. 2. Moguntinus coronat electum Cæsarem, siquidem coronatio contingat in sui Archiepiscopatus territorio: quodsi fiat coronatio in Coloniensi Archi-Episcopatu, loci Archiepiscopus Cæsarem Romanorum Regem creat. 3. Quivis horum trium Archiepiscoporum Archicancellarii munere in Sacro Romano Imperio funguntur, Moguntinus quidem per totam Germaniam, Trevirensis per Galliam, & Regnum Arelaten- se, Coloniensis per Italiam. 4. Hi tres Ecclesiastici Electores ex more antiquo præcedunt suos Collegas Electores Laicos, & hoc quidem ob reverentiam avitam erga statum Ecclesiasticum. 5. Elector Trevirensis sibi vindicat primum suffragium in Imperii Comitibus, & è regione Cæsaris confidet, habens ad dextram duos Ecclesiasticos, ad lævam Electores seculares.

§. 1.

De Regno & Electoratu Bohemico.

1. *A quibus populis Bohemia olim habitata fuit?*

Primi habitatores fuerunt Boji. qui annis quingentis & nonaginta ante natam mundi salutem, b Rege suo Sigovesto ex Gallia in Bohemiam migraverunt. Hanc de suo nomine Bojohemiam dicebant, seu Bojorum Coloniam, aut seuem.

C

2. *anno quinto*

quinto post natum Christum expulsi sunt à Marco-
mannis, qui ex Germaniæ populis confederant pri-
us Danubium inter & Niccarum fluvios. Itaque
hi Duce suo Rege Maroboduo, Bojis ejectis, Bo-
johemum pleno jure sibi vindicârunt. Boji verò
amissa statione cesserunt in proximam Regionem
Nariscorum, quam hodie dicunt, Palatinatum su-
periozem. Inde Danubium transgressi circiter an-
num Christi 500. Romanis ex Vindelicia ejectis, in
eadem sedem sibi fixerunt. Hæc proin Regio ab
ipsis nomen accepit Bojariæ vel Bavariz. 3. Ad
annum Christi 550. aut ex aliorum sensu annum
640. Slavi populi Bohemiam occupârunt, ex eâque
Ducatum formârunt. Primus Dux fuit Czechus,
frater Lecchi & Rusi. Horum fratrum primus
cū suis in Polonia, alter in Moscovia sive Russia con-
fedit, ubi utrinque ab ipsis forna Ducatûs est in-
troducâ. Atque hæc Slavonica natio initium fe-
cit extirpanâs densis Bohemiæ saltibus ad promo-
vendam terræ fertilitatem.

2. *Quæ primariæ mutationes intervênere
à tempore Czechî usque ad nostra
tempora?*

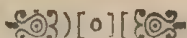
Post Czechum Bohemi à viginti duobus Ducibus
regebantur serie non interruptâ. Sub duodecimo
Duce Borivorio I. Bohemia Christianæ Religionis
lumen feliciter atpexit, tempore Cæsaris Arnulphi
circa annum Christianum 895. Anno subiinde 1086.
Ladislauum II. Henricus IV. Imperator Moguntiz
Regem dixit. Post hunc regimen transiit partim
ad

3. Quinam præterea Duces & Reges Bohemici
sunt speciatim memorabiles?

1. Premislaus primus, tametsi ortu & conditione turicola fuerit, tamen non vulgaris figacitatis & prudentiæ laude eminuit. Quare Libussa tertia Dux Bohemiæ, quæ urbem Pragam condidit, illum in thalami conjugalis consortem adiegit, & eo pacto quartum Bohemiæ Ducem fecit. Huic septem ipsis annis velandum fuit cum Bohemis fœminis, quæ ductû nobilioris ex Libussæ aula mulieris Bohemiæ regimen sibi arrogabant. Et verd

C₂

primus

primus confictus illis prorsus ex voto cessit. Premislaus mansuetudine & longanimitate feroces mulierum animos delinire & expugnare satagebat. At cum nihil lenitate proficeret, armata tandem manu ambitiosas has Amazones coëgit ad domesticam colum reverti. Acta hæc sunt circa annum Christi 650.

2. Sanctus Wenceslaus decimus quintus Bohemorum Rex viri sancti, numerisque omnibus absoluti formam in se ipse expressit. Singularem porro memoriam meretur tenerrima ejus erga augustissimum Altaris Sacramentum pietas. Solebat enim quotannis triticum. divino Sacrificio servitutum, suis ipse manibus seminare, & metere: in eundem quoque finem esse vindemiator, & legere botros ad usum sacri Calicis consueverat. Tandem impiæ Matris Drahomiræ instinctu à crudeli Fratris Boleslai ferro in templo orans, Deo victima cecidit innocentissima. Drahomira, sanguinaria furia, meritissimas dein sceleris pœnas dedit, quando viva cum curru & equis terræ hiatu fuit absorpta: Boleslaus verò id gratiæ à cœlo obtinuit, ut postea respiceret. Caterùm Sanctus Martyr & Rex Wenceslaus in terris agebat Othonis M. Cæsaris temporibus.

3. Wenceslaus V. postremus Ducum Bohemorum fuit ex stirpe Premislai ruriculæ, anno 1306. violenta morte sublatu. Paulò post successerunt, tres Bohemiæ Reges, Carolus IV. Wenceslaus Piger sive Ignavus, & Sigismundus, quorum singuli subin Cæsares sunt creati.

4. *Quid præterea de Bohemis observatu dignum?*

1. Regnum Bohemiæ pars quidem Germaniæ censetur, sed nulli circulo Imperii accensetur. 2. Rex Bohemiæ inter Electores Laicos principatum tenet, & suffragium fert proximè Archi-Episcopum Colonientem. 3. Olim Rex Bohemiæ, quæ Elector, nihil admodum conferebat ad communes Imperii expensas, nec in ullis comparebat Comitibus: sed ab anno 1708. utrumque modò præstat. 4. Marchionatus Moraviæ, & Ducatus Silesiæ referuntur ad Bohemiam, uti & Lusatia, quæ tamen à Ferdinando II. Electori Saxonie relicta est ad compensandas impensas in bellum factas.

§. 3.

De Electoratu Bavarico, & Palatinatu Electorali.

Ambæ hæ Domus Electorales hîc conjunguntur, quoniam eandem trahunt originem.

I.

1. *Quis Bojariæ status priscis Romanorum temporibus?*

Imperante Augusto Bojaria erat Romanorum Provincia, cujus pars, superioris Sueviæ contemina, Oenum inter & Danubium, Lacum Podamicum, & Alpes sita, dicta est Vindelicia. Altera pars residuum Bojariæ complectebatur tractum cis Oenum cum Austria, noménque Norici obtinuit.

2. *Qua ratione Bojaria à Romanis ad Bojos translata est?*

Boji quingentis nonaginta annis ante Christi ortum è Gallia in Bohemiam transgressi, hanc exinde Bojohemiam appellarunt. Sed quinto post natum Servatorem anno à Marcomannis, priscis Germaniæ incolis, sunt expulsi. Itaque in Nariicorum terras Palatinatum superiorem) profugi, sedem ibi fixerunt, donec anno 508. Ductore Theodone primo Alnonium annem trajecere, quo ipso ex transitu Dierfurto (seu Theodonis vado) nomen deinceps adhaere. Inde progressi longius Ratisbonæ Danubium quoque superarunt, & pulsus ex Vindelicia Romanis, Boicum, eumque regnum dominatum stabiliverunt. Porro Ratisbonam, Romanis extortam de Conjage sua Reginobirga dixit Theod. Ch. g. noburgum, in qua ipsa urbe Regiam sibi elegerit. Ibidem loci Theodo III. sub finem sæculi sexti, à S. Ruperto in Desparæ Sacello *(veterem Capellam* vocant. hodieque existente, sacro baptismatis fontis ablatus est.

3. *Quomodo Bojaria à primis Bojorum Ducibus ad Carolum M. transit?*

Thassilo eius nominis tertius Bojarum Dux in Conjugem acceperat Litopirgam, filiam Desiderii ultimi Longobardorum Regis. Hunc Carolus M. Ticini captum, Regno exuerat. Itaque Litopirga vindictæ furis agitata, Thassilonem adversus Carolum M. concitare non destitit, quoad infesta arma caperet contra Regem Victorem. At enim
eius

ejus expeditionis consilium sinister exitus frustratus est. Quippe à Carolo victus, suoque Ducatu privatus cum Principe filio in Gemetenſe Gallia Monasterium migrare jussus est, ubi vitâ laudabilissimè ductâ obiit circa annum 795. Ex eo tempore Bojaria, in Gallicam Provinciam redacta, perstitit in Carolino stemmate usque ad Ludovici IV. obitum.

4. *Quis intermortuo Carolino stemmate Bojaria imperavit?*

Diversi imperârunt Duces, sed non ex una eademque Domo. Post mortem Ludovici IV. regnabat in Bojaria Arnulphus malus, ingenii planè inquieti Princeps. Hic invidens Casareâ coronæ, Conrado I. & Henrico Aucupi bellum movit, sed ob id maleficium suis è terris expulsus. Arnulphus, filius Arnulphi, paria ausus est contra Othlonem M. qui illum ita multavit, ut Ducatu adempto cum suis posteris in sortem Comitum retulerit. Ex hoc proin descendunt Palatini Comites Schirenſes, & Comites Wittelsbacenſes, qui tandem lapsu temporum restauratam Ducatûs dignitatem in Bojaria obtinuerunt. Neque exinde ea dignitas deliit, sed hodie dū in Electorali dōmo Bojca floret.

5. *Quinam Duces Boji post Arnulphum Malum, ejusque filium sunt memoriâ digni?*

Post Arnulphum usque ad restitutionem Domûs Wittelsbachia Bojariæ præerant Principes Saxones, Francones, & Suevi. Ex gente Saxo-Bavarica
erac

erat S. Henricus Catâr, qui Abudiaci, oppido Bavariæ ad Danubium, Ducalem Regiam suam locarat. Inter Duces Bojariæ ex Franconibus fuerunt Henricus III. & IV. postmodum Romani Imperatores. Hic remunerationis nomine Bojariam Guelphoni è Comitum Altorffensium in Suevia stemmate possidendum dedit. Inter Guelphicæ prosapiæ Duces præ cæteris memorandi veniunt Henricus IX. *Niger*, Henricus X. prioris filius, *Suprbus* dictus, & Henricus *Leo* cognominatus, postremi filius, qui præter Bojariam totam quoque possidebant Saxoniam, quam Henricus IX. conjugali fœdere sibi asseruit, Henricus *Leo* verò iterum amisit, quando à Cæsare Friderico Ânobarbo A. 1180. proscriptus, omnibûsque suis Regionibus, præter Brunsvicensẽ & Luneburgensem, est exutus, Bojariâ Othoni Comiti Wittelsbachio ob egregiam in bello navatam operam, attributâ. Interea temporis urbs Ratisbona in libertatem asserta, non rediit deinceps ad dominum Boicum. Idem Henricus *Superbus* pontem illum celeberrimum Ratisbonæ è lapide quadrato sub A. 1140. construendum curavit.

6. *Quinam Duces & Electores post Henrici Leonis proscriptionem ad hanc usque diem rexere Bavariam ?*

1. Otho M. Wittelsbachius, hodiernæ Domus Bavaricæ Author. Obiit A. 1183.
2. Ludovicus Elector, qui totum Palatinatum cum

cum Electorali dignitate in familiam Wittelsbachianam pactis nuptialibus transtulit. Occisus est Kellhemii A. 1231.

3. Otho Elector obiit A. 1253.

4. Ludovicus Severus, Elector, occisa ob adulterii suspitionem conjuge cum aliis quatuor, tantis idcirco animi tormentis ex cruciatus est, ut insequente mox nocte totus incanuerit, Fürstensfeldensis exinde Monasterii conditor. Rudolpho filio, nominis, gentisque Palatinæ propagatori Palatinatum; Ludovico verò, postea Cæsari, reliquit Bavariam, ex eo tempore à Palatinatu, universè accepto, semper sejunctam. Obiit 1294.

7. *Quæ Bavariæ facta divisio à Ludovici Cæsaris obitu?*

Hujus filius Stephanus I. Bavariam tribus suis filiis ita divisit, ut Stephano, natu maximo Ingolstadtum, Friderico Landishutum, Joanni natu minimo Monachium obvenerit. Deficiente porrò post annos 53. Stephani progenie, hæreditas obigit Duci Landishutano. Sed & hujus stirpe post annos centum & undecim exarescente, Albertus IV. Bavariam solus obtinuit, legemque tulit, ut deinceps natu maximus Bavariæ universæ solus præesset. Obiit Stephanus I. A. 1377. cujus filius Joannes A. 1397. Ernestus verò Joannis filius A. 1438. ex hac vita migravit. Albertus porrò Pius, Ernesti filius A. 1460. decedens, testamento caverat, ut è quinque filiis summa rerum ad Joannem & Sigismundum, natu majores, deferretur.

Si-

Sigismundus, Basilicæ B. M. V. Monachii conditor, triennium cum Joanne, hocque peste sublato, solus biennium regnabat, Principatu exinde in Albertum IV. fratrem ipse translato; cui tamen Christophorus & Wolfgangus fratres natu minores multum negotii faciebant. At longè difficilior eidem contentio fuit cum Georgio Duce Landshutano Ludovici Divitis, qui Ingolstadiensem Academiam condidit, filio; hic filiam Ruperto Palatino despondit, dotique inferiorem dixit Bavariam. Orto inde bello gravissimo iis tandem conditionibus A. 1505. pax firmata est, ut Ruperti pupillis Othoni & Henrico novus, uti deinceps appellari cœpit, Palatinatus attribueretur.

8. *Qui Duces & Electores universæ de-
nuò Bavarix imperârunt?*

1. Albertus IV. divisas Bavarix Provincias iterum conjunxit A. 1507. mortuus anno sequente 1508.

2. Guilielmus IV. Constans cò præcipuè appellatus, quod in Bavaria Religionem Catholicam, grassante circumcirca hæreseos lue, & Marte Rustico latè omnia devastante, fartam, tectamque conservavit. Mortuo Landschuti Ludovico fratre inferioris Bavarix Duce, solus rerum potitus, decessit A. 1550.

3. Albertus V. Religionis Orthodoxæ in Germania propugnator fortissimus, legem jam antea latam stabilivit, ut ne posthac Bavaria divideretur. Societatem JESU Ingolstadtium & Monachium introxit. Obiit A. 1579.

4. Guil-

4. Guilielmus V. Catholicæ itidem Religionis non in suis modò, sed exteris quoque Provinciis, præsertim, adversùs Gebhardi Septemviri Coloniensis molitiones, vindex strenuissimus, Bavarix Principatu, quem 17. annos summa cum laude tenuit, in Maximilianum filium spontè translato, per 29. annos vitæ reliquos animæ negotium, omnium gravissimum, unicéque necessarium, tractandum suscepit. Vivere desit A. 1626.

5. Maximilianus I. Heros incomparabilis, post Pragensè victoriam Septemvirali dignitate A. 1623. auctus, Palatinatum superiorem, & urbem Donawertham Ecclesiæ simul Catholicæ, ac Boicæ Domui asseruit. Obiit Ingolstadii A. 1651.

6. Ferdinandus Maria, Principis optimi numeros omnes implevit. Nec minor ipsi, quàm Progenitoribus, Orthodoxæ Religionis cura erat, qui omnium Bavarix Principum natus quasi character est, basisque & fundamentum boni, auspiciatque Principatus. Obiit Schleishemii A. 1679.

7. Maximilianus Emmanuel in Hungaricis præcipuè pro re Christiana susceptis expeditionibus, liberatione Viennæ, expugnationibus urbium Budæ, Strigonii, Neosolii, Eilecii, & Maximè Belgradi &c. pugnis item decretoriis ad Parcanum, & Mohacium &c. immortale sibi nomen comparavit. Inde variis bellis implicitus, & fortunam utramque expertus, recuperatis A. 1715. Provinciis, Monachii diem obiit A. 1726.

8. Carolus Albertus ad Imperium Romanum electus 24. Januarii, coronatus 12. Febr. A. 1742. obiit A. 1745. 20. Jan. Imperator Carolini nominis II.

9. Carolus Maximilianus Elector, Caroli VII. filius

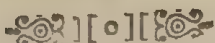
II.

*De Electoratu Palatino.**1. Quæ Palatinatus facies ante Caroli M. tempora?*

1. Ante Romanorum adventum Palatinatus vetustissimi Regni Alemannici pars fuerat. 2. Imperante Augusto & hunc, & omnes alias Provincias Rhenanas Romani in potestatem suam redegêre. 3. Incolæ Palatinatûs in Francica postmodum expeditione à Pharamundo A. 424. suscepta, superato Rheno, Romanos in Gallia sunt adorti.

2. Quid de antiquis Comitibus Palatinis sciendum?

1. Cùm olim Germania, in Principatus nondum distributa, solis pareret Imperatoribus, hîque sedes suas identidem mutarent, fuerunt pro singulis Provinciis constituti supremi Præfecti, dicti Comites Palatini, qui nomine Cæsaris absentis, controversias dirimerent. Hos inter eminebat Comes Palatinus Rheni, quia non solum in adjacentibus terris, sed in ipsa etiam Aula Imperatoris, imò, cùm hic Romam proficisceretur, per universam Germaniam juris dicendi potestatem habebat. 2. Extinctâ porro per Ludovici IV. mortem Carolina stirpe, regionum Præfecti, in Palatinatu ac alibi, munia & Provincias fidei suæ commissas hæreditario quâi jure possidere cœperunt. 3. Eberhardus A. 912. à fratre suo Conrado I. Cæsare Palatinatum pro

pro sua familia obtinuit. 4. Conradus Dux Sueviae, frater Friderici I. Imperatoris anno 1156. Heidelbergam condidit.

3. *Quinam extincta stirpe Carolina Palatinatum obtinebant, donec is domui Wittelsbachiae obvenit?*

Nobilissima omnes, at diversa stirpe prognati erant, quos brevitatis studio praeterimus. Henricus Henrici Leonis filius pactis dotalibus Provinciae possessionem adiit, sed eadem iterum dejectus est anno 1215. quando à Friderico II. Caesare fuit proscriptus. Postmodum Ludovico Bavariae Duci, Othonis I. Wittelsbachii filio, Palatinatus clientelari jure est traditus; nec antè tamen in ejusdem possessionem venire licuit, quàm Otho Ludovici filius Agnetem, Henrici proscripti filiam matrimonio sibi junxit. A. 1225.

4. *Quamdiu Domus Bavarica Palatinatum simul ac Bavariam cum Electoratu tenuit?*

Annos circiter septuaginta, quoad nempe Rudolpho, Ludovici Severi filio natu majori, Palatinatus, Ludovico verò, postea Caesari, Bavaria est attributa, divisione hac in hodiernum usque diem perdurante.

5. *Quinam exinde Electores Palatini Electoribus Boico-Palatinis successere?*

Orti hi erant ex triplici stirpe. 1. Rudolphina.
2. Simmerensi. 3. Neoburgica.

6. Quid

6. *Quid de Rudolphina stirpis Electoribus
universè memorandum?*

Ex hac tredecim Electoratum obtinere ab A. 1294. ad A. 1559. Nos aliquos memorabimus.

Rudolpho I. quod à Friderico Austrio contra Ludovicum fratrem stetit, proscripto, Palatinatum tamen cum Septemviratu recepere filii ea lege (quam jam antea avus Ludovicus Severus tulerat. & Ludovicus Cæsar, patruus fœdere Ticininito renovaverat) ut ex domo Bavarica & Palatina alternis posthac vicibus Septemviri legerentur.

Verùm Carolus IV. Cæsar Rupertum I. Rudolphi I. filium, & Annæ Conjugis suæ fratrem, ejusque posteros e isto Norimbergæ A. 1356. diplomate perpetuos S. R. I. Archidapiferos & Septemviro instituit.

Ruperto igitur I. successit Rupertus II. ex fratre nepos, & huic Rupertus III. qui exauctorato A. 1400. Wenceslao, Cæsar est creatus.

Ludovicus Barbarus Ruperti III. filius, in Concilio Constantiensi Sigismundi Cæsaris, aliquoties absentis, vices implevit. Inde domum redux linguam Latinam jam senex cœpit addiscere, quod Cæsar Sigismundus sapius conquestus esset, nulum ex Electoribus laicis latinè scire. Hujus progenies defecit A. 1559. Othone Henrico sine liberis emortuo. Hic è Georgio Divite Duce Landshutano avo suo materno Palatinatum novum seu Neoburgicū, post bellum cruentum Domum inter Bavaricam & Palatinam exortum, obtinuit.

7. Qui

3. Carolus Philippus hodiernus Elector, Joannes Wilhelmi frater.

9. *Quas metamorphoses Religio subiit in Palatinatu?*

1. Fridericus II. Lutheranismum crudum adhuc & impositum. 2. Otho Henricus confessionem Augustanam, à Melanchthone cultam, ac sapius recutam. 3. Fridericus III. Zwinglii. 4. Ludovicus Ubiquistarum. 5. Fridericus IV. ejusque Tutor Casimirus Calvini sectam terris suis invexere, tam acerbis Neo-Evangelicorum odiis, & infestationibus, ut Lutherani Calvinistas, hique illos ferro, igne, rota, è templis, scholis, urbibus exterminatos vellent, donec tandem Wolfgangus Wilhelmus Religionem avitam, jam inde à S. Martini & S. Crescentis, primorum tractus Rhenani Apostolorum, temporibus per annos 1400. usque ad horribile illud Germaniæ schisma cultam semper observatamque A. 1614. coepit reducere. Hujus exemplo non modò tota Domus Palatina Electoralis, sed Sulzbacensis quoque & Bipontina ad Catholica sacra postmodum reveria est.

§. 4.

De Electoratu Saxonico, Brandenburgico & Brunsvicensi.

1. *Quid de Saxonia ante Caroli M. tempora memoratu dignum occurrit?*

In Saxoniam Romani veteres nunquam penetrarunt. Unde Regio hæc ante & post Christi ortum usque

usque ad Carolum M. ab inquilinis prisco Germanorum more gubernabatur. At Carolus M. continuo trium & triginta annorum bello illos tandem devicit, & cum Duce suo Wittekindo ad Christiana sacra traduxit.

2. *Qui Duces post Caroli M. tempora regnârunt in Saxonia?*

Quintuplici stirpe orti erant, nempe 1. Wittekindorum. 2. Billingorum. 3. Guelphorum sive Bojorum. 4. Ascaniorum sive Anhaltinorum. 5. Marchionum Misnensium.

3. *Quo hi ordine regnârunt?*

1. E Wittekindi stirpe, quæ ante & post Caroli M. tempora rerum potiebatur, originem duxere 5. Imperatores Saxonici: Henricus auceps, Otho I. II. III. & Henricus Sanctus. 2. Hermannus Billungus, vir nobilis, ab Othone M. ob præclara in Cæsarem hunc merita A. 960. Saxonix Dux creatus, stemmatis Billungani auctor fuit. Fertur hic antea non nisi septem in dynastia sua colonos numerasse, quos ad unum omnes ad furtum communi opera, & consilio commissum in furcam agi iussit. 3. Extincto dein Billingorum stemmate Saxonia ad Guelphicam Bojorum Domum A. 1125. est translata. 4. Henrico Leone proscripto Albertus Ursus ex gente Ascania sive Anhaltina Saxonix Ducatum A. 1180. obtinuit, cuius filius & Successor Bernardus primus Saxonix Elector fuisse traditur. 5. Hac quoque stirpe exarscente, Sigismundus Cæsar Fridericum Belucolum, Misnix Marchionem ob strenuam in

D beho

bello Hussitico navatam operam Ducem & Electorem Saxonie A. 1423. creavit. Ad hanc Marchionum Minensium stirpem hodierna Saxonum Domus universa originem suam refert.

4. *Quinam inter Saxonie Electores speciatim memorandi?*

1. Fridericus Bellicosus duos genuerat filios Ernestum, & Albertum, unde stirps Ernestina & Albertina. Ex Ernestina tres Electores, Fridericus cum Joanne fratre, hujusque filio Joanne Friderico; Duces item Vinarienses, Isenacenses, Gothani, Coburgenses, Minungenses, Rœmhiltani, Eisenbergenses, Hildbertshufani, & Salfeldenses, ex Albertina verò reliqui Saxonie Electores, Ducisque VVeissenfelsenses, Merseburgenses, & Citienenses originem ducunt.

2. Fridericus Elector Lutherum, tanquam obstinatum schismaticum, & notorium hæreticum in Comitibus VVormatiensibus à Cæsare Carolo V. sex Electoribus, cæterisque Imperii ordinibus proscripsum, solus protexit. Obiit cælebs A. 1525.

3. Joannes Elector Frater Friderici, *Protestantium* caput, *Confessionem Augustanam* cum Georgio Marchione Brandenburgico, Ernesto Duce Brunsvicensi, Philippo Hassie Landgravio, VVolfango Principe Anhaltino, urbibus Norimbergensi, ac Reutlingensi A. 1530. Augustæ Vindelicor. Carolo V. porrectam, & ab Imperatore, sex Electoribus cæterisque Imperii statibus rejectam, propugnandam suscepit; quam tamen biennio post ejuravit

vit, ac testamento cavit, ne filius in hereditarias Provincias antè succederet, quàm Lutherò ejusque affectis exterminatis, avita sacra reduxisset. Inde Sacramentis Confessionis, Eucharistiæ, atque extremæ unctionis ritè susceptis, obiit Catholicus A. 1532. uti testatur literæ, à filio Joanne Friderico ad Guiliel- mum & Ludovicum Bavarix Duces eodem anno 1532. 24. Aug. datæ, quæ in Electoralis aula tabula- rio Monachii hodièque asservantur, ac sapius typis sunt vulgatæ.

4. Joannes Fridericus statuerat quidem initio ex suprema parentis voluntate fidèque eidem data, Lutheri sectam stirpitis eradicare; sed aliorum consiliis in transversum actus, fidem se- fellit, maximo suo damno; nam postquam & ipse & reliqui Smalcaldici fœderis socii cum centum ferè millium exercitu A. 1546. Casarem prope Ingolsta- dium oppugnare adorti, ne tentato quidem pugnae discrimine turpi fuga dilapsi fuerant, altero mox anno ad Mulbergam captus, libertate, fortunisque omnibus excidit, Septemviratu in Mauritium Alber- tinæ stirpis surculum, ejusque propaginem transiatio.

5 *Quinam Albertinæ stirpis Electores?*

1. Mauritius. 2. Augustus frater. 3. Christianus, qui Calvini sectam in Saxoniam parabat introducere. 4. Christianus II. 5. Joan. Georgius I. 6. Joan. Ge- orgius II. 7. Joan. Georgius III. 8. Joan. Georgius IV. 9. Fridericus Augustus, Georgii IV. frater, ho- diernus Saxonix Elector, & Poloniae Rex, Religio- nem Catholicam per tot secula jam inde à SS. Aegi- sti, Marciani, Luigeri & Caroli M. temporibus in

Saxonia sede stabili receptam, indeque Duce & auctore Luthero exulare iustam, Domum suam recepit A. 1697.

II.

De Electoratu Brandenburgico.

1. Unde originem trahit hodierna Domus Electoralis Brandenburgica?

Ab antiquissimo stemmate Comitum Zolleranorum, & quibus Conradus I. Rudolphi II. Comitis Zollerani (à quo hodierni Principes Hohenzollerani) filius, ante annos amplius quingentos Comes Castellanus sive Burggravius Norimbergæ fuisse perhibetur. Quam dignitatem Fridericus III. à Cæsare Rudolpho I. A. 1273. jure hæreditario obtinuit Fridericus VI. Norimbergæ Burggravius à Sigismundo Cæsare Marchiæ Brandenburgicæ vicarius primum administrator, dein A. 1417. Septemvir est renunciatus.

2. Quinam Marchiæ Brandenburgicæ ante Comites Zolleranos præfuerunt?

1. Henricus Auceps circa A. 928. Sigefridum Comitem Ringelheimensem ex Wittekindi stirpe primum Marchionem designavit. 2. Fridericus Ahenobarbus Albertum Urnum ex Ascania seu Anhaltina Domo Marchionatu simul & Septemviratu condecoravit. 3. Cum ultimus è stemmate Ascanio Elector sine liberis decessisset. Cæsar Ludovicus Bavarus Septemviratum filio Ludovico, & hic Ludovico Romano fratri tradidit, cui sine prole defun-

cto

Otho frater succellit 4 Cū & Otho improlis
obūner, Carolus IV. Othonis ſocer, Marchionatum
filio Wenceslao, hic verò, poſt adeptam Imperii
& Bohemiæ coronam, fratri Sigismundo, Sigimundus tandem Imperator, Friderico Burggravio Norimbergenſi è Comitibus Zolleranis ceſſit, ut ſuprà meminimus.

3. *Quot Electores Brandenburgicos Domus
Zollerana numerat?*

Tredecim, è quibus primi quinque Catholici, tres proximi ſequentes Lutherani, reliqui Calviniani, hoc ordine. 1. Fridericus I. 2. Fridericus II. 3. Albertus, ob animi a titudinem Teutonicus Achilles, ob eloquentiam Ulyſſes Germanicus dictus. 4. Joannes, ob ſacundiam Germaniæ Cicero appellatus, ſedem ex Franconia in Marchiam Brandenburgicam tranſtulit. 5 Joachimus I. os & oraculum Imperii, ac ſui temporis Neſtor communi Scriptorum elogio celebratus, Lutheranæ ſactioni invicta conſtantia ſe oppoſuit. 6. Joachimus II. Lutheri ſectam A. 1539. palàm eſt amplexus. Interiit veneno per Judæum propinato. 7. Joannes Georgius, à quo hodierni Marchiones Culembacenſes, ſeu Baruthani, & Onoldini originem trahunt *Formula Concordiæ*, novisque Ubiquiſtarum erroribus cum Auguſto Saxonæ Electore ſubſcripſit. 8. Joachimus Fridericus Havelbergensẽ, Lebuſienſem Episcopatum cum Archiepiſcopatu Magdeburgenſi ſibi vindicavit. 9. Joannes Sigismundus A. 1614. rectam Lutheranam cum Calviniana commutavit. 10. Georgius

orgius Wilhelmus Borussia Ducalem, quam Albertus Brandenburgicus, supremus ordinis Teutonici Magister, facta ab Ecclesia & ordine secessionem, occupaverat, jure hereditario sibi asseruit. 11. Fridericus Wilhelmus, rebus belli pacisque tempore gestis nominatissimus, annos 48. ad clavum sedit. 12. Fridericus III. Regis Prussiae titulum A. 1701. primus assumpsit. 13. Illi successit Fridericus Wilhelmus. 14. Carolus Fridericus hodie rerum potitur,

III.

De Electoratu Brunsvico-Luneburgico.

1. *Quis hodiernae Domus Electoralis Brunsvicensis Conditor?*

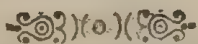
Henricus Leo è Guelphica stirpe Comitum Altorfensium in Suevia, qui Bavariam juxta & Saxoniam, cujus pars tunc erat tractus Brunsvico-Luneburgicus, in sua tenuit ditione. At postquam A. 1180. à Friderico I. proscriptus fuit, Provinciis omnibus, præter Brunsvicensem & Luneburgicam, est exutus.

2. *In quot ramos stirps Brunsvicensis hodierna dividitur?*

1. In Guelpherbutanum, & hic iterum in Brunsvicensem, Guelpherbutanum, & Beveranum. 2. In Luneburgicum, hæcque in Cellensem, & Hannoveranum.

3. *Quis stirpem Guelpherbutanam propagavit?*

A. 1180. Ulrichus maximi ingenii Princeps, qui sine liberis defuncto in Augusto
Ducis

Ducatu Brunsvicensi successit, & A. 1710. ad Ecclesiæ Catholicæ gremium rediit, pater Augusti Wilhelmi, Ducis Brunsvico Brunsvico-Guelserbutani Guelserbutani, & Ludovici Rudolphi Principis Blanckenburgensis, cujus filia natu major Elisabetha, Augusta h. die Imperatrix est, minor verò Alexii Russiæ Monarchæ parens fuerat

4. *Quis stirpis Laneburgicæ propagator?*

1. Georgius, qui A. 1641. mortuus, 4. reliquit filios, Christinum Ludovicum, Georgium Wilhelmum, Joānem Fridericum, & Ernestum Augustum. 2. Christiano Ludovico sine liberis defuncto, in Ducatu Cellensi successit Georgius Wilhelmus; cūque & hic A. 1705. obiisset improlis, hæreditas ad Hannoveranum est devoluta. 3. Provinciæ Hannoveranæ, celsère Joanni Friderico A. 1651. Religionem Catholicam amplexo, Patri Wilhelminæ Amaliæ, Josepho Romanorum Regi, postea Imperatori, nuptæ. 4. Joanni-Friderico sine prole mascula A. 1679. obeunti successit Ernestus Augustus frater, quem Leopoldus I. A. 1692. nonum S. R. I. Electorem dixit. 5. Georgius Ludovicus. Ernesti filius post multas, gravesque altercationes in Electorum Collegium Ratisbonæ A. 1708. admissus, & A. 1714. ad Britannia solum vocatus est. 6. Georgio Parenti in itinere ex Anglia in Germaniam A. 1727. fati. functo successit Georgius Augustus.

§. 5.

De Austria, Styria, Carinthia,
& Tirol,

z *Quid*

1. *Quid de Regionibus hisce generatim
dicendum?*

Totus hic terrarum tractus *Noricum* vocabatur, quem Cæsar Augustus post gravia bella Tiberii privigni sui ductu ibidem gesta in Romanam redegit Provinciam. Hanc annis quingentis Romani, hisque à Theodone I. Baviaræ Duce sub A. C. 508. pulsus, Boici, post hos verò, Thallione ultimo Bavaræ Duce Agilolfingicæ stirpis à Carolo M. A. 788. exactorato, Præfecti alii atque alii administrabant.

2. *Qui primi Austriæ Marchiones, Duces, &
Archiduces?*

1. Tamerli Provinciæ hujus præfecti iam *Antea* Marchiones fuerint appellati; hæc tamen *origina* hereditaria non erat, quoad tandem Leopoldus illustis à Cæsare Henrico Aucupe contra Hunnorum præcipuè irruptiones Austriæ Marchio designatus, eandem jure hereditario cœpit possidere. 2. Henricus II. Leopoldi Sancti filius, à Friderico. Anobarbo A. 1156. primus Austriæ Dux salutatus, multisque aliis prærogativis est ornatus. 3. Fridericus I. inter Austriæ Duces quintus, à Cæsare Friderico II. *Archiducis* titulo insigniri cœpit.

3. *Qua occasione Austriæ possessionem adiit
Domus Habsburgica?*

Othocarus Bohemiæ Rex, Friderico II. ultimo Austriæ Duce extincto, ejusdem sororem, Margaritam matrimonio sibi junxerat diuturni illius inter-

Ds regni

regni tempore. Cūque postea Rudolphus Comes Habsburgicus ad Imperij solium fuisset euectus, Othocarus clientelare eidem præstare obsequium recusabat. Bello igitur à Cæsare semel atque iterum illato, in acie cecidit. Inde Austriam Domino, Re-
 ctoreque orbatam Imperator filio Alberto I. clientelari nomine tradidit, quam ex eo tempore Domus Habsburgica in sua semper tenet ditioe.

4. *Quo pacto Styria, Carinthia, Carniola & Tirolis obvenère Austriacis?*

Provinciæ istæ post Caroli M. tempora suis quæque Dominis parebant. Styria A. 1193. emptione Austriaci juris facta est. Carniola extinctis A. 1233. loci Marchionibus, Austriacorum potestate ultro subiecit. Carinthia A. 1332. annuente Cæsare Ludovico Bavaro clientelæ nomine Austriæ obvenit. Tirolis Margarita Maultaschia, ultimi Carinthiæ Ducis & Comitis Tirolensis filia post filii sui obitum A. 1663. Austriacæ Domui cessit.

§. 6.

De Principibus Imperii Ecclesiasticis.

Nos eo recensēbimus ordine, quo in Imperii Comitibus confidere solent.

1. *Quid de Archiepiscopatu Salisburgensi summam memorandum?*

Sapientius Maximus sub A. 474 Episcopale ibi munus sustinuit. At ubi biennio post urbs illa à Gothis, aliisque gentibus barbaris funditus eversa est, annis 142. deserta suis in ruderibus jacuit, donec

The-

Theodo III. Bojariæ Dux, urgente S. Ruperto urbem instauravit, atque Episcopatum Salisburgensem condidit ad A. 616. Sanctissimus hic Præful Episcopatus præfuit usque ad A. 623. Arno sub Caroli M. tempora primus ibidem Archiepiscopus fuit A. 799

2. *Quodnam fuit initium Ordinis Teutonici?*

Cum Fridericus I. 1189, sacram expeditionem in Palæstinam susciperet, Germana Nobilitas cum certatim secuta est, quæ extincto etiam Imperatore rem tam strenuè egit, ut Ptolemaidem, urbem munitissimam, cum aliis Palæstinæ locis expugnaret. Exinde stabilis eisdem sedes Hieresolymæ in monte Sion attributa, Ordôque Teutonicus ab Henrico Solymæ Rege, probante Pontifice institutus fuit, assignata in scutum Gentilitium nigra Cruce in albicante area. Magnus Ordinis Magister. S. R. I. Princeps, sessionem obtinet præ omnibus Episcopis, proximus ab Archiepiscopo Salisburgensi. Primus Ordinis Magister erat Henricus Walpott à Basenheim.

3. *Quæ origo 22 Episcopatum Germania?*

1. Episcopatus Bambergensis fundator est S. Henricus Imperator, qui primum Episcopum Eberhardum suum Cancellarium denominavit, anno 1006.

2 Herbipoli S. Bonifacius, Archiepiscopus Moguntinus circa annum 740. S. Burcardum ad primam insulam Episcopalem evexit. Carolus M. Cæsar Ducatum Franconicum huic Episcopatus dono adjecit,

3. Wor-

3. Wormatiæ jam anno 346. florebat Archiepiscopus. Sed anno 744. translatus est Moguntiam, ut tamen Wormatiensis Episcopus esse perseveraret.

4. Episcopatum Aichstadianum S. Bonifacius anno 740. erexit, cui omnium primum præfecit S. Wilibaldum.

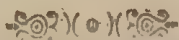
5. Spiræ erat ipso jam anno 346. Episcopus nomine Iessius, qui cum pluribus aliis Concilio Coloniensi interfuit. Quot verò Episcopi ante ipsum rekerint illam Ecclesiam, incertum est. Cæterum Canonici Cathedrales Spiræ, Moguntia, Wormatiæ perinde ac in aliis Dioccesibus præco illius temporis more juncti in commune vivebant vitam Ecclesiasticam, donec anno 969. separatim vivere & habitare singuli cœperunt.

6. S. Amandus anno 346. Episcopatum regebat Argentorati, & ipse præfens Concilio Coloniensi. Quinam Episcopi ante ipsum Pedum Episcopale tenuerint, incertum est.

7. Anno 594. Constantiam Episcopatus ex vetusta, sed diruta urbe Vindonissa est translatus, cujus primus fuit Episcopus Maximus. Hic Episcopatus omnium amplissimus censetur in Germania.

8. Augustæ Vindelicorum tertio seculo primus Episcopus præfedit S. Dionysius, ibidem in persecutione Diocletiani Martyrio coronatus.

9. Episcopatum Hildesheimensem Carolus M. undavit cui Guntharius omnium primus præfuit. In tota Saxonia sub fatali Religionis schismate hic solus Episcopatus in Catholica fidei veritate constantiam tenuit.

10. Paderbornensi Episcopatu iisdem Carolus M. initium dedit, & catiedralem quidem Ecclesiam eo in loco condidit, in quo, cum in castris Cæsareum Textorium terræ depangitur, copiosa aquarum fentebra sese aperuit, unde totus exercitus fuit recreatus.

11. Episcopatu Frisingensi sub annum 730. interuentu Odilonis Ducis Boici, S. Bonifacius S. Corbinianum præfecit

12. Episcopatus Ratisbonensis sub annum 739. item à S. Bonifacio institutus est, primo Episcopo Gaubaldo. Jam ante hunc tamē alii exteri ibidem Episcopi præfuerunt, sed absque Episcopatu, & legitima fucceffione. Ejus generis fuerunt A. 640. Paulinus, A. 652. S. Martyr Emmeramus.

13. Episcopatus Laureacensis à Theodone III. Bojariæ Duce A. 634. Bojoderum fivè Pallavium est translatus, postquam Laureacum ab Hannis ferro, flammæque vastatum est.

14. Ecclesiæ Tridentinæ Jovinum primum præfecit Episcopum S. Hermagoras Episcopus Aquilejenfis, S. Marci Discipulus. Eundem Episcopatum Theodosius M. & Carolus M. pòtlique hos Conradus II. multis beneficiis cumulârunt.

15. Brixinensi Episcopatu Sabionæ. (urbs tunc erat binis circiter milliaribus Brixinâ distans; unde *Episcopatus Sabionensis* vocabatur) sub annum Domini 350 fundato, præfelle cœpit S. Cassianus. S. Albuinus verò ineunte feculo XI. sedem Episcopalem Sabionâ Brixinam transferre statuit.

16. Pri-

16. Primus Basileensium Episcopus fuisse traditur Pantalus. Sunt tamen, qui præcessisse scribunt Justinianum aliósque plures Episcopos, quorum nomina temporum injurâ interciderunt. Episcopi porò Basileensis sedes post Religionem Catholicam Basileâ, ubi quatuordecim & ampliùs seculis floruit, exulare jussam, Brustrutum; Canoniorum verò Cathedralium Arleshemium est translata.

17. Leodienfis Episcopatus à S. Materno A. 101. Fungris primum institutus; inde urbe hac ab Hunis everfa, Trajectum translatus, ac tandem Leodii stabilitus est.

18. Episcopatum Osnabrugensem à Carolo M. sub annum Christi 776. fundatum primus gessit Wiso vel Witho, donec multis post seculis per pacta Monasteriensis, exemplo ultra sedecim secula inaudito, alterna vice præesse cœpit nunc Episcopus Catholicus, nunc eo decedente, Princeps Lutheranus, sacra interim curante Archiepiscopo Colonienfi.

19. Monasteriensis (olim Mimigradensis seu Mimigardevordensis) Episcopatus pariter à Carolo M. A. 788. fundatus, primum veneratur Episcopum S. Ludferum.

20. Curientem Episcopatum alii ab ipso S. Petro inchoatum, & à S. Lucio continuatum; alii seculo IV institutum fuisse perhibent, ex quorum sententia primus Curiae Episcopus fuit S. Afimo, quem A. 451. Concilio Chalcedonenfi interfuisse constat.

21. Primus Lausannensium Episcopus Protasius Clodovæi I. ætate etiamnum superstes fuit A. 517. Urbe porrò tractuque Lausannensi à Bernatibus A.

1533 occupato, sedes Episcopalis Friburgum Nithonum translata est.

22. Episcopatum in Valesia primus gessit S. Theodorus, qui A. 381. Concilio Aquilejensi interfuit.

4. *Quot Germania Episcopatus facto cum Ecclesia Orthodoxa divortio, profanati fuere, & alienati?*

Sedecim, duo nempe Archiepiscopatus Bremensis, quem Carolus M. & Magdeburgensis, quem Otho M. instituit, cum Episcopatibus quatuordecim, Mindesi, Verdensi, & Halberstadiano, à Carolo M. fundatis, Caminenſi item, Suerinenſi, Radeburgensi, Lubecensi, Miſnensi, Merſeburgensi, Naumburgensi, Havelbergensi, Brandenburgico, Lebuſienſi & Slesvicenſi, qui omnes partim Westphalico, partim Saxonice Circulis sunt adscripti.

5. *Quæ S. R. I. Præposituræ & Abbatiæ Principes*

1. Principem Abbatiam Fuldenſem Ord. S. Benedicti A. 744 S. Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus instituit. 2. Campidunenſem ejuſdem Ordinis A. 777. fundavit S. Hildegardis Caroli M. Augusta Conjux. Princeps porò Fuldenſis perpetuus Imperatricis *Archi-Cancellarius* est; Princeps verò Campidunenſis ejuſdem *Archi-Mareſcallus* 3. Magnus Equitum Melitenſum Prior, idemque S. R. I. Princeps, cujus ſedes Heiſtershemii in Briſgoia, curat bona Ordinis Melitenſis [ſeculo XII. in-

Rituri

stituti) per Germaniam, Bohemiam, & Hungariam
&c. 4. Præpositura Elvacensis in Suevia à BB Har-
riolpho, & Erlolpho ejus fratre, Lingonensium
Episcopis, A 764. est fundata, eratque primùm
Abbatia Ord. S. Bened. indèque ab A. 1460. Cano-
nicorum secularium equestri genere natorum Col-
legium & Princeps Præpositura. 5. Berchtolsga-
densem Præposituram Canonicorum Regularium
funderunt A. 1108. duo fratres & Comites Sulzba-
censes. 6. Abbatia Prumiensis, à Pipino Caroli M.
parente, Benedictinis primùm, dein A. 1526. Ar-
chiepiscopo Trevirensi supremo cum jure ac domi-
nio tradita est. 7. Veissenburgensis Abbatia in Al-
satia à Dagoberto Galliarum Rege A. 629. itidem Or-
dini S. Benedicti, dein A. 1526. Canonicis seculari-
bus, ac tandem Episcopo Spirensi est attributa.
8. Abbatia Stabulensis Ord. S. Bened. in Leodienfi
Diocesi primordia sua refert ad an 657. fundata à
Sigeberto Austrasiarum Rege. 9. Abbatiam Corbejen-
sem ejusdem Ordinis in Circulo Westphalico sub
annum 822. fundavit Ludovicus Pius, Cæsar. 10.
Abbatia Murbacensis & Luderensis Ord. S. Bened.
in Alsatia, cùm utrique unus idemque Abbas præest,
in Comitibus antehac sessione & suffragio gaudebant;
sed modò sub Gallica sunt ditione. Fundator erat
Eberhardus Alemanniæ Dux A. 724. Principem
porrò Abbatiam Hirsfeldensem Hasslo-Castellanus;
Saalfeldensem verò Saxo-Saalfeldensis Dux occu-
pavit. Utraque Ordinis S. Benedicti erat.

6. *Quæ S. R. I. Principes Antislita Catholica?*

1. Antislita Effendiensis, in Ducatu Montano. Collegii Nobilium Virginum fuit S. Altfredus Episcopus Hildesienfis sub annum 860. Conditor.

2. Buchaviensis ad lacum Plumarium in Suevia, ubi sancta Adelindis S. Hildegardis Imperatricis Soror, seculo VIII. Nobilium Virginum Collegium condidit.

3. Andlaviensis in Alſatia, ubi Principem Nobilium Virginum Parthenonem A. 830. fundavit Richarda, Caroli Crassi Augusta Conjunx.

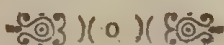
4. Lindaviensis in urbe Imperiali Lindavia, ubi ineunte seculo IX. Adalbertus Comes Rhatia Curienfis Collegium Nobilium Virginum excitandum curavit A. 866.

5. Ratisbonæ Parthenonem inferiorem ineunte seculo X. fundavit Juditha Conjunx Henrici I. Boiaria Ducis.

6. Superiorem verò Parthenonem ibidem condidit Hemma Caroli Crassi Mater seculo IX.

Abbatia porro Principes Quedlinburgensis, Herfordiensis, Gerénrodenfis, Gandersheimienfis &c. ab Ecclesia Orthodoxa descivère.

§. 7.

De reliquis Principibus S. R. I. Laicis.

I.

Antiquiores Principum Domus.

1. *Quæ origo Ducum Megalopolitanorum?*

Hi originem ducere perhibentur ab antiquissimis Regibus Vandalorum, nominatim à Gensericò, qui vivebat seculo V. quorum, uti & sequentium Principum in varias stirpes, ac ramos propagatio ex genealogicis passim tabellis colligi poterit.

2. *Quæ exordia Domus Wirtembergicæ?*

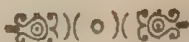
Orti hi sunt à vetustissimis Dynastis Beutelsbaccensibus, quorum quidam seculo IX. Hildegardem Caroli M. filiam in matrimonio habuit. Conradus Beutelsbaccensis à Cæsare Henrico IV. auctus est Comitatu Wirtembergico sub annum 1030. Eberhardus VI. an. 1495. à Maximiliano I. Cæsare primus Wirtembergiæ & Teccix Dux salutatus est.

3. *Unde Hassiæ Landgravii oriundi?*

A prisca Brabantix Ducibus, qui genus suum referant ad Pharamundum Franciæ Regem. Henricus Magnanimus Brabantix Dux duos reliquerat filios, Henricum *Manfuetum*, & Henricum *Infantem* dictum, quod jam tunc parente fuit orbatus. Litur hic jure materno (Mater Thuringiæ Landgravia erat) successit in Hassiæ Landgravia.

E

viatu

viatu, prioribus Thuringiæ Landgraviis, qui & Hassiæ Domini erant, anno 1247. extinctis.

4. *Unde orti Marchiones Badenses?*

A priscis Ducibus Zaringensibus, quibus parebat magna pars Helvetiæ, Alsatia, Brisgoia &c. Quippe Hermannus primus Marchio Badensis Parentem nactus est Bertholdum I. Zaringæ Ducem circa annum 1050.

5. *Quis Ducatus Holsatiæ Auctor?*

Ferunt, Wittekindum conditorem dicti Ducatus fuisse. Ad nostra tempora si propius accedamus, constat, Theodorico Fortunato, Comiti Oldenburgico filium fuisse, qui primus Holsatiæ Dux, demum Rex Daniæ fuit. Anno. 1448.

6. *Qui Natales Ducum Saxo-Lavenburgicorum, & Principum Anhaltinorum?*

Ambo originem referunt ad Electores Saxoniæ, illi quidem ad Albertum anno 1285. hi verò ad Bernardum, filium Alberti Ursi. Stirps Saxo-Lavenburgica exaruit, sed Anhaltina hodieum floret.

II.

Recentiores Principum Domus.

1. *Quando, & à quo Comites ab Arenberg evecti sunt ad Principum dignitatem?*

Primus hunc honoris gradum conscendit Joannes Comes ab Arenberg anno 1565. sub Cæsare Maximiliano II.

2. *Qui.*

2. *Quinam in Principum Collegium cooptati à
Cesare Ferdinando II.?*

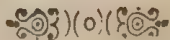
1. Vetustissima Comitum Stirps Zollerana cujus primordia fluunt à Rege Franciæ Pharamundo, dein à Guelphis Altorffii in Suevia Comitibus. Principatûs insignia accepit anno 1623. 2. Domus Lobkowizia, perantiqua Bohemiæ Stirps anno. 1624. 3. Domus Salmensis pervetusta, orta ex Wildgraviis & Rheingraviis, principatûs nomen obtinuit anno 1623. 4. Comites Dietrichsteinii ex Carinthia 1622. 5. Comites Liechtensteinii anno 1623.

3. *Qui verò à Cesare Ferdinando III.?*

1. Comites Nassovien'ses anno 1654. 2. Comites Auersbergenses 1653. Comites Frisiæ Orientalis 1654. 4. Piccolomini è nobilissima Hettruriæ familiâ 1654.

4. *Quosnam ad hunc honoris apicem evexit
Cesar Leopoldus?*

1. Landgravios Fürstenbergicos antiquissimæ prosapiæ, utpote ex Agilolfingico stemmate prognatos. Ex his stirps Heiligenbergensis Principis dignitate aucta est anno 1607. eâque extinctâ, Domus Möskirchen'sis & Stillingen'sis 1716. 2. Comites Schwarzenbergicos ex antiquissimo stemmate Comitum de Seinsheim 1671. 3. Comites Oettinganos jam inde ab Othonis M. ætate florentissimos 1671. 4. Portianos ex Foro Julio 1662. 5. Schwarzburgicos 1697. Domus porro Eggenbergica, anno. 1623 & Croyensis, anno. 1666. in S. R. I. Principum Collegium cooptata, extincta est. 1. *Qui*

5. *Qui S. R. I. Principes creati à
Josepho I.?*

1. Lambergenſes 1707. 2. Trautſonii 1711. 3. Lo-
wenſteinii 1711. quibus Carolus VI. adjunxit Prin-
cipes Waldeckenſes.

Observationes ad partem primam.

1. *In quo Imperii Romano-Germanici felicitas
ſita eſt?*

In eo, ut membra, ſeu Status Romani Imperii
cum ſuo Capite, nempe Cæſare, ſecundum Impe-
rii ſtatuta, archiſſimè ſint conjuncti, nec in ſua dun-
taxat commoda, ſed totius Imperii ſalutem, ex
antiqua fidei Germanicæ integritate, unicè ſup-
tenti.

2. *Quæ jura ſuprema Majeſtatis Cæſareæ?*

1. Cæſar ſupremum jus habet in totum Roma-
num Imperium. 2. Reges, Duces, Principes, Co-
mites, Barones, Nobiles &c. creare poteſt. 3. Be-
neſicia Imperii clientelaria omnibus Imperii ſtati-
bus, exacto ab iſdem fidelitatis ſacramento, con-
fert. 4. Academias erigit, aut confirmat. 5. No-
vas condit civitates, eâſque peculiaribus favoribus
& privilegiis ornat, ut taceam plures alias præro-
gativas, quas *Regalia*, ſeu *Reſervata* Imperatoris
vocat.

3. *Quid ſunt Imperii Comitia?*

Eſt omnium Imperii ordinum Conventus, à
Cæſare, monitis priùs per Legatos Electoribus
coactus, in quo de magni momenti negotiis in
Imperii emolumentum deliberatur, & conſultatur

4. *Quæ*

4. *Quæ Comitiorum Methodus?*

1. Imperator aut ejus Legatus [vulgò *Principalis Commissarius*] res deliberandas proponit.
 2. Harum capita scripto traduntur tribus statuum Collegiis. 3. Præstituta die Collegia singula in suo quodque senaculo congregata, consilia incunt, privatimque suum ferunt suffragium, Principes quidem viritim, imò & reliqui; ita tamen, ut horum posteriorum suffragia nonnisi pro numero classium seu subselliorum supputentur, ut suprà dictum est. Hac consultatione finitâ, Collegia Electorum & Principum in unum conveniunt locum, & suffragia seorsum lata in commune conferunt. Inde advocatis quoque civitatum delegatis suam aperiunt, ac eorum vicissim exquirunt sententiam, in quam si plures iverint, hæc Cæsari probanda offertur, qui approbandi, aut reprobandi jus habet, etiamsi omnes concordassent. Quòd si ordinum sententiam ratam habuerit Cæsar, hæc in tabulas relata, post Cæsaris, ordinumque subscriptionem constitutio seu *Recessus* Imperii appellatur, vimque legis obtinet. Variantibus porrò ordinum sententiis, de integro repetitur consultatio, dilquiriturque, numqua ratione omnium, aut plurium saltem consensus obtineri possit. Sin minus; suffragia, utut discordantia, cum Cæsare tamen communicantur cujus solius est decretoriam pronuntiare sententiam.

5. *Quis Comitiorum ingressus?*

Si Cæsar ipse præiens, hunc Electores è palatio ad templum comitari antehac conuevère hoc ordine;

<i>Trevirensis.</i>		
<i>Brandenburgus</i>	<i>Bavarus</i>	<i>Palatinus</i>
<i>cum Sceptro,</i>	<i>cum Imperii Pomo.</i>	<i>cum corona.</i>
	<i>Saxo cum Gladio.</i>	
<i>Moguntinus</i>	<i>Imperator.</i>	<i>Colonienfis,</i>
	<i>Bohemus.</i>	

In templo pro auspiciato Comitiorum successu solemne fit Missæ sacrificium. Quo peracto ad locum Comitii destinatum disceditur.

6. *Quis ibidem sedendi ordo?*

Cæsar folio insidet tribus gradibus distincto, sub conopeo. Electorum sedes duobus, Principum uno gradu attollitur. Ordo est sequens.

<i>Imperator.</i>		
<i>Moguntinus.</i>	<i>Rex, si quis est</i>	<i>Trevirensis.</i>
<i>Bohemus,</i>	<i>Romanorum,</i>	<i>Colonienfis.</i>
<i>Bavarus.</i>	<i>è</i>	<i>Saxo.</i>
<i>Brandenburgus.</i>	<i>regione Cæsaris.</i>	<i>Palatinus.</i>
<i>Brünsvicensis.</i>		
<i>Archidux Austria</i>	<i>Antistites Au-</i>	<i>Principes laici.</i>
<i>Principes Eccles.</i>		<i>Comites.</i>
<i>& Abbates.</i>	<i>gustana Conf.</i>	
<i>Delegati Civitatum.</i>		

7. *Quo demum modo terminantur Comit'ia?*

Quæ in his decreta fuere, summam comprehensa

hensa in membranas seu tabulas referuntur, Cæsareque & statibus præsentibus, à Moguntino, Imperii *Archicancellario*, recitantur, ad quæ exsequenda Imperator ordines paucis cohortatur, sicque Comitibus finis imponitur.

8. *Cur Imperii Comitibus, Ratisbonæ adhuc fieri solita, dicuntur continua?*

Quia jam inde à 20. Januarii anni 1663. in hanc usque diem perdurant. His semper è S. R. I. Principibus Cæsaris vice ac nomine præest Legatus, seu *Principalis*, ut vocant, *Commissarius* Cæterorum pariter Ordinum delegati suorum quisque Dominorum nomine Imperii negotia tractanda suscipiunt.

9. *Quæ Electorum munia primaria?*

Tres Electores Ecclesiastici sunt S. R. I. *Archicancellarii*, uti suprà c. 3. meminimus. Bohemus est *Archipocillator*, Bavarus *Archidapifer*, Saxo *Archimareschalcus*, Brandenburgus *Archicamerarius*, Palatinus *Archithesaurarius*.

10. *Quid sibi volunt officia hæreditaria?*

Singuli Electores singulos habent muneris sui vicarios, qui absentium vices expleant, hancque dignitatem jure hæreditario semper retineant: unde officia *hæreditaria* appellantur. Comites Althanenses sunt hæreditarii S. R. I. *Pocillatores*, Comites Waldburgenses *Dapiferi*, Comites Pappenheimii *Mareschalci*, Principes & Comites Zollerani *Camerarii*, Comites Sinzendorffii *Thesaurarii*.

II. *Quantum*

11. *Quandonam Germaniæ Episcopi cum Abbatibus quibusdam appellari ceperunt S. R. I. Principes?*

Quamvis hi jam inde à Caroli M. temporibus ad Imperii Comitia convenerint; Principis tamen titulum iisdem jam tunc fuisse adscriptum haud satis constat. Id verò exploratum habemus, à Cæsare Othone M. ejusque successoribus quàm plurimos nominatos fuisse S. R. I. Principes Ecclesiasticos. Hodie Germaniæ Episcopi à Cathedralium Canonicorum senatu eliguntur, qui à summo dein Pontifice inaugurantur, à Cæsare verò tanquam S. R. I. Principes in fidem & clientelam recipiuntur.

12. *Num hæc dignitatis accessio detrimenti quiddam attulit Imperio?*

Id nonnisi heterodoxi, jurati Ecclesiæ Catholicæ, & sacerdotii hostes pro more suo comminiscuntur; quippe omnibus notum est, Principes Ecclesiasticos ex fundis clientelaribus ad communia Imperii onera ferenda sociam conferre operam, suisque suffragiis in Imperii Comitibus nihil ad huc detrimenti, emolumenti verò plurimum attulisse Reipublicæ.

13. *Quando S. R. I. Principes laici fuere instituti?*

Caroli M. temporibus Provinciæ pleræque omnes vicario nomine administrabantur. At stirpe Carolina expirante, Præfecturæ hæc factæ sunt hereditariæ.

14. *Ecquod discrimen Comites inter Palatinos, Marchiones, Langravios, & Burggravios?*

Olim Comites Palatini Palatii Cæsarei, Marchiones limitum Imperii, Langravii Provinciarum, Burggravii castri Cæsarei, seu Regiæ (quales tunc pluribus in locis habebant Imperatores) Præfecti erant ac Prætores.

15. *Quæ origo Comitum, Equitum & urbium Imperialium?*

Comites secundum etymon Latinum inde appellati fuisse videntur, quod Imperatores & Reges suos quorum supremi erant Præfecti, & Aulae Ministri, *comitari* ut plurimum consueverint. Secundum etymon verò Germanicum nomen traxisse videntur à *canis*, sive *canitie*, quòd Reges, Ducelque Germanorum olim in supremos Aulae Ministros, judiciorum Præsides, locorum Præfectos &c. non alios plerumque sibi delegerint, quàm qui prudentiâ, doctrinâ, virtute, usu & experientiâ, ac proinde ætate & *canitie* venerabiles omnibus erant ac spectabiles. Et quamquam dignitas hæc hæreditaria non erat; filii tamen, si modò idonei censebantur, rarò à successionem excluderentur. Deficiente porrò Caroli stemmate, hæc quoque munia, uti plura alia, antiquata fuere. Comitum nihilominus & nomen & dignitas ad posteros est propagata. Unde sensim non pauci ob potentiæ & auctoritatis prærogativam Imperii Ordinibus sunt adscripti, quos inter Liberi quidam *Barones* idem cum Comitibus sessionis

ac suffragiū jus obtinent. 2. Nobiles Imperii jam inde à Caroli M temporibus inclruère, Imperii quondam statibus annumerati cum jure sessionis & suffragii, quo tamen hodie carent. Dividuntur in tres claſſes, nempe in Suevicam, Franconicam, & Rhenanam. 3. Civitates Imperiales diutini potissimū illius interregni, & Caroli IV. tempore in libertatem sese aſſeruère.

16. *Quid est Imperii Matricula?*

Est album sive index, ubi non solum Imperii statuum nomina singula descripta sunt; sed insuper designatur, quid, quantumve cuius statui ad communes Imperii expensas sit contribuendum.

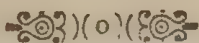
P A R S II.

De aliis Europæ Regnis.

Hic agendum primò erit de Regnis Catholicis, & quidem ordine geographico, initium ducendo à Lusitania: dein etiam de cæteris Europæ Regnis, quibus annumeramus Moscoviam & Turciam, utpote quæ potentiâ, & amplitudine pleraque regna facillè superant.

CAPUT I.

De Regnis Catholicis.

§. 1.

De Lusitania.

Memorabiliores Lusitaniæ periodi sunt 1. Lusitaniæ status sub præcis Romanis. 2. Sub Vandalis & Gothis. 3. Sub Mauris. 4. Sub Regibus Christianis à stemmate Burgundico. 5. Sub Hispanis. 6. Sub Lusitanis Bragantiæ Ducibus.

1. *Quis antiquæ Lusitaniæ status?*

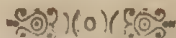
Hæc ante Christi ortum erat Romana Provincia, *Lusitanica* dicta: quinto sæculo supervenere primò Vandali, dein Gothi, qui Hispaniam juxta ac Lusitaniam in potestatem redegerunt. Denique anno 713. utramque Provinciam Mauri ex Africa profecti inundarunt, & potiolem partem suo subjecere Imperio.

2. *Quo pacto, & quando Lusitania peculiare esse Regnum cœpit?*

Henricus Burgundiæ Comes, militari gloria inclitus heros, inito sub annum 1190. cum Tarasia, vel Theresia, Alphonsi VI. Castellæ Regis filia matrimonii fœdere, in dotem accepit, quæ Alphonsus socer in Lusitania id temporis possidebat. Hic proin Henricus quasdam Maurorum urbes expugnare cœpit; filius verò Alphonsus I. eosdem totâ expulit Lusitaniâ, posteaquam in pugna decretoria quinque Maurorum Regibus fuis fugatisque, plenam obtinuit victoriam primus exinde Lusitaniæ Rex salutatus.

3. *Quæ Lusitaniæ insignia?*

Area scuti argentea quinque coloris carulei
scutula

scutula exhibet, quorum singula quinque punctis, quinque Christi plagis referentibus, sunt distincta. Quippe cum Alphonsus praelium cum quinque Saracenorum Regibus initurus, trepido prorsus esset animo, confirmatus à Christo, ac vexillum quinque ejusdem vulneribus insignitum, jussus attollere, gloriosum omnino retulit victoriam.

4. *Qua ratione Lusitania, regnante Joanne II. & Emmanuele, ad tantum potentia, & magnificentia fastigium ascendit?*

Joannes navigatione in Indias Orientales sub annum. 1490. primò suscepta magnis Lusitaniam opibus, fortunisque locupletavit, sed multò majoribus Emanuel successor, utpote qui magnā Brasiliæ parte in America, nec paucis Asiæ, Africæque regionibus in ditionem suam redactis mercaturam, quæ Reipublicæ nervus est, maximopere promovit. Joannes III. ut populos, sub jugum suum missos, Christo quoque & Ecclesiæ subjiceret, S. Franciscum Xaverium A. 1541. ad Indias mittendum curavit eo successu, ut, Thoma Bozio teste, *universi heretici ab Ecclesiæ Christianæ constitutione per annos mille quingentos & amplius haud traduxerint ad hereses suas; tot gentes, aut idololatrias aut alioquin à Christi cultu alienas, quot unus Xaverius ad cultum Christi annis undecim (decem, & mensibus aliquot) tot enim fuit in Indiis vir iste admirandus.*

5. *Quo casu Lusitania Hispaniæ juncta est?*

Cum Rex Sebastianus anno 1578. expeditione adver-

adversus Mauros suscepta, vel in acie, vel in captivitate occubisset, Cardinalis Henricus propterus Regni gubernacula capeſſebat. A cujus obitu Philippus II. Hispaniæ Rex eò rem deduxit, ut à Lusitanis Rex promulgaretur an. 1580.

6. *Quamdiu Lusitania Hispanis paruit?*

Usque ad annum 1640. quo Lusitani die natali Domini, Hispanis abire jussis, Joannem II. Bragantiæ Ducem ad Regni solium evexerunt, & quidem, quod mireris, citra sanguinis effusionem, si Vasconcellum, præcipuum Margaritæ Proreginæ consiliarium ea occasione occisum, excipias.

7. *Quamdiu decertavit Hispania pro Lusitania recuperanda?*

Viginti omnino annis bellatum est, quoad tandem victoria cum Lusitanis Regno cessit Bragantiæ Duci assentiente demum Hispaniæ quoque Rege.

8. *Quis hodie Lusitaniæ imperat?*

Joannes V. è Domo Bragantina, cuius Coniux Maria Anna, Imperatoris Leopoldi filia.

§. 2.

De Hispania.

Hic sequentes observa periodos. 1. Hispaniam incoluerunt Celtæ, Galliæ populi, dein Phœnices, & Carthaginenses. 2. Post hos ante Christum natum Regionem istam Romanis cesserunt. 3. Vandali, Suevi, Alani, vetustissimi Germaniæ populi, imperante Honorio Cæsare, Hispaniam occuparunt. 4. Hi ipsi quinto post seculo à Gothiis pulsi

pulsi, Regnum exinde Cothicum fundarunt. 5. Seculo VIII. Mauri totam propè Hispaniam inudarunt, annisque fermè octingenti tenuère. 6. Inde Hispaniam pacis nuptialibus Austriaci; 7. Ac tandem Philippus V. ex Regia Galliae Domo Borbonica obtinuit.

1. *Qui populi usque ad Gothorum Regnum Hispaniam tenuère?*

Celtæ Gens Gallica, primi incoluère, qui cùm ad flumen Ibèrum contedisent, Celtibèri sunt appellati. Phœnices, qui ad meridiem è regione Africæ positus est. At ubi Carthago à Romanis A. 146. ante Christi ortum everfa est, tota Hispania in eorundem potestatem venit. Tandem, collapsò Honorii Cæsaris temporibus Occidentis Imperio, Vandali, Suevi & Alani Hispaniam subegère, haud multò post à Gothis inde ejecti.

2. *Quæ ratione Gothi Hispaniam obtinuerunt?*

Hi è magna Peninsula Scandinavia, ubi hodie Suecia, & Norwegia, ad Danubium profecti, ibique bifariam divisi, alii ad Orientem, ad Occidentem alii secessère unde illi *Ost* sive *Ostrogothi*, hoc est, Orientales; hi verò *Wesi*-sive *Visigothi* seu Occidentales appellari cœperunt. Hi dein Hispaniam; ii verò longo pòst tempore Italiam invasère. Huc perfidià, & malis artibus Stiliconis, qui Honorii Cæsaris Tutor erat, pellectus Alaricus Gothorum Rex, anno 410. Romam cepit, & expilavit; cujus Succellor Ataulphus, Placidiam duxit, Honorii Cæsaris sororem, oblata in do-

tem Gallix parte, ut hoc pacto Italiâ secederet. Ataulphus hic Gothorum primus in Hispania regnâsse creditur, ut qui jam anno 414. ad montes Pyrenæos confederat, quamvis id temporis ad Regni interiora necdum penetrârit. Nec multò post morte sublatuS, Sigericum successorem nactus est, qui sex haud ampliùs menses regnavit. Vallia contra Rex tertius, annos tredecim imperavit, primoque statim Regiminis anno, à Christo nato 416. in Hispaniam movit, ex qua Vandalos & Alanos penitus eiecit, Suevos autem in Gallaciam usque recedere cõegit. Hi, proximèque sequentes Gothorum Reges plerique omnes sectæ Arianae adhæserant, quoad tandem anno 586. Recaredus Rex decimusseptimus, S. Hermenegildi Martyris frater ejurata Ariana impietate. Religionem Catholicam in universam Hispaniam invexit.

3. *Qua occasione Mauri A. 713 in Hispaniam penetrârunt ?*

Hos tanquam Dei vindicis flagellum sceleribus suis, luxuriâ præcipuè, regnorum omnium peste exitiosissimâ, accersivère Vitiza, ejusque Successor Rodericus, Reges ambo nomine, reapse abjectissima Veneris mancipia, quorum posterior cum Juliani Comitis, Septæ sive *Ceuta* tunc præfecti, filiam violâisset, parens gravissimam hanc injuriam ulturus, Saracenos ex Africa in Regis, totiusque Hispaniæ perniciem evocare non dubitavit. Atque hi nihil cunctati, expugnata Hispali, partaque ad Methymnam Sidoniam ingenti victo-

riâ, rapidissimi torrentis instar, universam propè inundârunt Hispaniam, quæ paucas intra horas tantam fecit jacturam, ut Hispanorum reliquæ octonis aded seculis, quibus Mauri in Hispania dominabantur, eidem sarcientiæ vix fuerint. Devicti porrò Hispani in Legionis, Asturiæ & Gallæciæ montes se recepêre, ubi anno 717. Pelagium heroëm fortissimum Regem proclamârunt.

4. *Quæ Hispania facies Mauris tyrannidem occupantibus?*

Hispani in montium latibulis abditi, facta identidem excursione, Maurisque velitari pugna sæpius laceffit, alias atque alias urbes cum tractu circumjacente recuperârunt. Inde varia pedetentim orta sunt regna, primo quidem Asturiæ, dein Navarræ, & Castellæ, à pluribus Castellis, contra Maurorum incursiones exstructis, sic appellatæ; Arragoniæ item, Legionis & Gallæciæ. Postquam igitur Hispani, elapsis tot seculis, stabilem denuò fixerunt sedem, Mauris Marciâ, Valentiâ, Lusitaniâ, & Cataloniâ pulsas, solum tandem Granatæ Regnum reliquum fuit.

5. *Quis Mauros omnes totâ eiecit Hispaniâ?*

Id demum post octo annorum bellum anno 1492. effectum dedit Ferdinandus Rex, eam ipsam ob causam *Catholicus* appellatus, qui proin omnia ferè Hispaniæ Regna suam in potestatem ac ditionem redegit. Is ipse auctor *sacrae Inquisitionis*, quâ Hispania ab omni hæretica & Saracenica &c. lue intacta

in hanc usque diem conservata est. Eodem regnante Insulæ Americanæ à Christophoro Colombo sunt detectæ

6. *Qua ratione Hispania Domui Austriacæ obvenit?*

Ferdinando Catholicæ filia unica erat Joanna, quæ Philippo Austriæ Archiduci, Cæsaris Maximiliani I. filio nupta, dotem attulit Hispaniam universam, duosque eidem peperit filios, Carolum V. Cæsarem simul & Hispaniarum Regem, ac Ferdinandum I. cui Carolus frater biennio, quàm è vita migravit, Romano-Germanicum cessit Imperium, Hispaniæ Regnis in filium Philippum II. translatis. Philippus hic Monarchiam Hispanicam ad summum potentiae fastigium evexit; quæ tamen regnante Philippo III. ejusque filio Philippo IV. inclinare nonnihil cœpit, donec Carolo II. A. 1700. è vivis sublato, stirps Austriaco-Hispanica prorsus exaruit

7. *Quo tandem pacto Borbonica Regum Gallicæ Domus Hispaniam obvenit?*

Cæsar Leopoldus Caroli II. Hispaniæ Regis sororem natu minorem, majorem verò Ludovicus XIV. Franciæ Rex in matrimonio habebat. Unde uterque Hispaniam jure hæreditario sibi vindicare parabat. Ac Ludovici quidem conjux juri huic pridem solemniter ritèque renunciaverat: sed intercessere ejus posterì, obnolescente exadversum totis viribus, jusque suum perse-

E quente

quente Domo Austriaca, quoad tandem post quatuordecim annorum bellum Philippo V. Hispania. Austriæ verò Neapolis, Sicilia, Mediolanum, & Belgium Hispanicum obtinuit. quæ dein partitio. fœdere Viennæ Austriæ anno. 1725. inito, rata utrinque est habita.

S. 3. Gallia.

Hic paucis memorabimus 1. Galliæ statum ante & post Francorum adventum. 2. Franciæ Reges è triplici stirpe oriundos, nempe Merovingiorum, Carolinorum, & Capetiorum, ad quorum postremam Valesii quoque & Borbonii Reges originem suam referunt.

1. Quis Galliæ Status ante Francorum adventum?

Diversi, uti olim in Germania, hominum cœtus sive minores respubiicæ regionem illam obtinebant, donec à Julio Casare in Romanæ Provinciæ formam sedacta est.

2. Quando, & quomodo Franci in Gallias transmigrarunt?

Populi intra mare Germanicum, Visurgim, & Salam fluvios siti non diu post Caesaris Augusti tempora excusso Romanæ dominationis iugo *Francos*, hoc est liberos se nuncuparunt. Ille Rege Pharamundo ductore an: 420. superat Rheno, factâque in Galliam irruptione, nemum tamen pedem figere tum necdum poterant, sed hæc gloria Merovæo debebatur.

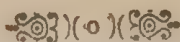
3. Quid

3. *Quid de Merovingica stirpe Regum Franciæ memorandum?*

Merovæus Rex tertius, qui Pharamundo & Clodioni successit, auctor erat stirpis hujus. è qua trecentorum triginta duorum annorum intervallo duo & viginti Reges Franciæ imperârunt. Monarcha hic an. 448. totius Galliæ possessionem adiit. Hujus Nepos Clodovæus suâ & impulsu conjugis suæ Clotildis Christiana sacra suscepit post prodigiosam omnino victoriam è Germanis reportatam. Posteriores ex eadem hac prosapia Reges otio & voluptatibus ira diffuebant, ut omni Reipublicæ curâ abjectâ, universam regiminis molem supremo cuidam Præfecto, quem *Majorem Domûs* vocabant, imposuerint. Childericus Merovingiorum Regum ultimus, quod ad regendum prorsus esset inhabilis, regno exutus, & in Monasterium est detrusus, subrogato, & in Regni solum evecto Pipino, qui ad id usque temporis Franciæ Regnum summa cum laude administrârat.

4. *Quid summatim memorandum de altero Carolinorum stemmate?*

E stirpe hac, quæ à Carolo M. Pipini filio nomen trahit, ducentorum quinque & triginta annorum decursu Reges tredecim nunquam interrupta serie in Gallia regnârunt. Porro quemadmodum Carolus M. eximiâ suâ virtute ac fortitudine supremum honoris & gloriæ fastigium

conscendit, quando an. 800. collapsum Occidentis Imperium denuð instauravit, ac præter Galliam, Germaniam insuper atque Italiam in ditione sua tenuit: ita tanta fortunæ & gloriæ incrementa in ejusdem posteris mox iterum imminui cœpère, cum quoddam Provinciæ hæreditariæ in plures fuerint divisæ; tum quoddam posteriores à Carolinorum prosapia Reges nec se, nec suos regere nōrint ac gubernare. Postquam igitur Carolinorum ultimus Ludovicus V. cognomento NIHIL FECIT, sine hærede obiit, Hugo Capetus. Parisiorum Comes, Franciæ Rex inauguratus est.

5. *Quid de Regibus Capetina stirpis commemorandum?*

Ex hac stirpe intra trecentorum quadraginta annorum periodum Reges quatuordecim ordine continuo sibi successère. Quo temporis intervallo tria potissimum memoratu digna evenère. 1. Bellum grave & diuturnum Anglos inter & Gallos, qui juris, supremique domini retinentissimi, negabant, commilluros se utquam, ut Gallico in territorio pedem figerent Angli, quamvis jus illi aliquod hæreditarium ostenderent. 2. Expeditiones sacræ in terram sanctam per annos ferme ducentos summo quidem studio, at eventu minus prospero susceptæ. 3. Dissensiones gravissimæ inter Bonifacium VIII. Pontificem & Philippum IV. Pulchrum cui quoddam communem Christianitatis patrem indigna modis accepisset, quin

quin & captivum abduci jussisset, ab eximia sanctitatis Episcopo clades ingentes prænuntiata, atque intentata sunt, in filiorum quoque caput redundatura, quorum tres. qui parenti in regno succedere, multis magnisque calamitatibus conflictati, sine hærede sunt extincti, regnò Franciæ ad Valesiorum familiam, Capetina stirpis ramum translato.

6. *Quid præcipuâ notatione dignum accidit, tredecim Valesiæ stirpis Regibus Galliæ Imperantibus?*

1. Prioribus quinque multum negotii. facessabant Angli, qui ad summas tandem angustias Gallos adduxere, donec mirabili DEI dispositione ac providentiâ an. 1427. puella pastoritia, è Letharingiæ pago oriunda, Anglorum fastum obtrivit, & contudit. Hac proinde & auspice, fractis Anglorum viribus, Gallia respiravit. Verùm invicta hæc heroina anno insequente capta, vivaque ab Anglis exusta est, tanquam magiæ, hæresis, & luxuriæ rea, quam deo Callistus III. Pontifex, causâ ejus recognitâ, diligentérque excusâ, innocentem pronuntiavit. 2. Posteri quinque reges gravi bello cum Austriacis implicabantur, præcipuè Franciscus I. cum Carolo V. Cæsare. 3. At longè atrocius bellum tribus postremis regibus imminerebat à Calvinistis seu Hugonotis, qui non modò Anglos & Germanos sectarios, sed ipsum ad id juratum Christiani nominis hostem Selimum Turcarum Tyrannum in Religionis Re-

gnique exitium sollicitare sunt ausi, barbaris ipsis pseudo-Christianorum istorum perfidiam ex-
crantibus, & suppetias negantibus. Fervente por-
rò hoc bello, & intestinis seditionibus, urbes
fermè trecentæ in cineres redactæ. templa innu-
mera direpta, & profanata fuère, nec impunè
tamen; quippe an. 1572. die 24. Augusti, S.
Bartholomæo sacra, Regis Caroli IX. jussu, plura
millia Hugonotorum tanquam rebellium, regni-
que turbatorum caesa fuisse perhibentur. 4. Hen-
ricus III. Poloni Regni possessione haud multò
antè ut aditè primùm de Caroli IX. fratris morte
certior factus est, in Galliã reverlus, Rex procla-
matus est, bellòque iterum atque iterum ab Hu-
gonotis, ac tandem etiam à Catholicis laceffitus,
dum Parisios circumfidere parat, inopinato vio-
lentæ manûs ictu percussus, regno, vitæque exui-
tur an. 1589. Unde deficiente Valshorum familia,
quæ 260. annis regnaverat, regnum Franciæ ad
Domum Borbonicam, alterum Capetinae stirpis
ramum florentissimum est devolutum.

7. *Quid de 4. Regibus Borboniis. generatim
memorandum?*

1. Henricus IV. Rex Navarra, quòd Calvinii
errores cum nutricis lacte suxisset, à Galliæ sta-
tibus repudiatus, jus suum armis persequi ali-
quamdiu tentaverat; sed irritò conatu. Com-
perito tandem, nihil obitare præter Religionem,
quo minùs Francorum Rex ab omnibus agno-
fcere-

seeretur, suos percontatur, utrumne in Religione
Catholica obtineri posset salus? affirmantibus
illis: *Quidni igitur, inquit viam, eligam compen-
diariam atque expeditissimam, qua regni terreni
simul ac celestis possessionem adire certò possim?*
Moxque orthodoxæ fidei dogmatis institutus,
summo omnium ordinum consensu & accla-
matione est receptus, Religionis exinde ortho-
doxæ propugnator & vindex strenuissimus, uti
& Societatis JESU. Hanc hæretici & malevoli
dudum Parisiis, Galliâque universâ proscriptam
volebant, cum ecce causam ad eam exagitandam
arripiunt ex attentato immani scelere, quo Jo-
annes Castellus è Societatis Scholis ad Acade-
miam Parisiensem nuper translatus, Regem cul-
tro in os impacto fauciverat. Ac licet Societa-
tem omni prorsus culpa vacare constanter asse-
verarit percussor; pravalente nihilominus invi-
dia & calumnia, in exilium migrare iussa est,
erecta Parisiis infami pyramide; quam tamen Rex
ipse, cognita objectorum criminum falsitate,
eyertendam curavit, ac Societatem, cujus inno-
centiam contra obtrectatorum calumnias ipsius
potentissimè defendendam suscepit, in integrum
restituit, summisque deinceps beneficiis orna-
vit, donec A. 1710. dum rhedâ per urbem Pari-
siensem vehitur, ab amente parricida gemino
inflicto vulnere ingentem animam efflavit.

a. Ludo-

2. Ludovicus XIII. rebellibus Hugonotis iterata clade domitis. exardescente 30. annorum bello, & Imperio & Ecclesiæ DEI longè calamitosissimo, fœdus adversus Domum Austriacam cum Sueco junxit. Obiit Rex Pius & Justus An. 1643.

3. Ludovicus XIV. bellis gravissimis cum Imperio, Domo Austriaca, Hispania, Anglia, Batavia &c gestis, regni sui fines plurimum dilatavit. Calvinianos solemnī edicto A. 1685. in curia Parisina vulgato, ex universa Gallia ejecit. Hæresi verò Jansenianæ, pestis instar in ipsa regni viscera grassanti, ad extremum usque vitæ haurum fortissimè se opposuit. Obiit Ludovicus rerum gestarum gloriâ & celebratate verè Magnus A. 1715.

4. Ludovicus XV. Antecessoris Pronepos, hodie Gallici Regni habenas feliciter moderatur.

Appendix

De Lotharingæ Ducatu.

1. Unde nomen illi inditum?

Pars olim erat regni Lotharici, cujus nomen hodièque retinet. Protendebatur illud à Mari Mediterraneo per Provinciam, Delphinatum, Sabaudiam, Helvetiam, Allatiam, Burgundiam, Lotharingiam, Palatinatum, Agrum Trevirensē & Coloniensem, Juliam. Cliviam, Belgii Provincias universas ad mare usque Germanicum.

2. Quæ

2. *Quæ hodiernorum Lotharingæ Ducum origo?*

Hanc isti ex idoneorum Auctorum testimonio communem habent cum Habsburgico-Austriacis, ab Archambaldo, Dagoberti Franciæ Regis Agnato oriundis. Ex hujus quippe Archambaldi filie bifariam divisa, hinc Domus Habsburgica in Alsatia, illinc Domus hodierna Lotharingica originem duxit.

3. *Quales quantæque Heroes hanc Domum illustrârunt?*

Nulla ex Europæ Principum Familiis tot tamque eximios belli Duces numerat, atque Lotharingica, uti tot sacrarum, expeditionum, rerumque gestarum monumenta luculenter demonstrant.

Horum exempla æmulatus Carolus Leopoldus, supremus superiore seculo Cæsarei exercitus Dux Turcas ingentibus cladibus attritos debellavit. Vienna summo consilio liberata, Parganensis, Strigonienſis, Mohacenſis victoriæ ad posterorum memoriam insignes, Buda, aliæque quàm plurimæ urbes expugnatae, Transylvania, Hungariaque tota Cæsari asserta; Moguntia ac Bonna, Gallis erepta &c. tanti Ducis nomen famamque immortalitati consecrârunt.

Leopoldus Josephus Lotharingiam, quam patris pactis Neomagensibus sibi restituendam, ob

conditiones minus æquas recipere detrectavit, tandem per pacta Rivicensia A. 1697. recuperavit.

§. 4.

De Italia.

Agendum hic 1. de Italia universum. 2. De superiore, sive Boreali ejusdem parte, seu Longobardia. 3. De Italiæ Meditullio. 4. De ejusdem parte inferiore, seu Australi.

1. *Quæ memorabiliores Italiæ periodi?*

1. Italia universa dudum ante Christi ortum sub Romanorum potestate fuit, ejusdem non uno ex loco prioribus inquitinis. Occidentis exinde Imperio, imperante Honorio, ad Occalum vergente, Italiæ se primò intulerunt Gothi, Romanamque ipsam expugnârunt A. 410. A. dein 467. supervenêre Vandali Genserico Duce, ubi Roma iterum capta & quatuordecim diebus ipsis direpta fuit. Barbaros hosce in Italiam evocavit Eudoxia, Imperatoris Valentiniani III. Vidua, hac ratione necem à Maximo tyranno Valentiniano illatam, ultura. Odoacer porro Herulorum Rex occupata A. 476. Italiâ, regios titulos sumpsit, inde A. 493. initium datum regno Ostro-Gothico à Theodorico. Gothis porro à Belisario, Cæsaris Justiniani Polemarcho debellatis, Regnum Longobardorum ab Alboino A. 568. fundari cœpit, postquam nempe Narfes, Justiniani Cæsaris in Italia Præfectus, illatam à Cæsaris

ris Conjuge injuriam vindicaturus, Longobardos è Pannonia in Italiam evocavit. Posteriores Longobardiæ Reges multum negotii facessabant Pontificibus Romanis, qui proinde à Pipino Galliciæ Rege, indéque à Carolo M. Pipini filio, supplicatias postulârunt, quas ambo actutum misère. Et Carolus quidem M. A. 774. Longobardicum Regnum ad extrema deduxit, ultimo Rege Desiderio binis præliis devicto, & in exilium missio. Ex eo tempore Italiæ Regnum ipse obtinuit, retinuitque usque ad magnum Interregnum, quando ob Imperatorum & absentiam & distantiam varii Principatus sunt exorti, qui plerique omnes hodiè que vigent.

2. *Quid de superiore Italiae parte sive Longobardia memorandum?*

Præmissa ejusdem divisione, perbrevis cuiusque partis descriptio speciatim subijungitur. Longobardia sequentes complectitur Ducatus. 1. Montisferrati. 2. Pedemontii. 3. Mediolani. 4. Mutinæ. 5. Parmæ. De duabus rebus publicis Veneta, & Genuensi, huc pertinentibus, suo loco dicemus.

Monsferratus, Pedemontium, Sabaudia

Tres hi Ducatus Duci Sabaudia parent. Beroldus Sabaudia Comes è Caroli M. stemmate magna olim nominis celebritate inclaruit A. 1000. Qdo IV. pactis conjugalibus Pedemontii Ducatum

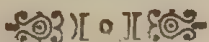
tum A. 1060. obtinuit. Amadeus VIII. à Cæsare Sigismundo A. 1416. primus creatus est Dux. Postea tamen abdicato suo ipso regimine Carthusiam Ripaliensensem subiit, vitam deinceps solitariam acturus. Fervente ultimo bello Hispanico Sabaudia Dux Victor Amadeus II. Montisferrati Ducatum, indeque per pacta Ultrajectina Siciliae Regnum, hocque Austriae. A. 1718. relicto, Sardiniae Regnum, quod etiamnum possidet, indeptus est.

Ducatus Mediolanensis.

Hanc veteris Longobardiae partem post collapsum occidentis Imperium cum maxima Italiae parte Ostro Gothi ac Longobardi sua in potestate ac ditione tenuerant donec Caroli M. armis Desiderio erepta, ad Rudolphi Habsburgici usque tempora Romano-Germanicis Imperatoribus subiecta permansit. Ex eo tempore Ducatus hic ad diversos est Dominos translatus: Primi erant à Familia Vice-Comitum, secundi à Domo Sfortia. Inde Gallia aliquamdiu occuparunt: post hos verò per Carolum V. ad Hispanos, ac tandem per Carolum VI. ad Domum Austriacam A. 1706. est translatus.

Ducatus Mantuanus.

Ab anno 1328. Marchiones ex Domo Gonzaga Ducatum hunc possedere: Ducum tamen titulum primum à Carolo V. insignitum esse. In postremo bello Hispanico Dux Carolus IV. quoddam Gallia

Gallia contra Cæsarem stare, omni ditione sua exutus est, cujus proin possessionem Cæsar adiit, pèrque Præfectos suos etiamnum administrat.

Mutina, & Mirandula.

Ducatus hic, uti & Ferrariensis post magnum illud Interregnum Domui Estensi obligit, Mutinensis quidem Cæsareæ, Ferrariensis verò Pontificiæ clientelæ nomine. Posteriorem hunc, stirpe Estensi extincta, Ecclesia repetiit; alterum verò Ducatum Cæsar prioris Ducis agnato tradidit. Reinaldus, hodiernus Mutinæ Dux in bello Hispanico ab Austriacis stetit; unde aliquamdiu Ducatu suo orbatus est, quamdiu nempe Gallia armis prævaluit. Sed paulò post in integrum est restitutus.

Principes Mirandulæ originem trahunt ex pærevetusta Picorum Familia. Joannes Picus dictus est ingenuus Phœnix sui sæculi. Alexander primus Mirandulæ & Concordiæ Dux à Ferdinando II. Cæsare creatus est. Hodie Principatum hunc Dux Mutinensis emptionis titulo possidet.

Ducatus Parmensis.

Paulus III. Romanus Pontifex Ducatum hunc Farnesiorum Domui clientelari jure tradidit A. 1545. Antonius hodiernus Dux fratris sui Odoardi filiam Philippo V. Regi Hispaniæ in matrimonium collocavit. Quapropter horum filius Carolus Hæres & Successor destinatus est, si forè Dux Parmensis sine liberis decederet.

3. *Quæ Regiones in Italia Medicullio
fiæ sunt?*

1. provincie summo Pontifici subiectæ.
2. Magnus Hetruriæ Ducatus.

Territorium Pontificium.

Hoc nomine veniunt Provincia Romano Pontifici subiectæ, nempe 1. Campania Romana. 2. Patrimonium S. Petri, sive totus ille terræ tractus, à Mathilde Hetruriæ Comite, matrona lectissima, Ecclesiæ A. 115. donatus. 3. Provincie illæ, quas Pipinus Gallie Rex, eiusque filius Carolus M. Ecclesiæ transcripsit. Ad S. Petri Patrimonium præter alia pertinet Viterbium, Centumcellæ, urbs & portus nobilissimus, Mons Flascionis, vino apiano celebris. Pipinus Ecclesiæ dedit, vel potius restituit, Exarchatum, urbes Ravennam, Bononiam, Ferrariam, aliasque plures completentem. Carolus M. donationem hanc non solum ratam habuit, sed plurimum etiam Regionum accessione auxit. Principatum Beneventanum S. Henricus adeo Comitatum verò Avinionensem Clemens VI. emptione acquisivit, qua de re pluribus agetur in Historia Ecclesiastica.

Magnus Hetruriæ Ducatus.

Urbs Florentia à Cæsare Rudolpho Habsburgico libertatem præsentem pecunia sibi comparavit, indeque ad annum usque 1569. libera respublica permansit. Interea temporis Medicorum

orum Domus, è vetustissimo Florentinorum
itemmate oriunda, ad eum sensim potentia &
Dignitatis gradum evecta est, ut Alexander
primus Dux, postque hunc Cosmus I Magnus
Hetruriae Dux à S Pio V. Pontifice, & Maximi-
liano II. Caesare fuerit renuntiatus. Joannes.
Gatto Magnus hodie Hetruriae Dux, hærede de-
stitutus est.

4. *Quid de Inferiore, seu Australi Italia
parte dicendum?*

Hæc Regna: Neapolis, Siciliae Sardiniae & In-
sulam Melitam complectitur.

Regnum Neapolis.

1. Postquam Carolus M. confecto bello Lon-
gobardico, Regni Italici possessionem adiit, re-
gni nihilominus Neapolitani partem Imperato-
res Graeci etiam tunc obtinebant. Sed cum hanc
seignius curarent, à Saracenis omnino fuere ex-
puli. Sub annum porro millesimum Normanni
quidam, viri egregii, à Palaestina reduces, Sara-
cenos adorti, Neapoli eiecere. Itaque regione
illa potiti, Duces primum, dein & Reges appel-
lari coeperunt. 2. A Normannis his Ducibus
Regibus que Regnum Neapolitanum per pacta
nuptialia ad Imperatores Suevos, ac primò qui-
dem ad Henricum VI. est translatum. Cùmque
ejus filius Fridericus II. Caesar Ecclesiae divexan-
dae finem non faceret, & prius, quàm anathema-
tis vinculo solveretur, mortem obiisset, nec mi-
liora

liora de Conrado IV. ejus filio sperari posse viderentur, Papa Regnum hoc Ecclesiæ Romanæ clientelare, Carolo Andegavensi S. Ludovici Galliarum Regis fratri possidendum tradidit. Hujus jussu Conradinus, Conradi IV. filius, ultimus Sueviæ Dux, Neapoli publico in foro capite plexus est, quod Regnum illud armatâ sibi vindicare attentâisset. 3. Inde Regnum Neapolitanum A. 1224. Alphonsus IV. Arragonio obvenit, postquam Joâna II Regina Andegavensis familiæ ultima, eundem heredem scripsit. 4. A. 1503. Neapolis per Ferdinandum Catholicum Hispaniæ adjuncta, tamdiu Regibus illis paruit, donec A. 1707. Domini Austriacæ asserta fuit, cujus nomine à Prorege hodieque administratur.

Siciliæ Regnum.

Sicilia eadem fere cum Neapoli fata subiit, Normannis Regnum utramque (utroque Siciliam appellabant) perinde simul possidentibus. Post Vesperas Siculas A. 1222. Dominus Andegavensis in Regni quidem Neapolitani possessione perstitet; Sicilia tamen ad Petrum III. Arragonium translata est, qui -Constantiam Manfredi (Friderici II. Imperatoris nepotus, & Conradi IV. frater hic erat) filiam in matrimonio habebat. An. 1503. Ferdinandus Catholicus Regnum Siculum Hispanico adjunxit, quoque exinde Neapoti Carolo V. reliquit. Tandem in pacificatione

Ultra-

Ultrajectina Sicilia A. 1714. Sabauda, indèque 1718. Austriæ obvenit, quam pariter Prorex Austriæ nomine administrat.

Regnum Sardinia.

Sardiniam durante Interregno, Pisani obtinebant donec A. 1324. ab Alphonso III. Arragonia Rege inde ejeti fuere. Ex eo tempore Insula hæc semper in Hispanorum potestate ac ditione fuerat, quoad nupero in bello Austriacis cessit. Hæc An. 1717. ab Hispanis recuperata, anno dein sequente 1718. Sabauda Sicilia loco permissa est.

Melita.

Insula hæc Equitum Melitensium, qui & Equites S. Joannis dicti, hodie sedes est. Ordinem hunc A. 1050. Itali quidam Mercatores eum in finem instituere, ut ad sacra Palaestina loca peregrinantibus, agrotis praesertim, auxilio & adjuvamento essent; unde & Hospitalarii vocantur. Hierosolyma porro & postea etiam Aconia sive Ptolemaide à Saladino Saracenorum Tyranno expugnata, Equites hi in Insula Cypro A. 1190. confedere. Aliquot post annis, nempe A. 1199. Insulam Rhodum Turcis memorabili stratagemate eripere, ubi usque eò substituere, dum à Solimanno II. A. 1522. exturbati fuere. Tandem A. 1530. Carolus V. Insulam Melitam iisdem inhabitandam concessit, quam A. 1565 Mustapha Turcarum Imperator irritò conatu obsederat.

Insula hæc firmissimum est Italiae propugnaculum; nec parum inde subsidii & emolumenti redundat in Rempublicam Christianam universam.

§. 5.

Hungariæ Regnum.

1. *Quis Hungariæ status priscis temporibus fuit?*

Pannonii primi incoluere Hungariam, quæ exinde Romanis cecidit. Successere postmodum Gothi, Hunni & Longobardi Tandem seculo nono Hungari, ex Scythia profecti, ibi consederunt, qui crebris postea excursionibus in Germaniam factis, damna ingentia intulere, donec à Cæsare Henrico Aucupe, atque Othone M. acceptis cladibus longè maximis, domum remissi, de reditu haud amplius cogitarent.

2. *Quæ Hungariæ facies temporibus proximè consequentibus?*

S. Stephanus Hungariæ Rex anno millesimo Christiana sacra in regnum hoc primus invexit, cujus stirps per Ladislai III. inter Reges illos vigesimi mortem, extincta est, Regno exinde ad Domum Andegavensem per pacta nuptialia translato Ubi hæc quoque stirps exaruerat, Cæsari Sigismundo Maria Conjux, Ludovici filia, Hungariam dotem attulit. Eodem pacto Albertus II. Austriacus inito cum Cæsaris Sigismundi filia, Hungariæ hærede, connubio, dota-

dotale regnum accepit. Ladislao, Alberti filio successit Matthias Covinus, cujus parens Joannes Hunniades, Ladislao etiam tum impubere, regnum summa cum laude administravit. Matthias sine liberis defuncto, Hungari Ladislaum VI. Casimiri Poloniæ Regis filium, Regem cooptarunt. Hujus Successor Ludovicus II. sine cute natus, anno ætatis quintodecimo bene barbatus, duodevicesimo verò canis jam obitus fuisse perhibetur. Hic bello adversus Turcas suscepto ad urbem Mohacium A. 1525. occubuit, Anna Sorore Hungariæ hærede superstiti relicta.

3. *Quæ postremis demum temporibus Hungariæ fuit conditio?*

Ferdinandus I. Caroli V. frater, Annam illam, Hungariæ & Bohemiæ hæredem, duxerat. quo ex tempore utrumque hoc Regnum Austriaci constanter tenuere, accessit subinde Transylvaniæ Principatus, imperante Leopoldo, postquam ad id usque temporis proprii ibidem Principes rerum potiti fuerant. Quæ, quantaque bella Domus Austriaca ob Hungariam cum Turcis gesserit, Opusculo III. memoratum est.

§. 6.

Poloniæ Regnum.

1. *Quid de primis Poloniæ Rectoribus memorie proditum est?*

Lingux morumque Polonos inter, Bohemos

G2

&

& Russos similitudo indem faciunt, quod de tribus fratribus è Slavonia oriundis, Lecho, Ceccho & Russo communi opinione receptum est, nimirum sub annum 600. varias tres Regiones Poloniam, Bohemiam, & Russiam inhabitare cœpisse. In Polonia quidem tres ordine sibi succedentes Ducum & Regum Familiae præcipua notatione dignæ sunt 1. Lechica. 2. Piastica. 3. Jagellonica.

2. *Qui omnium primi rexere Poloniam?*

Lecho, Gnesnensis urbis conditor, è vivis crepto, Palatini duodecim electi fuere, qui Poloniam gubernarunt; undè hæc in totidem Satrapias sive Palatinatus jam tunc dividi cœpit. 2. Cracus, ineunte seculo VIII. Dux promulgatus, Cracoviam condidit. 3. Popielum II. patruorum suorum interfectorem, mures, ex occisorum cadaveribus catervatim prorepentes absumpsere.

3. *Quâ occasione Piastorum familia Polonia præesse cœpit?*

1. Piastus, humili loco natus, ingravescente annonæ difficultate, quod è frumento reliquum erat, inter egenos liberalissimè distribuit, dignus idcirco, qui concordibus populi suffragiis in Duce eligeretur. 2. Miecislao I præunte, Polonia A. 965. Christiana sacra suscepit, quæ in hanc usque diem insigni tenet constantia, fortissimèque propugnat. 3. Boleslaus I. anno 1000. primus regia dignitate auctus fuisse perhibetur; qua

qua tamen Boleslaus II. non Rex, sed tyrannus savissimus & infame Veneris mancipium, ac S. Stanislas Episcopi Cracoviensis interfecit, iterum excidit. 4. Premislaus II. Regio titulo, quo Antecessores ducentis & amplius annis caruere deruò est ornatus 5. Ultimus ex Piastorum stemmate erat Casimirus III.

4. *Quo pacto Polonia Regnum ad Jagellonicum stemma translatum est?*

Casimirus, cum liberis careret, Poloniæ Proceres quâ precibus, quâ promissis permovit ut Ludovicum Hungariæ Regem, Sororis suæ Filium, successorem cooptarent. Huic duæ erant filiæ, quarum natu minori Hedwigi Poloniæ corona promissa est ea conditione, ne ulli alteri nuberet, quàm quem Status Polonici designassent. Hi, exclusis aliis procis & competitoribus, Regnum deferunt Jagelloni, Magno Lithuaniae Duci his conditionibus 1. ut Christianam Religionem amplectatur. 2. Ut Lithuaniae Ducatum cum Regno Poloniæ conjungat. 3. Ut Wilhelmo Austriæ Archiduci, quem Ludovicus filia Hedwigi sponsum destinaverat, ducenta solidorum imperialium millia numeret. 4. Ut Provincias, à Polonia avulsas, recuperet. Quæ omnia, uti prolixè promiserat, ita cumulatè præstitit Jagello, ex cujus stemmate Reges Poloniæ usque ad Sigismundum Augustum, postremum Stirpis hujus surculum, A 1572. emortuum, de-

lecti fuere. Cateri exinde Reges è diversis adsciti familiis, ad supremum dignitatis fastigium ordinum suffragatione conscendere. Hodie Poloniæ sceptrum tenet Augustus, Saxoniz Elector,

CAPUT II.

*De Europæ Regnis à Religione Catholica
vel Christiana alienis.*

S. I.

De Anglia.

Hic cursim breviterque attingendus r. Angliæ status ante Regem Egbertum, qui An. 800. totæ Angliæ præesse cœpit. 2. Egbertus, ejusque posterum. 3. Reges Normanni tres, tredecimque è Comitum Andegavensium prosapia. 4. Reges è Richemondiz Comitum familia. 5. Reges Stuartii. 6. Hannoverani.

1. *Quid in Anglia memoriâ dignum accidit
ante fundatum Regnum?*

Julii Cæsaris temporibus, magnam hanc Insulam occupaverant Romani, quorum subinde copius aliud avocatis, regio illa crebris Pictorum Scotorumque irruptionibus Seculo V. tantopere infestata est, ut incolæ ab Anglis, Saxonum Gente, suppetias petere sint coacti. Atque illi hostes propulsarunt quidem; sed terræ illius, quam sibi

vindicârunt, possessione depelli haud ampliùs potuère, regnis septem temporis progressu ibidem fundatis, quæ omnia unus tandem Egbertus conjunctim obtinuit. sèque Angliæ exinde Regem nuncupavit A. 800.

2. *Quæ Regni hujus fata ac vicissitudines usque ad Henrici VIII. tempora?*

1. Primorum Anglo-Saxonum Regum series interrupta est sub annum 1017. usque ad annum 1042. quo tempore intermedio Canutus M. Daniæ Rex, Haraldus filius, ejùsque frater Canutus II. Angliæ imperârunt. 2. Inde in avitum regnum sufficitur S. Eduardus cognomento *Confessor*, Anglo-Saxonum Regum ultimus, qui cùm virginitatem matrimonio junxisset, hæredem sibi delegit Guilielmum Normanniæ Ducem, à quo in diuturno suo exilio benigne largitèrque est habitus. 3. An. 1154. Angliæ Regnum jure materno devolutum est ad Henricum II. Comitem Andegavensem. qui Hiberniam Angliæ adjunxit. 4. A. 1485. idem Regnum quâ pactis nuptialibus, quâ regii sanguinis prærogativâ translatum est ad Richemondia Comites, quos inter primus Angliæ solium conscendit Henricus VII. cui successit Henricus VIII. filius.

3. *Quæ rerum in Anglia conversio regnante Henrico VIII. ejùsque filiâ Elisabethâ?*

Henricus VIII. priusquam insano mulierum amore

amore fascinari coepit, DEI Ecclesiam, Christi-
que Vicarium non gladio tantum, sed & cala-
mo, quo impia Lutheri dogmata doctissime
confutabat, invicta constantia propugnavit, glo-
rioso propterea *Defensoris Fidei* titulo a Leone
X. decoratus. At enim cum repudiata prima
Conjuge Catharina Hispana, Caroli V. mater-
tera, animum induxisset Annam Bolenam Tho-
ri consortem accipere, impio conatui Pontifex
pro viribus se opposuit. Atque hæc semina erant
horrendi illius schismatis, quo Rex cæco libidinis
& furoris impetu abreptus, Ecclesiæ Anglicanæ
supremum caput se appellare & pro-
clamare est ausus. Anna porro Bolena, crimi-
nibus manifestis ac enormibus convicta, Regis
jussu capite damnata est, Rex ipse post tot ex-
pilata templa, tot direpta Monasteria, vim auri
argentique immensam Regio fisco addictam,
tandem æternitatis iter jamjam ingressurus, pa-
lam confessus est, se *omnia perdidisse*. Successit
Eduardus filius, & huic Maria, Eduardi Soror,
sed utrique haud diturnum regimen fuit. Ma-
ria magno nec inutiles conatu operæque pretio
Religionem avitam restituere moliebatur. Inde
Elisabetha, Henrici ex Bolena filia notha, Re-
gnum dicam, an Tyrannidem, annis amplius
quadraginta occupavit, nec in Catholicos mo-
dò, sed in ipsum adeò cognatum sanguinem,
Mariam Stuartam, Scotiæ Reginam innocentis-
simam

simam, atrociter debacchata est, quam ærumnosa
duodeviginti annorum captivitate acerbè tortam,
crudelitate inaudita capite mulctari jussit.

4. *Quid præcipua notatione dignum accidit
regnante Domo Stuartia?*

1. Regia, hæc Domus ab anno 170. impera-
bat Scotiæ, donec post Elisabethæ mortem Ja-
cobus, Mariæ Stuartæ filius, Angliæ simul &
Scotiæ Regno, quod utrumque ex eo tempore
Magnam Britanniam appellant, præesse cœpit. 2.
Jacobus Stuarto successit Carolus II. filius, quo
regnante, Heresis, ejusque germana soror Pertu-
dia tragœdias excitârunt longè funestissimas.
Chorago Cronwelo, adjutore Fairfaxio. Præ-
lucum est vexatione & insectatione Catholico-
rum acerbissima. Hiberniæ Prorex, & Archie-
piscopus Cantuariensis dati in vincula, mortêque
iniquissimâ tandem sublatis, quod in fide Regi
suo promissa, juratâque perstarent immobiles,
simulque Religioni Catholicæ favere videren-
tur. Habita & quæstio de Regina ipsa, Ludo-
vici XIII. Galliæ Regis sorore; quæ tamen tem-
pori in tutiora se recepit. Rex à Scotis ingenti
pecuniæ summa venditur rebellibus. Anglis, à
quibus facinore ad eam usque diem inaudito,
capite damnatur, ac Londinensi in foro publicè
obtruncatur. Inde sublata Monarchiâ, Anar-
chia inducitur, quatuorque post annis impius
Regis parricida Cronwelus Angliæ *Protector*
(verius

[verius oppressor everſorque] proclamatur. 3. Anno 1600. Carolus II. Regis obtruncati filius revocatus in Angliam, avitum thronum conſcendit, obiitque Catholicus Anno 1685. 4. Eadem die Jacobus II. Caroli II. frater ab univerſis regni Proceribus Rex ſalutatus, cui dein omnes Britanniae ordines ſacramentum dixere; tametiſi is ſe Catholicum & Romanis ſacris addictum palam profiteretur. Verum hoc ipſum. avitae Religions ſtudium perniciem attulit Regiae familiae, fomēsque fuit novae factionis. Cui ut pallium obtenderet conjuratorum cohors, in vulgus ſparſum eſt, Jacobum Walliae Principem, recens natum, ſuppoſititium eſſe, nec aliud dolo hoc peſſimo intendi, quam ut ſtabilita ſucceſſione haeredis Catholici, religio & libertas Anglicana penitus opprimatur. 5. Igitur Jacobo II. exulare compulſo, An. 1688. Wilhelmus Arauſicanus, Britanniae Regnum occupavit, donec A. 1702. cum ſeras inſequeretur, ex equo delapſus, accedente febre extinctus eſt. 6. Jacobus porro III. filius Jacobi II. qui, glorioſus pro Chriſti fide exul, in Gallia A. 1701 decedens, cum nobiliſſimo heroicarum virtutum comitatu regnum coeleſte adiit, jure ſucceſſionis haereditario excluſus eſt, quod Religioni adhæreretur Catholicae, quam Britannia jam inde ab anno 182. S. Lucio Rege praeunte, coepit amplecti atque ab anno 1796. per tot ſecula non ſolum ſanctè conſtanterque

que coluit, verum exteras quoque gentes, tot Apostolis veræque fidei Præconibus quaquaversum missis, instituendas curavit; Magistra gentium haud immerito appellanda. 7. Annæ Jacobi II. filia, & Jacobi III. sorori, quæ Arausicano successit, anno 1714. vitâ functæ, surrogatus est Georgius I. Elector Hannoveranus. Lutheri dogmatis imbutus, huic verò, A. 1727. inopinata morte sublato, Georgius II.

§. 2.

De Prussia sive Borussia.

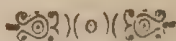
1. *Qua ratione Ordinis Teutonici Equites Prussia Ducatu sunt potiti?*

Posteaquam hi bello per plures annos continuo Prussos ethnicos, vicinæ Poloniæ admodum infestos, subegerunt, regionem illam ordini suo vindicârunt A. 1283. Pari modo Livoniam, belli jure acquisitam, diu sua in ditione ac potestate tenuêre.

2. *Qua occasione Ordo Teutonicus Prussia possessione iterum dejectus est?*

Lutheri temporibus supremus Ordinis Teutonici Magister Albertus Brandenburgicus, ejurata Religione Catholica, anno 1525. cum Polonis depaciscitur, ut ea Borussia pars, quæ Ordini etiam tum parebat, in Ducatum profanum commutetur, sibi ac posteris suis jure fiduciario tradatur. Atque ita provincia hæc Ordini Teutonico ablata est, quam dein, deficiente

anno

anno 1618, Alberti stemmate, Elector Brandenburgicus jure hæreditario sibi viadicavit, ut supra innuimus.

3. *Qua occasione Livonia eidem Ordini Teutonico surrepta est?*

Russis A. 1561. regionem hanc incurfantibus, Gotthardus Ketrlerus, qui & ipse ab Ordine Religionisque orthodoxa desciverat, imploratis Polonorum suppetiis, Livoniam ea conditione. concessit, ut Curlandiam, Ordinis pariter Teutonici Provinciam, in Ducatum exinde profanum mutatam, jure clientelari sibi possidendam traderent. Livoniam porrò Sueci post plura cum Russis & Polonis contestata prælia demum obtinere; quam tamen anno 1709. Russis cedere sunt coacti.

§. 3.

De Dania.

1. *Quis primus Dania Rex fuit?*

Hæraldus sive Heroldus I. anno 940. qui ethnica superstitioni nuncio remisso, Christiana sacra invexit.

2. *Qui Dania Reges præcipuâ memoriâ digni?*

1. Canutus II. tribus suis filiis tria regna reliquit, Angliam nempe, armis bellique jure acquisitam, Norwegiam & Daniam. Primum brevi iterum ereptum fuit; Posteriora duo hodieque perdurant. 2. S. Canutus IV. Martyr, à suis civibus in templo est interemptus anno

1084. 3. Regina Margarita Norwegiæ Regnum
jure hæreditario à filio suo accepit simulque
Sueciæ imperavit, ubi sub annum 1380. lata lege
sanxit, ne tria hæc regna unquam se jungerentur;
at Sueci decreto hoc stare subinde recusarunt.
4. Christianus I. è Comitum Oldenburgicorum
domo, hodie regnante, primus regnum capessit
anno 1448. 5. Christianus III. anno 1524.
Lutheri sectam cepit introducere. 6. Fridericus
IV. hodiernus Daniæ & Norwegiæ Rex est.
Utrumque hoc regnum ab anno 1660. hæreditarium
est, cum liberæ antea electionis fuisset.

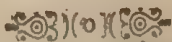
§. 4. —
De Suecia.

1. *Quis primus Sueciæ Rex erat*

S. Ericus X. anno 1150. primus Sueciæ imperasse creditur, quod ab ipso succedentium Christianorum Sueciæ Regum ordo ac series exordium ducat; nam de prioribus nil fermè constat, nisi quod Biornus Rex anno 812 à Carolo M. Sacerdotes Catholicos petierit, à quibus populus veræ fidei dogmatis instrueretur.

2. *Qui memorabiliores Sueciæ Reges?*

1. Post Margaritam Reginam, de qua supra meminimus, Reges sex & Daniæ simul & Sueciæ imperarunt. Horum ultimus Christianus II. ob tyrannidem suam è Suecia profugere, alterique coronam cedere cogebatur. 2. Secuti sunt Reges è nobili Suecorum familia, cui Wasa nomen

nomen, quorum primus Gustavus I. Lutheri errores anno 1523. in Sueciam invexit. 3. Sigismundus, Poloniae pariter ac Sueciae Rex, alterum hoc regnum anno 1599. Carolo patruo cedere coactus est, quod Religionem Catholicam revocare animum induxisset. 4. Gustavus Adolphus fulminis instar totam ferme Germaniam pervadens terrorem pariter ac stragem ingentem intulit, donec anno 1633. ad Lucenam Saxoniae oppidum in acie cecidit. 5. Christina ejus filia regnique haeres, fidem Catholicam amplexa, coronam cessit Carolo Gustavo Comiti Palatino Bipontino, agnato suo. Inde Romam profecta, reliquis vitae annis in DEI, cui servire regnare est, servitio animique cultu transactis, ad regnum immortale translata est A. 1689. 6. Carolus XII. cum Russis, Polonis & Danis gravia gessit bella, dum tandem ad Friderici-Halam Norwegiae urbem, plumbea glande trajectus occubuit anno 1718. 7. Hujus soror Ulrica Eleonora, ac dein ejusdem Maritus Fridericus I. Hassio-Cassellanus Sueciae Rex salutatus est ea conditione, ut in posterum Sueciae Regnum electioni liberae permitteretur,

§. 5.

De Moscovia.

1. Quis inter Moscoviae Duces primus Christo nomen dedit?

Wolodomirus I qui, suscepta Christi fide etiam Basilus est vocatus.

2. Qui

2. *Qui Russiae Monarchae prae ceteris sunt commemorandi?*

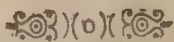
1. Daniel XVIII. Dux. sub annum 1250. magni Ducis titulum primus assumpsit, sedemque fixit in urbe Moscovia. 2. Uladislaus. Sigismundi Poloniae Regis filius, in magnum Ducem electus, post anni decursum cum Polonis suis abcedere coactus est. Quo in abitu templa, ædésque plurimae a Polonis direptae, ingenti Russorum edita strage. 3. Petrus, qui anno 1725. è vita migravit, rerum gallicarum famam orbem implevit. Hic peragrata Gallia, Germaniam, Bataviâ, Poloniâ, Daniâ &c. omne genus artifices secum in Moscoviam perduxit. Suecis eripuit totam Livoniam, Finneniam, & Ingriam. In Livonia condidit urbem Petroburgum, sive Petri Castrum, ubi & regiam sedem posuit. Moriturus imperii habenas tradidit Catharinae Conjugi suae, anno 1727. è vivis ereptae. 4. Elisabetha Petri I. ex Catharina Imperatrice filia hodie Russiae praest.

§. 6.

De Turcia Europæa.

1. *Quæ Turcarum origo?*

Vulgatior Scriptorum opinio est, Turcarum gentem sub annum 1030 ex Scythia adventasse. Subactâ brevî post Persia & Chaldaeorum regione, magnam Asiae partem in suam redege're ditionem. Ex frequentiore dein cum Arabibus sive Saracenis, primis Mahometæ asseclis commercio

mercio & consuetudine ipsi quôque ejusdem Pseudoprophetae superstitionibus adhærere. Ottomannus primus Turcarum Imperator fuit anno 1300.

2. *Quandonam Turcæ stabilem in Europa sedem fixere?*

Amurathes I. sub annum 1360. Adrianopolim Romaniae urbem occupavit, ubi primam Turcici Imperii sedem intra Europam posuit. Mahometes II. anno 1452. Constantinopolim armatâ manu cepit, Græcôque Imperio finem imposuit. Palæologus, Græcorum Imperatorum ultimus, dum trepidus fugam capessit, stipantis populi compressione eliso spiritu interiit, urbs verò tres ipsos dies militum direptioni permissa, regia deinceps Turcici Imperii sedes esse cœpit.

3. *Qua verò ratione Turcæ Imperii sui fines tantopere dilatârunt?*

Violenta mutarum Provinciarum, Regnorumque occupatione, quæ inter præcipuè eminet
1. Romania, olim Thracia dicta, ubi Constantinopolis totius Imperii Turcici caput. 2. Græcia universa, ubi Macedonia, Albania, Thessalia, Epirus, Ætolia, Achajæ, Peloponnesus, Candia cum reliquis Archipelagi Insulis.

Observationes ad secundam partem.

1. *Quid de tot rerum regnorumque ac Principatum mutationibus & inclinationibus sentiendum?*

Perpetuæ

Perpetuæ hæ vicissitudines apertè demonstrant, quàm labili pede humana omnia nitantur, dum quæ itare modò videntur firmissimè, repentè cotruunt. Interim solum Christi regnum, Ecclesia, inquam, Catholica, tot licèt Orci, ejusque fœderatorum assultibus continuò oppugnata, stetit semper, itabitque immobilis, nullis inferorum machinis unquam evertenda,

2. *Nihilne ergo Regnum, seu Ecclesia Christi tot Regnorum defectione imminuta est?*

Neutiquam; quin potius compertum habemus, eo ipso tempore, quo hæretici, velut noxiæ Itolones, sterilesque palmites ab Ecclesia, stantquam vite nunquam non fœcundissima, abicissi fuère, hanc fructus longè uberiores protulisse. Ac nè longè exempla petamus, dum Luthero, & Calvino Duce, non pauca Euronæ Provinciæ à Christi Ecclesia descivère, in Africa, Asia & utrisque Indiis innumeri populi, Nationes, Principes, ac Reges Ecclesiæ Catholicæ se adjunxère.

3. *Quid de Orientis Imperatoribus Græcis dicendum restat?*

Postquam Carolus M. Occidentis Imperium instituravit, Orienti exinde præesse cœperunt Imperatores Græci. Horum à Nicephoro An. 800. ad Constantinum XIII. An. 1453, quo capta à Turcis Constantinopolis, septem & quadraginta numerantur, qui in Tabula Chronologica, ad opusculi hujus calcem adiecta, ordine recensentur

seatur. Ab anno 1204. Flandri duo, tresque Galli imperarunt usque ad A. 1261. Horum primus Balduinus Flandriæ Comes Venetorum maximè armis adjutus, Constantinopolim expugnauit.

4. *Quæ demum res Orientis Imperio interitum attulit?*

Coacervata Græcorum Imperatorum populique peccata. Unde completâ tandem scelerum mensurâ, inmani Tûrcarum jugo cervices submittere sunt coacti.

5. *Quinam Saracenos Neapoli & Siciliâ ejecere?*

Seculo IX. Caroli Calvi temporibus Nordmanni sive Nordmanni, hoc est, viri Boreales, à magna Peninsula Scandinavia profecti, facta in Galliam irruptione, Provinciam tandem, à novis inquilinis Normanniam dictam, occuparunt. Horum quidam anno 1000. in Siciliam trajecti, Saracenos inde exturbarunt.

6. *Quæ origo bellorum Galliam inter & Angliam Seculo IX?*

Eduardus III. Angliæ Rex, extincta Capetiorum stirpe, regnum Galliarum præ Philippo VI. Valesio sibi vindicare parabat jure hereditario quodd ob Matrem Isabellam gradu tunc propinquum esset sanguini regio. sed regnum Philippo adjudicatum est ex lege Salica. quæ foeminas regni Gallici illius successione excludit.

7. *Num*

7. *Nun nefarie illius conjurationis, quam pulverariam vocant, in Angliæ Regem confata, socius ac particeps fuit Henricus.*

Garnetus Societatis JESU

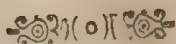
Sacerdos?

Impudentissimam hanc hæreticorum calumniâ-
am longeque iniquissimam Judicum sententiam,
quâ virum hunc planè innocentissimum morte
condemnârunt, non solum testes locupletissimi,
omniq; exceptione majores, sed DEUS ipse
prodigiis pluribus, inter quæ Garneri vultus in
spica ejusdem sanguine recenti illita, prodigiosè
depictus, Catholicos gaudio & solatio, hæreticos
pudore & ignominia perfuderat, toti orbi te-
statum fecit. Post extrema tormenta, quia
conjurationis conscius ex Confessionis Sacra-
mento ad Senatum non detulit, mortem subiit
Christiana fortitudine, verus Sacrosancti Sigilli
non violati Martyr.

P A R S III.

De Europæ Rebus publicis.

Omniū antiquissima est Veneta. 2.
Genuensis. 3. Helvetorum. 4. Batavo-
rum. 5. Luccensis. Quibus accedunt
duæ alæ perexiguæ, S. Marini, & Ra-
gusana. H2 S. 1.

Respublica Veneta.

1. Quæ Reipublicæ hujus origo?

Aquileja urbe ab Attila Hunnorum Rege anno 450. eversa, nobilissimi quique & hujus & vicinarum urbium incolæ in Adriatici maris insulas commigrarunt. Hic aliis atque aliis ædificiis exstructis, Urbs Veneta ad eam tandem amplitudinem & magnificentiam emerit, ut inter orbis miracula meritò adnumerari possit. Ædes potissimæ, quæ insulis parvis septuaginta duabus, quæ palis sub aqua demissis insistant. Cùmque urbs aquis stagnantibus, in quas 7. flumina ex Alpibus procurrentia sese exonerant, undique cingatur, tum per ponticulos propè quingentorum per phaselos (Gondolas vocant, quarum aliquot millia semper in promptu) ultrò citròque commeandi opportunitatem præbet.

2. Quæ ejusdem Reipublicæ potentia?

Tanta, ut jam anno 1173. Provinciis pluribus in ditionem suam redactis non maris modò dominium obtinuerit, sed ipsis adèd Orientis Imperatoribus leges posuerit. Venetorum quippe potentia & auxiliariis copiis Balduinus I. Flandriæ Comes, capta Constantinopoli anno 1204. Imperator est renuntiatus. De insigni portu victoria, quam Veneti è Fridenico Ahenobarbo anno 1175. reportarunt, hæcque clade factu è represso, Ecclesiæ, quam ad id usque tempus in-

insidiari non destitit, plenè conciliârunt.

3. *Quid emolumenti Veneris attulere suscepta
in Orientem & Africam Navigationes
& Negotiationes?*

Inde magna jam prius Venetorum potentia
maiora sumplit incrementa, auctis eâ industriâ
in immensum opibus. Et verò navigationes
hæ multò quæstuosissimæ initia confestim ha-
buere prosperrima, ex quo Balduinus I. Orientis
Imperator Venetis ob missas ad expugnandam
Constantinopolim suppetias Ægei & Ionii maris
Insulas omnes cum Creta iisdem dono transcrip-
sit.

4. *Qui verò summa Reipublicæ hujus fortuna
capit labascere?*

1. Turcæ Ægei Maris Insulas, & Cretam, ac
nu, ero bello Peloponnesum quoque eripuerunt.

2. Patavorum Respublica ob commodiorem cir-
cum Africæ littora navigationem amplissimum
illum commerciorum alveum ad se derivârunt,
obturata ingenti illa opum affluentium scaturigi-
ne.

§. 2.

Respublica Genuensis.

1. *Quandonam Genuæ Respublica coaluit?*

Sub annum 900. cùm antea ab anno 660.
Longobardis primùm, dein Regibus Carolinis
vestigiales fuissent Genuenses. A. 935. Urbs à
Saracenis vastata est, quos vicissim navali praelio

H3

deyi.

devicerunt Genuenses, & Pilestinorum, qui & ipsi id temporis Rempublicam præsentabant armis adjuti, ex Corsica & Sardinia exturbarunt.

2. *Quod bellum Genuenses inter ac Venetos ab A. 1250. ad annum fermè 1380. exarsit?*

Emulatio è nimia utrinque potentia, commerciique maritimis exorta, gravi Rempublicam utramque bello implicuit, quo Genuenses aliquamdiu superiores, tandem Venetis succubère. Id dolendum erat maximè, ea partium dissensione armorum Christianorum progressum haud parùm fuisse sufflaminatum.

3. *Cur Genua ab A. 1396. usque 1518. Respublica esse desit?*

Intestinae discordiæ eo adegere Genuenses, ut illo temporis intervallo diversis Dominis extraneis quâ sponte sua, quâ vi & necessitate compulsi, paruerint; quamvis ad tempus subinde aliquod in libertatem se vindicarent.

4. *Quo pacto Genua A. 1528. in pristinam libertatem restituta est?*

Andreas Auria, ortu Genuensis, Gallicæ classis Præfectus, Regis à quo fortè offensus est, partes deseruit, Genuamque improvisò occupavit. Cùmque supremo cum Imperio præesse potuisset, matuit pristinam Reipublicæ formam reducere, rebus tam bene sapienterque ordinatis, ut eo ex tempore Urbs & Respublica hæc florentissima hodièque optata perfrueretur libertate.

§. 3.

1. *Quis Helvetiæ erat Status, antequam coaluit in Rempublicam?*

Fortis ac bellicosa hæc natio jam olim Julio Cæsari multum negotii facessiverat. Sub annum reparate salutis 430. Helvetiæ Burgundiæ, dein regni Arelatenfis, ac tandem Imperii Romano-Germanici pars erat.

2. *Qua occasione Helveti A. 1378. se in libertatem asseruerunt?*

Postquam anno 1032. Helvetia Conradi II. temporibus Romano Imperio fuit adiuncta, præfecti, ab Imperatoribus designati, eidem præerant usque ad annum 1308. qui, cum populum nimis opere premerent, uti patet ex iis, quæ de Wilhelmo Tellio aliisque historiæ memorant, inquilinorum animos tantopere exulcerâunt, ut excusso jugo, pulsique aut occisis Præfectis in libertatem se afferuerint.

3. *Quibus dein adminiculis Helvetii libertatem suam factam rectamque servârunt?*

Armorum vi; quippe cum anno 1315 ad Bremogartum. A. 186. ad Sempachium. A. 1499. ad Rhenum bello peterentur, felicius pugnârunt pro conservanda, quàm hostes pro eripienda libertate.

4. Quoties

4. *Quoties Helvetii de Carolo Audace Burgundia Duce triumphârunt?*

1. A. 1476. ad Gransonium oppidum lacui Neocomensi adjacens, ubi Carolus castris, vaferio, omnique suppellectili exutus est. 2. Ad Moratum urbem lacui cogn. mini adsitam, ubi sex & viginti Burgundionum millia occubuisse perhibetur. 3. A. 1477. ad Nancejum Lotharingiæ Metropolim, ubi Dux ipse in fuga ab Helvetiis cæsus, morte sua bello finem imposuit.

5. *Quando fœderi A. 1308. Suïtios inter, Orienſes, & Subſylvanos into Cantones reliqui se adjunxere?*

Anno 1332. Lucernates: An. 1334. Tigurini: A. 1352. Glorionenses & Tugienſes: A. 1353. Bernates: A. 1481. Friburgenses & Solodorani: A. 1501. Basileenses & Scaphuſiani; A. 1513. Abbatisſcellenſes accessere. Cùm iisdem in fœdus quoque ac Societatem coiêre subinde Grifones, Valleſi, Principatus Neocomensis, oppidum S. Galli, Mûlhuſium, Geneva, Bienna &c. Abbas porro ad S. Galli ſolis Catholicis Cantonibus fœderatus est.

6. *Quæ bella intestina in Helvetia exarſerunt A. 1531. 1686, & 1712.?*

Primum excitavit quorundam Cantonum ab avita Religione defectio; Unde magna Catholicoꝝ inter & Heterodoxos exorta animorum dissensio. Ulricus Zwinglius, belli hujus fax, maiorumque

Iorūque omnium origo, in acie cæsus. Deo & hominibus meritas perfidiæ pœnas dedit. Altera belli flamma inter Helvetios exaruit A. 1686. commissum prælium prope Vilmergam magna A Catholicorum strage. Tertium A. 1712. minùs feliciter gessere Catholicī.

De Vallesia.

1. *Quamdiu Vallesia restitit Romanis?*

Incolæ Regionis hujus, altissimis undique montibus vallatæ tanta se fortitudine opposuere Julio Cæsari, ut per vallem hanc prælongam penetrare in Galliam nunquam potuerit. Tandem impetrante Octavio Augusto, Vallesia in Provinciam redacta, & municipatûs jure à Romanis donata est.

2. *Quid imperante Maximiano Cæsare ibidem actum?*

Hic ad sedandos Galliæ tumultus per Vallesiam cum exercitu profectus, ad Deos placandos solemne sacrificium indixit. Cui nè Sinteresse cogeretur Thebæorum legio, Christianis acris iniuriata, Duce atque hortatore Mauritio à reliquis copiis discessit. Cūque eos incassum revocare laborasset Cæsar, decimum quemque occidi primum, ac tandem ne uno quidem à Christi castris deficiente, universos contrucidari iussit ad fauces, quibus hodièque à S. Mauritio nomen est.

3. *Quos*

3. Quos Vallesia Dominos habuit?

Eosdem quos vicina Burgundia atque Helvetia, Romanos nempe, ac dein Burgundionum Reges usque ad Carolum M. a quo, uti Nünsterus in Cosmographia memorat, Vallesia Episcopo Sedunensi permissa est. Inde regno Arelatensi, ac demum Romano Imperio est adjecta. Post tot fata nulli amplius extero paret, sed regitur hodie cum ab Episcopo, qui S. R. I. Princeps, Comes, & utriusque Vallesiae Praeses est; tum à supremo Provinciae Praefecto, tum à septem Communitatibus; quas *Difenos* appellant:

4. Quae Vallesiae Religio?

Catholica, quam in hanc usque diem singulari fervore & constantia profiteri pergit. Provinciae hujus Episcopatus inter antiquissimos Galliae ac Germaniae numeratur.

§. 4.

Batavorum Respublica.

1. Quid de universis Belgii Provinciis summam memorandum?

Septemdecim Belgii Provinciae, post divisum Carolingorum Imperium, Austrasiae Regno maximam partem sunt adjectae. Saeculo XIV. & XV. pars earum Burgundis, dein per Caroli Audacis filiam Domui Austriacae, ac tandem per Carolum V. Hispanis obvenire universae. Regnante porro Philippo II. Caroli V. filio, initium datum Belgicis tumultibus. Ea occasione septem Provinciis à caeteris

teris decem avullis, Batavorum Respublica coaluit.

2. *Quæ Belgicarum Turbarum origo?*

Potissima ac fermè unica erat fonscillima illa ab avita Religione defectio; inde enim turbis innumeris factionibus Geusiorum, dissidiis, seditionibus, perduellionibus, cruentis & internecinis bellis non inclytum modò Belgium cum finitimis Provinciis, sed Ecclesia quoque universa irreparabili tot millium animarum strage affecta & lacerata est. Nobiles primùm Juvenes impia hæreticorum dogmata apud exteros haulla in Patriam invexère, laudata passim sentiendi faciendique quidlibet libertas; quam cùm Sacræ Inquisitionis frano coercere statuisset, conflata demum Arausicano Duce Nobilium primùm, dein & populi A. 1566. conspiratio, quam Margarita Parmensis, Belgii Gubernatrix, insigni de perduellibus relatà victoriâ diremit tantisper, restinxitque: sed recrudit subinde malum nimia Ducis Albanensis severitate, qua in omnium odia offensionesque incurrit. Hac occasione Arausicanus utendum ratus, Belgas ad defectionem sollicitavit, è quibus Batavi anno 1568. & 1570. facta conjuratione, cum Hispanis navali prælio iterum iterumque congressi, ea damna intulère, quæ nec Joannis Austriaci, nec Alexandri Farnesii admirabilis prorsus, omnique laude superior virtus ac fortitudo sarcire potuerit.

3. *Quo*

3. *Quò tandem recidère Conjuratorum molitiones?*

Post gustatam victoriæ dulcedinem, commercis vacatum, mariæque prope universa ad quæstum faciendum tentata. Cùmque hac ratione orbis totius opes in suas Provincias, piscatur plurimum vivere solitas, coacervari posse comperissent, tum demum A. 1581. conjurati excusso penitus Hispanorum jugo, nullius deinceps dominationi subesse, sed suo duntaxat jure & arbitrio vivere decreverunt. Ea de causa novum exortum est bellum, quo septem omnino Provincie à reliquo Belgio fuerunt avulsæ, quæ exinde *Belgium* Fœderatorum appellari consuevê. e.

4. *Quibus adminiculis Hollandia ad tantam potentiam juxta et opulentiam est grassata?*

Quætuosissimis potissimum ad Indos navigationibus, quibus opes ingentes quas Venetæ olim Respublica collegerat, indefessa sua industria comparavit.

5. *Quenam septemdecim Belgii Provincie?*

Hæ ex quatuor constant Ducatibus, Brabantia, nempe, Geldria, Limburgensi & Luxemburgensi. Septem Comitatibus Hollandia, Zelandia, Flandria, Artesia, Hannonia, Numurci, Zutphania. Quinque Dominiis, Ultrajectino, Transsalano, Frisia Occidentalis, Gröningæ & Mechlinia. Hæ porro Provincie Domum Austriacam inter, Galliam, & Hollandiam sunt dispersitæ. Fœderatæ Provincie sunt 1. Hollandia. 2. Zelandia.

3. Geltria inferior cum Zutphaniz comitatu. 4. Ultrajectum. 5. Provincia Transilalana. 6. Frisia Occidentalis. 7. Gröninga.

§. 4.

Respublica Luccensis, S. Marini, & Ragusana.

1. *Quid de Republica Luccensi breviter dicendum?*

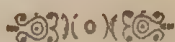
Sita hæc est in magno Hetruriz Ducatu, diversisque primùm Dominis parebat, donec anno 1420. in libertatem se asservit, assentiente, actisque omnia rata habente Carolo IV. Et quamquam Respublica hæc potentiâ & viribus haud admodum præpolleat: suam tamen libertatem factam rectamque conservat legibus bonis; probèque constituta Regiminis formâ.

2. *Quis Respublica S. Marini status?*

Perexigua hæc in territorio Pontificio sita Respublica ab anno 600. libertatem suam sub Pontificum Romanorum clientela constanter & inviolatè continuavit. Nomen habet à S. Marino, qui Seculo III. in Italia Divini Verbi sementem sparsit, eoque in loco, ubi urbs modò exstructa est, vitam duxit solitariam.

3. *Quid demum de Republica Ragusana memorandum?*

Exigua hæc Respublica in Dalmatia sita est, cui Regiminis forma eadem propter quæ Venetorum. Turcarum Imperatori, in cujus tutela est, annum vectigal pendit, Cæterùm urbs frequens est.

est & copiosa, ac celebre emporium. Singulārī cultu prosequitur S. Blasium Episcopum, cujus festum diem quotannis quatrīdūm ipsum solēmnī pompa celebrare consuevit.

Observationes ad partem tertiam.

1. Quid de oriū ac progressu Rerūpublicarū singulārī dignū observatione?

Pleraque originem suam debent armis, incrementum commerciis, felicitatem bonis legibus, splendorem artibus ac disciplinis. In hoc fortunæ apice præcipitio sunt proximæ, nisi sibi caveant à nimio luxu & opulentiorum Magnatū ambitione, uti omnium potentissimæ Reipublicæ Romanæ funestissimus casus abundè docuit.

2. Quæ Regiminis forma Rebuspublicis Europæis?

Utplurimum Aristocratia, Democratica permixta, quali Veneta, Genuensis, potiores Helvetiæ Cantones & Hollandia uti conuevere. Utriusque, Tugiensibus, Suisiis, & Subsylvanis regiminem Democraticum præplacet. Democratia porro est Imperium populi, Aristocratia verò Optimum.

3. Ecquod Reipublica Veneta & Genuensis caput?

Utrique Dux. *Doge* dictus, præest: cui tamen fas non est Senatu inconsulto decretum aut legem condere.

4. Quis Rel'gionis status in Helvetia?

Lucerna, Friburgum, Solodurum, Sultia, Uria, Sub-

Subsylvania, Tugium, in avita semper Religione
perstare immobiles: Tigurum verò, Berna Basi-
lea, & Scaphusia à Catholica fide defecerunt.
Glaronenses & Abbatiscellani mixtæ sunt Reli-
gionis.

PARS IV.

De Regnis & Provinciis extra Europam.

Hic strictim percurramus 1. Regna &
Provincias Asiæ, nempe Turciam Asiati-
cam, Persiam, Indiam, Tartariam ma-
gnam, Chinam & Japoniam. 2. Regna
Africæ & Americæ.

CAPUT II.

De Provinciis Asiaticis.

§. I.

De Turcia Asiatica.

1. Quæ Turcica potentia exordia?

Mahometes Pseudopropheta ex Arabia oriun-
dus sub annum 630. suos ibidem errores disse-
minare cœpit, hujus sequaces fuere Saraceni ab
Arabico verbo *Saraz*, quod idem est, ac prædari
aut furari, sic appellati. Mahometani porro hi
prædones Regiones plurimas in suam potestatem
redegere. Mahometis sectam postmodum Turci
quodque

quoque amplexi sunt, qui in Asia longè latèque grassari cœpere.

2. *Quinam post Mahometis interitum Calife vocabantur?*

Erant Mahometis Successores, qui partim Babylonie, partim in Ægypto dominabantur. Horum octo & quinquaginta numerantur, continua serie sibi succedentes, donec A. 1300. Imperium Turcicum ab Ottomanno I. fundari cœptum.

3. *Quantos pedetentim progressus fecit Turcarum potentia?*

Sub annum 1030. Turcæ Persiæ regno sunt potiti. Inde Provinciis compluribus ab Orientis Imperio avulsis, Hierosolymam A. 1075. expugnârunt, ubi Christianos tot oneravêre malis, ut Europæi Principes Turcis bellum inferre, & Hierosolymam cum Palæstina recuperare decreverint. Atque hæc quidem urbs anno 1099. occupata est; viden An. 1187. denuð amissa. Nec feliciores fuere in Palæstina progressus ob Christianorum maximè Principum discordias. Quo tempore Godefridus Bullionius primus Hierosolymis regnabat, quinque Asiæ Principatus sæ amplos Turci obtinuêre. 1. In Bythinia. 2. In Cilicia. 3. Edesæ in Mesopotamia. 4. Antiochiæ. 5. Damasce, Mahometanis interim Califis in Babylonia juxta & Ægypto ad Imperii clavum sedentibus. Tandem ex Imperii Constantinopolitani & Trapezuntini ruinis supprexit Turcarum Monarchia, regnis

regnis amplius septingentis sub unius tyranni Imperium subiectis.

4. *Quanam A. 1270. occasio oblata est, Turcarum potentiam vel enervandi, vel penitus opprimendi?*

Agabas Tartarorum Princeps [Chamum appellant] Christiana Religione suscepta, Turcis Palæstinam eripere statuerat, invitato in belli societatem summo Pontifice, aliisque Principibus Christianis. Hos inter S. Ludovicus Galliarum Rex omnium primus in Christiani nominis hostes movit, qui tamen cum magna exercitus parte pestilentia (arcana hæc Dei sunt judicia) sublarus est. Cumque cæteri Europæ Principes Christiani, ac geminæ imprimis, eaque præpotentes Respublicæ Veneta & Genuensis eo ipso tempore inter se dissiderent, bellisque intestinis implicarentur, occasio illa opportunissima Turcas junctâ Tartarorum operâ debellandi prorsus evanuit.

§. 2.

Perfiæ Regnum.

1. *Quæ Perfiæ fata post collapsam Monarchiam?*

Dario Codomanno è vivis sublato, Alexander M. perexiguo tempore Imperii Perfici gubernacula tenuit. Successores porro usque ad annum reparatæ salutis 219. de domoatu identidem inter se concertarunt, us adeò à tempore

1

illo

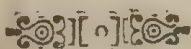
illo de subsequentium Persiæ Regum serie nihil certi ac definiti habeamus. Anno 229. regnare cœpit Artaxerxes, cui successere ad annum usque 630. Reges duodetriginta. Ex horum numero Sapor erat & Ilsegerdes Christianorum uterque vexator, exagitatôrque crudellissimus.

2. *Quinam ab An. 630. ad 1514. in Persia regnârunt?*

Oppidò diversi, quos inter & Turci ex Tartaria profecti & post hos aliquamdiu Mogolici Imperii Monarchæ. Anno 1514. nova Persiæ Regum *Sophy* vel *Schach* dictorum, series imperare cœpit. Tandem pulso demortui Schach Solimanni filio, perduellis ille Miriweys, hocque defuncto, Soldanus Eschref Persiæ sceptrum sibi adhuc vindicavit; tametsi non pauci Sophy illius partes etiamnum sequantur.

3. *Quis Persarum Genius?*

Jurati sunt Turcarum hostes; ac licet impi Machometis erroribus & p̃si adhæreant; multi tamen capitibus, uti & linguâ ipsâ inter se disciscipant. Regio illorum fertilissima, præter arborum fructus pretiosissimos, abundat præcipue serico & gossipio, quorum copiam ingentem quotannis aliò exportare ac divendere solent.

§. 3.

De India.

1. *Quid de priscis Indiarum monumentis
memoriæ proditum est?*

Nugis pleraque & fabulis sunt referta: quippe majores nostri vel usque eò non penetrarunt; vel si qui fortè illuc excurrerunt, soli felicitate ubertatèquè illecti, de reditu haud amplius cogitarunt; sed stabilem ibidem fixere sedem. Rex quidem Alexander M. cum suo illuc exercitu appulit, Regemque Porum, fortitudinis laudè celebratissimum, devicit; sed importunis militum querelis compulsus est redire, tum maturare.

2. *Quid de rebus Indiæ recentioribus
compertum habemus?*

Vascus Gamma Lusitanus sub annum 1490: in Indiam solvens, regiones illas, rerum omnium affluentiam refertissimas, detexit, ubi confestim Lusitani mercaturam facere, nec uno in loco sedem figere perrexerunt, qui & Goam, Indiæ caput hodièque possident. His tamen tempora plura & celeberrima eripuerunt Batavi, tugendis opibus unicè intenti, quem in finem ad eam præcipuè maritimam arcem munitissimas excitaverunt.

3. *Quinam in India rerum potiuntur?*

Dividitur hæc in tres partes præcipuas,
1. 2. 3. quarum

quarum prima continentem seu Iodiam maritimam, ubi amplissimum magni Mogolis Imperium, secunda & tertia duas peninsulas prægrandes, nam cis, alteram trans Gangem complectitur. Utriusque Reges ac Principes diversi dominantur, Machometanis aut ethnicis erroribus impliciti. Magnus nihilominus Neophytarum est numerus, quos Europæi Sacerdotes, illuc missi, veræ Religionis dogmatis imbuendos curarunt, e quibus solus S. Franciscus Xaverius ultra decies centena millia sacri baptismatis fonte manu sua abluit. At enim hisce Ecclesiæ novalibus, tanta animarum messe exuberantibus, magnam postea vastitatem intulere Batavi & Angli, magis de lucello temporario, quam de tot millium animarum preciosissimo Christi sanguine emptarum, salutem solliciti.

4. *Quid de magno Mogole memorandum?*

Monarcha hic Iodiæ totius potentissimus obque opes & copias ingentes orbis propè universi ditissimus esse perhibetur. Regna duo dequadraginta in sua tenet ditione. Gemmarum preciosissimarum copia illi tanta, ut eharum & numerum & pretium vel solus ejus thesaurus 166. millionibus thesaurus verò universus 1500. millionibus æstimetur.

5. *Quanam*

*§. Quanam è Regione Mogolenses in Indias
transmigrârunt?*

Anno 1401. è vicina Tartaria illuc appulere
magni Tamerlanis ductu. Hic Bajazetem, in
acie captum, auræque inclusum cavæ tam-
diu secum in triumpho circumduxit, donecia
impadum cratibus caput præ indignatione
sibi elisit.

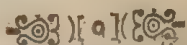
§. 4.

De Tartaria.

Tartaria bifariam dividitur 1. in Europeam
sive minorem. 2. In majorem, sive Asiaticam.

1. Quid de Tartaria minore compertum habemus?

Sita hæc est intra Europæ limites. Chersonesus
Taurica à Romanis appellata. Incolæ sub
Turcico ut plurimum Imperatore, merent sti-
pendia, crebrisque excursionibus Polonos &
Ruflos infestant. Sunt bellicosi: equis utun-
tur parvis ac macilentis, quorum majorem
longe curam gerunt, quàm sui ipsorum. Unde
proverbii locum apud illos obtinuit: Tartaro
potius capitis sui, quàm equi jacturam esse fa-
ciendam. Equis vehuntur ea celeritate, ut nec
fugientes quis assequi possit, nec hærentes in
tergis victores, nisi agrè admodum, effugere.
Equitando maxima quæque flumina trajiciunt.
Supellectilem universam quique secum de-
ferre consuevit: in sacco cibaria in utre, potum

devehunt: ex eadem patina lignea & equus pabulum, & eques cibum sumit. Ephippio, substernunt stragulam, cui noctu' incubant. Ephippium ipsum cervicalis; pallium verò tentorii loco est, sub quo somnum capiunt. Carne & caseo potissimum victitant Tartari; nam panem, herbas & olera bestiarum victum esse, didicant. Sæpe carnem crudam subdunt Ephippio, donec calore illo maceretur nonnihil, gulæ mox servitura. Siquis nobilium Tartarorum epulum solemnius hospitibus apparat, pullus equinus in maximis deliciis habetur. Sitim nonnisi vaccino aut eqnino lacte levant, quàm per integrum etiam diem antè toleraturi sunt, quàm aquam degulent. Tartaria hæc desertis undique locis cingitur; cum nemo non esse velit quàm remotissimus ab his harpyis. Sunt Tartari facie deformi, oculis reductis, sublimis naribus &c.

2. *Que majoris Tartariæ facies?*

Regio hæc vastissima partem potiore nobis incognita est. Ex ea Tartariæ parte, quam Cathayam vocant, vicinòque è Regno Ninc'i anno 1630. Tartari, facta in Sinam irruptione, ibidem confedere. Hac ipsa è Regione olim Turcas aliò commigrasse supra meminimus. Magnus Tartarorum Chamus in summa apud suos veneratione est, diciturque filius, anima
&c

& umbra Dei. Quando vitâ defungitur, ad decem hominum millia trucidantur, futuri in altera vita, uti Tartari sibi persuadent, magni Chami Satellites ac Prætoriani.

§. 4.

Regnum Sinense.

1. *Quid prisca Sinenſium monumenta de regno hoc memorant?*

In confesso est, in nullo orbis regno ſuccedentium ſibi Regum ſeriem tam accuratè fuiſſe deſcriptam atque in Sinâ; nam uti gentis Sinicæ facti memorant, Foh Yus & poſt hunc Yaus ducentis à diluvio annis, vivo etiamnum Nôdemo, Monarchiam Sinicam fundârunt, ſuniſque Numinis cultum propagârunt. Quem in finem pecora quædam alebant, cœli terræque Domino immolanda. Duos hoſce Monarchas exinde ſecutus eſt Chuen-Hi, qui ad divinum cultum conſervandum viros doctiſſimos (Mandariſinos vocant) conſtituit. Eadem cura fuit, Imperatorum proximè ſuccedentium, quoad prævalente idolorum cultu notiſſima veri Numinis obſcurata fuit. Geſtinæ porro periodi hic præcipua notatione dignæ ſunt. Primæ Anno 1280. quo Tartari Occidentales in Sinam penetrârunt, annosque nonaginta ibidem ſummæ cum potestate præerant. Altera anno 1642. quando Tartari Orientales univerſo potiti re-

gro, stabilem inibi sedem fixerunt; ita tamen ut de pristina regiminis forma nihil admodum immutarent. Hodierous Sinenfium Monarcha Yum Chim inter Imperatores Sinicos est ducentifimus; quadragesimus tertius, inter Tartaros vero Orientales tertius.

2. *Quis Regni hujus Status?*

Vastissimum Sinarum Imperium in quindagesim Provincias sive praefecturas majores dividitur. Urbes tormentis muralibus, militibus, munimentis instructissimae amplius mille numerantur. Reliquarum urbium, quarum pleraque duas, tres quatuorve leucas circuitu complectuntur, uti & arcium, oppidorum pagorumque tantus est numerus, ut Sina universa una quodammodo urbs videri possit. Imperator Xihoam ad cohibendas Tartarorum irruptiones annis ante Christum natum amplius ducentis murum illum ingentem per leucas ferè quingentas excitandum curavit. additis Turribus, fossis, aliisque operibus, ubi metus ab hoste major.

3. *Quae Regni administrandi ratio?*

Longè optima; summa enim Imperatoris & Magistratuum reverentia & auctoritas: summa populi concordia, leges sapientissimae. Nulla in Sina nobilitas haereditaria; sed tantò quisque nobilior est, quantò doctior. Ad munus quodcunque demum nec sanguinis prerogativà, nec

lar-

largitionibus. nec gratiâ, nec patrociniis, sed virtute duntaxat & doctrinâ gradus stentur. Juventus, quæ otio fermè marcescit, continua occupatione avocatur è vitiis, vixque habet respirandi sparium, nedum cupiditatibus indulgendi.

4. *Quis Religionem Orthodoxam in Sinas invexit?*

Societas JESU annis amplius quadraginta nihil inausum intentatumque reliquit, ut gentem alias cultissimam veri Numinis notitiâ imbueret. Igitur magno Indiarum Apostolo Xaverio in tanti operis molitione ac velut prociectu ad coelestia præmia evocato, mirum est, quor quantisque laboribus, indutris, vitæ periculis gravissimis, innumerisque difficultatibus propè insuperabilium obstaculis perruptis. in Regnum hoc vastissimum, à ducentis facillè hominum millionibus frequentatum, viam tandem & aditum sibi aperuerit. Neque verò tanti totque annorum labores in irritum cecidèrè; quippe ultra duodecies quâ adultorum quâ parvulorum millia æternæ salutis fonte quotannis initiatos fuisse constat. Favebant piis hisce conatibus cum antecessores, tum præcipuè Imperator Cham-Hi, anno 1722. morte sublatus, quo regnante amplius ducenta Christianorû millia in Sinis numerabantur. At Imperator hodiernus

ernus legem Christianam pariter & illius Magistros averfari & inledari non ceſſat.

ſ. Quæ Sinenſium indoles ?

Sunt arrogantes, & ab exterorum converſatione ac commercio alieni. Ceremoniarum nec modus nec finis eſt, quando vel ad Mandarinorum quempiam inviſendum. Mathematicas diſciplinæ præ reliquis æſtimant; neque aliarum artium ignari ſunt & inexperſi, utpote ad quas excolendas nec ingenium iſis, nec induſtria deest. Interiora ædium, quæ ultra unam contignationem non aſſurgunt, peculiari liquore obducta nitent. Fœminis vel pedem domo efferre probro ducitur. Lingua Sinica commune nil habet cum aliis orbe reliquo uſitatis; captivæque tam ſeſt difficilis, ut vix dectorem unum reperiās, qui dimidiam characterum Sinenſium, quorum amplius Octoginta millia recententur calleant. Unde miraculi inſtar habetur, quod Evangelii apud Sinas præcones tam exiguo tempore loqui pariter & ſcribere condiſcant.

ſ. 6.

Japonia.

1. Quid de Japonum rebus geſtis exploratum habemus?

Ad annum uſque 1549. nil aliud nobis innotuit, quam Japones antiquiſſimis temporibus è regno

è regno Sinenſi in Inſulas hæſce commigrâſſe; hinc illis hodiè que non pauca cum Sinenſibus communia. Anno porrò. quem dixi, 1549. Luſitani illuc appulêrè, cùmque his magnus Indiarum Apoſtolus Franciſcus Xaverius, qui omnium primus Chriſti fidem in fructu longè uberrimo ibidem promulgavit. Imperium Japonenſe ſexaginta ſex regna minora completitur. Japonum Monarchæ potentes æquè ſunt ac feroces, magnâſque opes colligunt ex auri & argenti fodinis.

2. *Quo ibidem ſucceſſu Religio Chriſtiana propagata eſt?*

Ab anno potiſſimum 1613. uſque ad 1629. Chriſtianorum numerus tantopere eſt auctus, ut horum ampliùs quadringenta millia cenſerentur. Vèrum hæc ipſa Neophytorum incrementa bilem dudum commoverant Daiſuſamæ, Japonum Imperatori, cui novos ſtimulos addidit Batavorum navarchus. Docebat hic Imperatorem, Patres Societatis non alium in finem adveſtos fuiſſe in Japoniam, quàm ut ſimulatione pietatis regnum turbent, avocent populos à Principum obſequio, & ad ſubeundum Hiſpanæ dominationis jugum perducant. Hanc ob cauſam à pleriſque Germaniæ Principibus, ab Ordinibus Fœderatis Batavorum, & ab Angliſ tanquam publicæ rei turbatores expulſos

expulso fuisse. Religionem porro, quàm docerent, non esse veram illam & sinceram Christi legem, sed variis superstitionibus & commentis adulteratam. His attonitus Imperator in Christianis tanta mox immanitate debachari coepit, ut nec Neronis & Diocletiani atrocius in eisdem animadverterint. Interea Batavi omne cum Japonibus commercium, eoque impietatis sunt progressi, ut, cum aditus in Japoniam Europæis aliter haud amplius pateret, per calcatam sacrilegis pedibus Crucis Christi effigiem illuc pergere non dubitarent.

3. *Quæ Japonum indoles?*

Bene multis, siquæ peculiaribus utuntur ritibus, ab Europæorum usu & consuetudine alienis. Caput nunquam obtegunt, barbæ promittunt. Radunt comam piceæ dimidiam, nobiliores totam, relicto in occipite cirro, quem oblongæ taniz instar in humeros rejiciunt. Vestis illorum manicata, desinit ad genua usque, quam nobiles auro, argento, gemisque pretiosissimis distinguunt. Japones salutaturi quempiam, vel honorem delaturi, calceum vel crepidam exuunt. Hospitem ad se fortè invisentem sedentes excipiunt. Color nigricans lætitiæ; candidus contrà tristitiæ illis signum est. Dentes carbone nigriores arte readant. Medicamentis utuntur crudis, acris

bus

bus, multòque sale conditis. Sanguinem nunquam mittunt. Muscus noster concentus illis, perinde atque illorum nobis desipit. Acinaces geminos è latere suspendunt. Cæterum Japones Christiani, præcipuè verò Martyes, tot tantàque virtutum planè heroicarum edidère specimina, quanta vix universa recenset Historia Ecclesiastica.

CAPUT II.

De Regnis Africanis & Americanis.

§. I.

De Africa.

1. In quas præcipuè partes Africa dividitur?

In tres primarias. Prima complectitur Regionem Africanorum subalbicantium, nempe Barbariam, Ægyptum, Biledulgerid & Zaram. Altera nigricantium, nempe Nigritaniam, Nubiam & Guineam. Tertia Abissinam superiorem & inferiorem, sive Æthiopiam. Nos Africam dividemus generatim in Borealem & Australem.

2. Quid de Africa Boreali summum dicendum?

Complectitur hæc Barbariam, Ægyptum, Biledulgerid, Zaaram, Nigritaniam & Guineam. Ægypto olim peculiare præerant Reges: Barbaria hodierna, quondam Africa minor dicta. Carthaginensibus primùm, dein Romanis subiecta erat. Seculo V. Africam ab Imperio

perio Romano avellebant Vandali; qui tamen à Belisario Cælaris Justiniani Archistratego coacti iterum sunt solum vertere, postquam Reges seni ibidem centum & amplius annis regnaverant. Seculo VII. Saraceni in Africa minore & Ægypto consedère. Hodie Barbaria ad Maris Mediterranei oram præcurrens, tres complectitur Respublicas, Tripolitanam, Tunetanam, & Algerianam, omnes Turcis vinctigales. Regnum Marochii & Fezzæ ad Oceanum protenditur. Has Africæ Regiones altero statim à Christo nascente Seculo veræ fidei lumen ita collustravit, ut brevi temporis spatium incolæ omnes Christo nomen darent. In sola Ecclesia Africana ante Vandalorum irruptionem Episcopi amplius sexcenti numerabantur. At enim tam copiosa Fidei lux per Vandalos Arianos primùm, dein per Saracenos Machometanos penitus extincta est. Tertullianus Doctorum Ecclesiæ antiquissimus; Sancti item Augustinus, Cyprianus, Fulgentius, pluresque alii ex Africa oriundi, Sactis ibidem præerant, dum ager ille Africanus pulcherrimè efflorescebat.

3. *Quid de Africa Australi memorandum?*

In Abassia sive superiore Æthiopiæ parte magnus Neguz, quem alii Presbyterum Joannem nulla veri specie appellant, non paucæ regni

regni sui antiquitate Abissini magnificentius
quàm veriùs meminisse solent. Regina Saba,
quæ Salomonis spientiam exploratura Hiero-
solymam contenderat, illic regnâsse. pòstque
suum ex urbe Solymæa reditum leges ac cere-
monias Judaicas introduxisse perhibetur. No-
væ porro legis tempore Abissini à Reginæ Can-
dæcis Evnucho, quem S. Philippus Apostolus
sacro fonte abluit, Christianæ Religionis do-
gmatis imbuti fuère. Inde invalescente Euty-
chetis & Dioscori hæresi, penè omnia pessum-
ivère.

4. *Quinam cæteri Reges Africani?*

Regionem Biledulgerid Rex Taspiletanus,
Nigritianam Tombutanus, Nubiam Dancala-
nus, extremam Asiæ partem Rex Congi Im-
perator Monomotapæ sub sua tenet ditione.
Sed & Hispaniæ, Lusitaniæ, & Angliæ Reges,
cum Batavorum Republica ex hac orbis parte
sibi suam quisque partem decerpere.

J. 2.

America.

1. *An prisca etiam temporibus ex hac orbis
parte quidquam innotuit?*

Verisimile videtur, Phœnices & Carthaginen-
ses quandam illius habuisse notitiam; tamen
eorum haud multi admodum illuc pervenerint,
cum ob exiguum rei nauticæ peritiam, tum ob
iter

iter longissimum, multis periculis impeditum. Plato sapientissimus suis in commentariis de hac orbis parte mentionem ingerit sub nomine magnæ Insulæ Atlantis, quam amplioribus limitibus circumscribit, atque Asiam & Africam seorsum læmptam; addit dein, hanc Insulam iterum evanuisse.

2. *Quid America rebus compertum habemus?*

Ante Hispanorum & Lusitanorum in Americam adventum perparum constare de illa potuit Anno 1492. Christophorus Columbus, Genuensis, Insulas Americanas; post hunc verò anno 1497. Americus Vesputius, Florentinus, Americam ipsam, ab inventore sic appellatam detexit. Nec multò post Hispani duo præcipuè Regna Mexicanum & Peruanum in suam redege're potestatem. Numerant hi in America Archiepiscopus sex cum quatuor & triginta Episcopatibus, Regnum Peruanum ob auri argentiq; vim ingentem, quotannis in Hispanias deportari solitam, præ reliquis celebratur. Prisci Reges Peruani auro tantopere abundabant, ut non modò vasa omnia è præstantissimo hoc metallo conficienda; sed vel ipsa delubrorum quorundam tecta aureis laminis obtegenda curaverint.

3. *Quinam*

3. *Quinam Europæ Principes potissimas Americæ
Regiones obtinent?*

Hispani, ut dictum est, Regnum Mexicanum & Peruanum præter alias Provincias; Lusitaniam, Galli Canadâ, sive novam Franciam; Angli Virginiam; Batavi Oram maritimam, in Guajanensi tractu possident. Sunt insuper in America plures alii populi, sui etiam nunc juris & mancipii, moribus ritibusque efferati, cum aliquot Regulis.

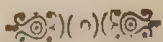
Observationes ad quartam partem.

7. *Quænam dicuntur Indiæ Orientales,
quænam Occidentales?*

Quæ in Asia sitæ sunt, Indiæ Orientales, utpote ortum spectantes Quæverò in America, Indiæ Occidentales vulgò appellari solent, quòd hæc orbis pars solem respicit occidentem. Reapse Indiæ appellatio nonnisi solius Indiæ Asiaticæ propria est.

Quis erat Confucius?

Philosophus Sinensis, Romano nequitquam inferior. Hic anno quingentesimo quinquagesimo primo ante Christi ortum natus, Imperium Sincum, ipsosque adeo Imperatores & rexit con-

filii, domo viveret, & post obitum sapientissimis, quos reliquit libris, effatisque hodieque gubernat. Hanc sola celuisse numina, nemo etiam eorum, qui cultum illis adhibent in Sina, dicere ut quoniam est ausus. Ab Atheorum vero dementia quam longè non ipse tantum, sed primum Sinarum ætas omnis absterit antiquissima Sacrosanctum Codicum, & certissima monumenta declarant. Hunc Sinæ ut virum eximium sapientem venerari, summoque honore in hunc usque diem prolequi pergunt.

3. *Quo pacto florentissimas olim probeque Catholicas Asia & Africa Regiones secta Mahometana, aliaque hujusmodi pestes infecere.*

Procul dubio mali hujus causa præcipua erat peccatorum mensura completa, totque divinorum donorum, quibus incolæ in suam perniciem male usi sunt, neglectus.

4. *Quomodo DEUS hæc tanta Ecclesiæ suæ detrimenta resarciebat?*

Eo ipso ferè tempore, quo in Africa & Asia à Saracenis & Turcis Christianæ Fidei lumen extinctum, in Europæ Regnis Provinciisque aliis atque aliis accensum est. Cum verò ante annos ducentos Lutherus, & Calvinus plurimos à Christi

si ovili seduxissent, Deus ex Indiæ & Americæ
gentibus ad idem ovile longè plures per vias
Apostolicos adducendos curavit.

5. *Exquis igitur rei Christianæ status apud
Indos & Americanos?*

Præterquam quod ab annis amplius ducentis
Regna integra, Provinciæque amplissimæ, in A-
merica præsertim, Religionem Catholicam tot
amplexatæ, gentes illæ in hanc usque diem
Christi ovile gregatim subeunt, ex qui-
bus quàm plurimi sunt, qui singu-
lari Religionis studio & fervore
Christianis Europæis lupinam
ignaviam, torporem, rerum-
que divinarum incuriam
exprobrent,

❧ ❧ ❧

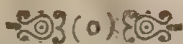
Tabula Chronologica

Europæ Regum Successionem

exhibens.

Reges Germaniæ, sive Imperatores vide
ad Calcem Opusculi tertii.

Coepit Regnū	Reges Lusitaniæ.	Anni Regni	Synchronismus eve- tuum memorabilium
1090	Henricus Bar- gundus Fran- corum è Regio sanguine Co- mes Lusitaniæ.		
1139	1. Alphonsus,	46	Mauri è Lusitani
1185	2. Sanctius I.	27	pulsi.
1212	3. Alphonsus II.	11	
1223	4. Sanctius II.	25	
1248	5. Alphonsus III.	34	
1279	6. Dyonisius.	46	Conjux S. Elisabeth.
1325	7. Alphonsus IV.	32	
1357	8. Petrus.	10	
1407	9. Ferdinando	16	
1484	10. Joannes I.	50	
1434	11. Eduardus.	4	
1438	12. Alphonsus V.	43	
1481	13. Joannes II.	14	Vasens Gama ad Indi- navi-

1495	14. Emanuel.	26	navigat 1490.
1521	15. Joannes III.	36	S. Francis: Xaver. ad Indos 1540. mittitur.
1557	16. Sebastianus.	21	Occiditur in Africa 1578.
1578	17. Henricus.	2	Erat Cardinalis & Patrus Sebastiani.
1580	18. Philippus I.	18	Simul Rex Hispaniæ dictus II.
1598	19. Philippus II.	23	Rex Hispaniæ III.
1521	20. Philippus III.	19	Rex Hispaniæ IV.
1640	21. Joannes IV.	16	Pulsi Hispani.
1656	22. Alphonsus VI.	11	Deposito succedit.
1697	23. Petrus II.	39	Frater.
1707	24. Joannes V.		

Reges Hispaniæ.

Cœptū Reges Gothi Ariani. | Anni Eventus memorabiles. |
Regnū. | Regnū.

414	1. Ataulphus.	1	Ab An. 408 imperant
415	2. Sigericus.	16	in Gallicia Reges Sve-
416	3. Wallia.	13	vi usque ad An 584.
429	4. Theodoricus I.	23	quo ej. cti à Leovi-
451	5. Thorismundus.	2	gildo.
453	6 Theodoricus II.	13	
466	7. Evaricus.	18	Pelluntur ex Hispania Romanorum
484	8. Alaricus.	23	reliquiæ.
507	9. Gesalicus.	4	

511	10.	Theodoric III.	15
526	11.	Amalaricus.	5
531	12.	Theuda.	17
548	13.	Thaudegifillus	1
549	14.	Agila.	5
554	15.	Athanagildus.	13
567	16.	Luiba I.	1
568	17.	Leovigildus.	18

Filium S Hermeno-
gildum ob fidem oc-
cidi jubet.

Gothi Reges.
Catholici.

586	18.	Recaredus I.	15
601	19.	Luiba II	2
623	20.	Vitigericus.	7
610	21.	Gonderamus.	2
612	22.	Sesidatus.	9
621	23.	Recaredus II.	3 M
621	24.	Suintilla.	10
631	25.	Silenandus.	5
636	26.	Suintilla II.	4
640	27.	Tulca.	2
642	28.	Ch ndesuinta.	7
649	29.	Rec. svindus.	23
672	30.	Wamba.	8
610	31.	Ervigius.	7
687	32.	Egica.	15
701	33.	Witiza.	9

Rex Religiosissimus

710' 34. Rodericus.

3 Mauri occupant Hispaniam 713.

Reges Asturie & Legionis.

717 1. Pelagius. 18

736 2. Favila. 2

738 3. Alphonfus I. 19

757 4. Froila. 11

768 5. Aurelius. 6

774 6. Silo. 9

783 7. Mauregattus. 6

789 8. Veremundus I. 2

791 9. Alphonfus II. 33

824 10. Ramirus I. 26

850 11. Ordonius I. 12

862 12. Alphonfus III. 48

910 13. Garcias. 3

913 14. Ordonius II. 9

923 15. Froila II. 2

924 16. Alphonf. IV. 6

931 17. Ramirus II. 19

950 18. Ordonius III. 5

955 19. Ordonius IV. 1

956 20. Sanctius I. 12

967 21. Ramirus III. 15

982 22. Veremundus I. 17

999 23. Alphonfus V. 28

Tyrannus is fuit.

Pariter Tyrannus.

Incipiunt Reges Navarra 872.

Incipiunt Comites Castiliae 939.

peno
n 96

timus

710

1027	24. Veremundus II.	10	Occiditur à Ferdinando Comite Castiliae, qui succedit.
	<i>Reges Castiliae.</i>		
1036	1. Ferdinandus I.	30	Incipit Regnum Aragoniae 1035.
1065	2. Sanctus II.	7	Mauris. Toletanam urbem eripit.
1072	3. Alphonsus VI.	37	Adfuit praeliis omnino. 50.
1109	4. Alphonsus VII.	13	Ferdinandus II. Rex.
1122	5. Alphonsus VIII.	35	Legionis solius, Alphonsi VIII. finis regnat simul cum Sanctio.
1157	9. Sanctus III.	1	Sanctorum Catalogo adscriptus, contra Mauros sapiens Victor.
1158	7. Alphonsus IX.	55	Dictus Astrologus, & sapiens, electus Imperator.
1214	8. Henricus I.	3	
1217	9. Alphonsus X.	9	
1226	10. S. Ferdin. III.	25	
1252	11. Alphonsus X.	32	
1284	12. Sanctus IV.	11	
1295	13. Ferdinand. IV.	17	
1312	14. Alphonsus XII.	38	
1350	15. Petrus.	17	Dictus crudelis.
1369	16. Henricus II.	10	
1379	17. Joannes I.	11	
1390	18. Henricus III.	16	Dictus Valetudinariorum.
1406	19. Joannes II.	48	

1454	20. Henricus IV.	20	
1474	21 Ferdinandus V.	31	Dictus Catholicus ob Mauros plenē fugatos 1492. Ex Arragoniæ Rege, Hispan: Mo- narcha. S. Inquisitio inducta. America invēta 1492.

*E. Domo Austria-
ca Hispaniæ
Reges.*

1504	22. Philippus I.	12	
1516	23. Carolus I.	42	Inter Cæsares V.
1558	24. Philippus II.	40	Batavi ab Hispanis divulsi; Lusit. ad- iuncti.
1598	25. Philippus III.	22	Judæi 900000. ex Hi- spania pulsi.
1621	26. Philippus IV.	44	Lusitani iterum se- parati 1640.
1665	27. Carolus II.	35	

*Ex Domo Bor-
bonica.*

1700	28. Philippus V.		
1723	29. Ludovicus I.		
1744	30. Denuo Phil. V.		

Franciæ Reges.

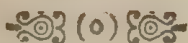
<i>Captū</i>	<i>E prima stirpe</i>	<i>Anni</i>	<i>Synchronismus evē-</i>
<i>Regim</i>	<i>Merovingorum</i>	<i>Regni</i>	<i>tuum memora illū.</i>

420	1. Pharamundus.	8	Burgundia Regnum
429	2. Clodio.	20	An. 408. captum,
448	3. Meroveus.	10	Francie Regno jun- ctum A. 534.
458	4. Childericus I.	24	
483	5. Clodoveus I.	29	Cæsis prodigiōse Ger- manis A. 496. ample- ctitur Christi fidem.
511	6. Childebertus I.	49	An. 511 Initium Re- gni Austrasie.
560	7. Clotarius I.	2	
562	8. Cherebertus.	9	
571	9. Chilpericus I.	22	
584	10. Clotarius II.	45	
629	11. Dagobertus I.	15	
614	12. Clodoveus II.	17	A Clodoveo II. Re- ges undecim otio & voluptatibus toti se dedunt.
660	13. Clotarius III.	4	
664	14. Theodoricus I.	0	In Monasterium de- trusus.
664	15. Childericus II.	3	
667	Theodoric. iterum	23	
690	16. Clodoveus III.	7	
694	17. Childebert. II.	17	
711	18. Dagobert. II.	5	
716	19. Clotarius IV.	0	
716	20. Chilpericus II.	5	
720	21. Theodoric. II.	15	

735	Anarchia.	7	A. 742. nat9 Ingelhe- mii Carol9 M.
742	22. Childeric. III.	10	Attonsus. in Mona- chum. eligitur Pipi- nus Caroli M. Pater.
<i>Reges Carolingi</i>			
752	23. Pipinus.	17	A. 756. adstitit Papæ contra Aistulphum Longobard. Regem.
68	24. Carolus M.	47	Imperator coronatus A. 800.
814	25. Ludovic. Pius.	26	
840	26. Carol. Calv.	38	
877	27. Ludov. Balb.	2	
879	28. Lud. & Carolo	5	
885	29. Carol. Crass.	3	
888	30. Odo.	10	Regni Burgundici se- cundi initium 888.
898	31. Carol. simpl.	25	Initium Regni Are- latensis.
923	32. Rudolphus.	33	
936	33. Lud. Transmar.	18	Finis Regni Arelatensis.
954	34. Lotharius.	32	
986	35. Lud. V. Iners.	1	Distractæ Galliarum Provinciæ.
<i>Reges Capetingi</i>			
987	36. Hugo Capetus.		
996	37. Robertus.	36.	Secundi Regni Bur- gund. finis 1033.

1013	38	Henricus.	28	Normanni Saracenos
1060	32.	Philippus.	48	pellunt è Sicilia An:
			1013	
1108	40.	Ludov. VI.	29	Crassus.
1117	41.	Ludov. VII.	44	
1180	42.	Philip. II.	43	Conjunctæ iterum
1223	43.	Ludovic. VIII.	3	Provincia.
1226	44.	S. Ludovic. IX.	44	
1270	45.	Philipp. III.	15	
1285	46.	Philipp. IV.	30	Pulcher. Deletus
1315	47.	Ludovic. X.	1	Templariorum Ordo
				A 1207.
1316	48	Philip. V.	5	Longus.
1322	49.	Carolus IV.	6	Pulcher.
		<i>Ex Domo Valleſia.</i>		
1328	50.	Philip. VI.	23	Initium lineæ latera-
				lis Valeſiorum.
1350	51.	Joannes I.	13	Bella cum Anglis.
1264	52.	Carolus V.	17	Sapiens.
1380	53.	Carolus VI.	42	
1422	54	Carolus VII.	39	A. 1429. Galliæ libe-
1461	55.	Ludovic. XI.	21	ratrix Joanna de Arc,
				puella Aurel.
1483	56.	Carolus VIII.	14	
1498	57	Ludovic. XII	17	
1515	58.	Franciſcus I.	32	Bella gerit cum Ca-
				rolo V.

1547	59	Henricus II.	12	
1556	60.	Franciscus II.	1.	
1560	61.	Carolus IX.	13	Clades Hugonottorū.
1574	62.	Henricus III.	15	Cultrò occisus.

*Ex Domo Borbo-
nica.*

1589	63.	Henric. IV.	21	
1610	64	Ludov. XIII.	33	Seccorum adversus Germaniam adjutor.
1642	65.	Ludov. XIV.	72	Pulsi è Gallia Hære- tici A. 1685.
1715	66.	Ludov. XV.		

Reges Italiæ.

*Cæpit Reges Ostrogothi Annis Evēto9 memorabiles
Regnū Regni*

476	1.	Odoacer.	16	Herulorum Rex
493	2.	Theodoricus.	33	Boëtium & Symma- chum necat.
526	3.	Athalaricus.	8	
534	4.	Theodatus.	2	
536	5.	Vitiges.	4	
540	6	Theodobaldus.	1	
541	7.	Araricus.	M.3.	
541	8.	Totila.	10	
552	9.	Tejas.	1	Narses advocat Longo- gobardos.

*Reges Longo-
bardi.*

568	1.	Alboinus.	3	Initium Exarchatus
				568.
572	2.	Clepho.	1	
		Anarchia.	12	
585	3.	Antharius.	5	
590	4.	Agilulphus.	25	Svasu Theodelindæ
616	5.	Adévaldus.	10	Bavaræ Cōjugis Chri-
626	6.	Ariovaldus.	12	stum sequitur 604.
638	7.	Rotharis.	16	Arianis favet.
644	8.	Rodoaldus.	5	
659	9.	Aripertus I.	8	
662	10.	Gundipertus &		Pulsi à Grimoaldo
		Bertharit Fratres.	1	Beneventi Præfecto.
663	11.	Grimoaldus.	9	
673	12.	Garibaldus.	M.3	
673	13.	Bertharitus.	17	Divinitus revocatus
691	14.	Cunipertus.	12	ad solium Princeps
				piissimus.
704	15.	Luitpertus.	M.8	
704	16.	Ragumpertus.	M.3	
704	17.	Aripertus II.	8	
712	18.	Aspirandus.	M.3	
712	19.	Luitprandus.	31	Magna pecuniæ vi re-
744	20.	Hildebrand.	M.7	demit à Saracenis
744	21.	Rachis.	6	corpus D. Augustini,
750				ac Ticinum transfert.
	22.	Aistulphus.	6	Finis Exarchatus A.

756 23. Desiderius. 18 452. quem Pipinus
donat Ecclesie.
Victus à Carolo M.
A. 774.

*Successit Carolus
M. & Imperatores
ceteri Romano-
Germanici.
Reges Sicilia &
Neapolis.*

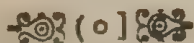
1129	1. Rogerius III.	23	Comites ac Duces è
1152	2. Gvilhelmus I.	14	Normanorum Genre
1166	3. Gvilhelmus II.	32	ab A. 1138. prærant.
1189	4. Tancredus.	3	
1192	5. Henricus VI.	5	Imperator per Con- stantiam
1197	6. Fridericus II.	53	[Imp.] Rogerii III fil. à
1250	7. Conradus V.	4	[Imp.] Rex Sicilia.
1254	8. Manfredus.	fi	
1265	9. Conradinus.		Ultimus Sveviæ Dux capite plexus Nea- poli 1268. à Carolo Andegaventi.

*Reges ex Domo
Andegavensi.*

1266	1. Carolus.	19	1282 Petrus III. Ar- ragonum Rex ob Con- Re
------	-------------	----	---

*Reges Sicilia & Ar-
ragonia.*

<i>Reges solius Regni Neapolitani.</i>			stantiam Manfredi filiam Sicilia potitur	
1285	2. Carolus II.	23	post vespervas siculas	
1309	3. Robertus.	33	regnat. ann. 4.	
1343	4. Joanna I.	39	1286. Jacobus I.	4.
			1327 Fridericus II.	1.
	<i>Ex alia linea Andegavensi.</i>		1328 Petrus.	15.
1382	5. Ludovicus I.	0	1342 Ludovicus.	12.
1382	6. Car. III. Cytrachinus.	4	1355 Fridericus III.	13
			1368 Maria.	24
1390	7. Ladislaus.	28	1402 Martinus I.	7
1414	8. Joanna II.	0	1409 Martinus II.	1
1414	9. Ludov. II.	3	1410. Blanca.	2
1417	10. Ludov. III.	16	1412 Ferdinandus.	4
1434	11 Renatus.	43	1416 Alphonfus V.	42
1480	12 Carolus IV.	2	1458 Joannes.	21
1482	13 Ludovicus XI. R. Gallie.	11	1479. Ferdin. V. Cathol.	36.
1494	14 Car. VII. R. Gal	4		
<i>Reges Sicil. & Neapolis ex Domo Hispanica</i>				
1503	15. Ferd V. Cathol.			
<i>Ex Domo Hispano Austriaca.</i>				
1515	16. Car. V. Imper.	43		
1538	17. Philipp. II.	40		

1598	18. Philippus III.	21
1611	19. Philippus IV.	44
1665	20. Carolus II.	35

Ex Domo Germano Austriaca.

1700 21 Car. VI Imper.

Duces ac Reges Bohemiæ.

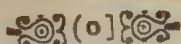
<i>Capitū</i>	<i>Duces ac Reges</i>	<i>Anni</i>	<i>Eventus memorabiles.</i>
<i>Regnū</i>	<i>Bohemia.</i>	<i>Regni</i>	

1550	1. Zeccus;		
	2. Crocus;		
1619	3. Libussa;	13	Urbs Pragensis condita.
632	4. Primislaus;	44	
676	5. Nimislaus;	39	
715	6. Minatas.	20	
735	7. Vogenus.	20	
763	8. Venceslaus I.	22	
785	9. Cremovilius.	19	
804	10. Neclamus;	35	
839	11. Ostivizius.	17	
856	12. Borivorius. I.	48	Christo primus datus nomen.
904	13. Spitigneus I.	2	
906	14. Ladislaus I.	10	
916	15. S. Vencesl. II.	22	Occisus à fratre Boleslao.

938	16	Boleslaus I.	29	
967	17	Boleslaus II.	32	
999	18	Boleslaus III.	13	
1012	19	Jaromirus.	25	
1017	20	Bretislaus I.	18	
1055	21	Spitigneus II.	6	
1061	22	Ladislauſ II.	25	Rex dicitur ab He
1086	23	Ladislauſ III.	5	rico IV. Imp.
1092	24	Conradus I	M 8	
1092	25	Bretislaus.	8	
1100	26	Borivorius II.	7	
1107	27	Svatoplocus.	2	
1109	28	Ladislauſ IV.	16	
1125	29	Sobieslaus.	15	
1140	30	Ladislauſ V.	34	Rex Bohemiae 2du
1174	31	Sobieslaus II.	4	
1178	32	Fridericus.	12	
1190	33	Conradus II.	1	
1192	34	Venceslaus III.	1	
1193	35	Bretislaus.	3	Episcopus Pragen
1196	36	Ladislauſ VI.	0	Regni administ.

Reges continui.

1196	37	Primislaus II.	32	Dictus etiam Othom
1231	38	Venceslaus IV.	24	quia charissimus
1255	39	Othocarus II.	23	thoni IV. Imperat
1278	40	Venceslaus V.	27	Pius.
1305	41	Venceslay VI.	1	Ultimus e stirpe mislai agricolae.

1306 42. Rudolp. Austr.

1307 43. Henricus.

1

3

Regnū administrans.

*Reges partim è stir
pe Luxemburg par
tim Austriaci.*

1310 1. Joannes.

1346 2. Carolus IV.

1378 3. Vencaslag Iners.

1418 4. Sigismundus.

1436 5. Albertus II

1440 6. Ladislaus VII.

1458 7. Geor. Podiebrad

1471 8. Ladislaus VIII.

1516 9. Ludovicus.

1526 10. Ferdinandus I.

1562 11. Maximilian. I.

1575 12. Rudolphus.

1608 13. Mathias.

1617 14. Ferdinand. II.

1627 15. Ferdinand. III.

1646 16. Ferdinand. IV.

1658 17. Leopoldus.

1705 18. Iosephus.

1711 19. Carolus VI.

36

32

40

18

3

18

13

45

10

37

12

37

9

10

19

11

47

6

Imperator.

Imperator.

Imp. Bellū Hussiticū.

Imperator.

Filius Alberti, dictus

posthumus.

E Domo Austriaca

dehinc omnes Bohem

Reges simulq; Impe-

ratores.

Turbæ Bohemica.

Lz

Reges

Reges Hungariæ.

Cæptū | *Reges Hungariæ.* | *Anni* | *Eventus memora-*
Regnū | | *Regni* | *biles.*

1000	1. S. Stephanus.	38	Rex Apostolicus di-
			citur, quia Christia-
			nam fidem toto Re-
			gno promulgat.
1038	2. Petrus.	4	Regno pulsus.
1042	3. Ovo.	2	
1044	Petrus restit.	2	
1046	4. Andreas I.	15	
1061	5. Bela I.	3	
1063	6. Salomon.	11	
1074	7. Geisa II.	3	
1077	8. S. Ladislaus I.	18	
1095	9. Colomannus.	19	
1114	10. Stephanus II.	18	
1132	11. Bela II.	10	
1141	12. Geisa III.	20	
1161	13. Stephanus III.	12	
1172	14. Ladislaus II.	M. 6	
1172	15. Stephanus IV.	M. 5.	
1173	16. Bela III.	23	
1195	17. Emericus.	8	
1204	18. Ladislaus III.	M. 6	
1205	19. Andreas II.	30	Privileg. Hungarie Auctor.
1235	20. Bela IV.	25	

1260.	21 Stephanus V.	13	
1273	22 Ladislaus IV.	18	
1290	23 Andreas III.	17	
1301	24 Venceslaus.	4	Cogitur abdicare San ptum.
1305	25 Otho Bavar.	5	
1310	26 Carol. Robert.	32	
1342	27 Ludovic. M.	40	Zelo Ecclesie defen-
1382	28 Maria.	1	dendæ insignis.
1383	29 Carolus.	1	
1387	30 Sigismundus.	51	Imperator.
1438	31 Alber. I. Austr.	2	Imperator.
1440	32 Ladislaus V.	4	
1444	33 Joan. Corvinus	8	
1452	34 Ladislaus VI.	26	
1458	35 Mathias Corv.	32	
1490	36 Ladislaus VII.	26	
1516	37 Ludovicus II.	11	
	<i>Reges è Domo Au-</i> <i>striaca continui.</i> <i>& Imp.</i>		
1516	38 Ferdinand. I.	38	
1563	39 Maximil. II.	9	
1572	40 Rudolphus II.	40	
1608	41 Mathias.	10	
1618	42 Ferdinand: II	18	
1637	43 Ferdinand. III.	9	
1646	44 Ferdinand. IV.	9	
1658	45 Leopoldus.	19	

❧ (o) ❧

1687	46 Iosephus	23
1711	47 Carolus VI,	

Duces & Reges Poloniæ.

Captū	Duces & Reges	Anni	Eventus memorabiles
	Poloniæ.	Regni	

550	Lechus, & stirpis ejusdem nonnulli Duces.	
-----	---	--

700	1. Cracus.	0
700	2. Lechus. I.	50
750	Venda.	

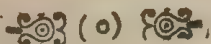
*Regnum admini-
strant aliquamdiu
12. Palatini.*

760	3. Primislaus.	44
804	4. Lechus II.	6
810	5. Lechus III.	5
815	6. Popielus I.	8
823	7. Popielus II.	0
	<i>Anarchia.</i>	

842	8. Piaſtus.	19
861	9. Zemoviſcus.	31
892	10. Lechus IV.	21
913	11. Zemonislaus.	51
967	12. Micislaus.	35

Stemma Piaſtorum.

Primus Chriſto da
nomen.

Reges.

999	1. Boleslaus.	25
1025	2. Micislaus II.	9
1034	3. Casimirus.	25
1058	4. Boleslaus II.	23

Interfecto S. Stanislai Episcopi, quare dignitate Regia excidit.

Iterum Duces.

1081	1. Ladislaus.	20
1102	2. Boleslaus III.	36
1139	3. Ladislaus II.	7
1146	4. Boleslaus IV.	28
1174	5. Micislaus.	4
1177	6. Casimirus II.	17
1194	7. Lechus V.	33
1217	8. Boleslaus V.	52
1279	9. Lechus VI.	10

In praeliis so. semper victor.

Anarchia.

1296	10. Ladislaus III.	4
1300	11. Venceslaus.	6
1306	Ladisl. iterum.	27
1333	12. Casimir. III.	57

Simul Bohemiae Rex.

Piaistorum ultimus.

Restituti Reges.

1370	1. Ludovicus.	12
1386	2. Ladislaus IV.	48
1414	3. Ladislaus V.	10

Hungariae idem Rex.
Ante Jagello Lithuaniae Dux, à quo initium Gemmatum Jagellonici

1444

biles

rum.

to da

999

1444	4. Constantinus IV.	40	
1492	5. Joann. Alber.	9	
1501	6 Alexander.	5	
1506	7 Sigismundus.	42	
1548	8 Sigismundus II.	24	
1572	9 Henricus Vales.	M 2	Idem Henric. III. Gal.
1576	10. Steph. Bathor.	11	Rex.
1587	11 Sigismund III.	45	Idem Svecia Rex.
1612	12. Ladislaus VI.	15	
1648	13. Joan. Casimir.	20	
1669	14. Mich. Keribut.	5	
1674	15. Joannes III.	12	Sobieskorum e gente.
1698	16. Augustus II.	36	Electo Saxoniz.
1734	17. Augustus III.		Felicitate regnans.

Reges Angliæ.

Capitulum	Collectis in unum	Anni	Eventus memorabiles,
Regnum	septem Angliæ	Regni	
	Regis		

800	1. Egbertus.	36	Anglia Sedi Apostolice tributaria redditus
837	2. Ethelvoldus.	20	
857	3. Ethelbaldus.	1	
860	4. Ethelbertus.	6	
866	5. Ethelredus.	5	
871	6. Alfredus.	29	
900	7. Edvardus.	23	
923	8. Adelstanus.	17	Aliis Ethelranus.
941	9. Edmundus.	5	
946	10. Eldredus.	9	Aliis Elfridus.

955	11. Edvinus.	4	
959	12. Edgardus.	16	
978	13. S. Edvard II.	4	
979	14. Ethelredus II.	37	
1016	15. Edmundus II.	1	Superatur à Danis.
1017	16. Canutus.	19	Simul Daniæ Rex.
1037	17. Heroldus.	4	
1040	18. Canutus II.	2	
1042	19. Alfredus II.	1	Danos iterum ejicit.
1043	20. S. Edvard III.	23	
1066	21. Heroldus II.	M.10	Contra jus Regnum involat.

*Reges è Ducibus
Normannia.*

1066	1. Guilielmus I.	21	Hæres Regni à S. Edvardus dictus pellit Heroldum.
1087	2. Guilielmus II.	13	

1099	3. Robertus.	0	
1100	4. Henricus I.	35	
1135	5. Stephanus.	19	Obiit absque liberis.

*Reges è Prosapia
Comitum Andegavensium.*

1154	1. Henricus II.	34	Regnum per Matrem obtinet. filiam Henrici I. idem Henricus II. Hiberniæ quoque Rex 1162.
1189	2. Richardus I.	10	
1199	3. Joannes.	17	
1216	4. Henricus III.	57	S. Thomas Cantuariensis occiditur.
1272	5. Eduardus IV.	34	

1306	6. Eduardus V.	19	Franciæ Regem so
1326	7. Eduardus VI.	51	primus dicit.
1377	8. Richardus II.	22	
1399	9. Henricus IV.	14	
1413	10. Henricus V.	9	
1422	11. Henricus VI.	39	
1461	12. Eduardus VII.	22	
1483	13. Eduardus VIII.	0	
1483	14. Richard, III.	2	

*Reges à Comitibus
de Richemond.*

1485	1. Henricus VII.	23	Prius Defensor Fidei.
1509	2. Henricus VIII.	38	dein Auctor Schis-
1547	3. Eduardus VI.	6	matism Anglicani. 1532.
1553	4. Joanna.	0	Restituere parabat
1553	5. Maria.	6	rem Catholicam.
1558	6. Elisabeth.	44	Ecclesiam persequi-
			tur. Mariam Stuart-
			tam capite plecti ju-
			bet 1587.

*Reges à stirpe
Stuartorum*

1603	1. Jacobus.	22	Tria Regna Scotiæ,
			Hybernici, Angliæ
			conjuguntur.
1625	2. Carolus I.	23	A subditis capite ple-
			xus 1648.
			Anglia Respublica
			1648

1648		11	annis II. sub Crom-
1659		1	vello, & uno anno
			sub Richardo ejus
			filio.
1660	3. Carolus II.	25	
1685	4. Jacobus II.	4	Ob fidem Catholicam
			è Regno ejectus 1688.
1689	5. Gvil. III. Nassov.	12	Rex ob Annam Con-
1702	6. Anna.	11	jugem Jac. 3. filiam.
1714	7. Georgius I.	12	Electo Brunsvicensis
1727	8. Georgius II.		omissò Jacobo III.
			ad Regnum vocat9.

Duces & Reges Prussiæ.

<i>Capitū</i>	<i>Duces & Reges</i>	<i>Anni</i>	<i>Eventus memorabiles.</i>
<i>Regnū</i>	<i>Prussiæ.</i>	<i>Regni</i>	

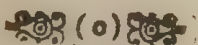
1525	Albertus.	43	Ord. Teut. Magnus
1568	Albert. Frideric.	50	Mag. ad Lutherum
			desciscit.
1618	Joan, Sigismund.	1	Extincta stirpe Alber-
1619	Georg. Guilielm.	21	ti ad Electores Bran-
1640	Frideric. Guil.	47	deburg. transit Prus-
			sia.
1688	Frideric. III.	13	A Leopoldo M. Rex
1701	Idem Rex prim9.	12	dicitur 1701.
1713	Frideric. Guiliel.		

Reges

Règes Daniæ.

Coepit Reges Daniæ Anni Eventus memorabiles.
Regnū Regni

930	1. Heroldus L.	50	Præcessere alii Reges, quorum tamen in- certa successio,
980	2. Svenus I.	34	
1014	3. Canutus II.	21	
1036	4. Canutus III.	9	Angliam quoque & Norvegiam possedit.
1045	5. Magnus.	4	
1049	6. Svenus II.	27	A suis in odium Fi- dei occisus in Tem- plo An. 1084.
1074	7. Heroldus II.	2	
1076	8. S. Canutus IV.	9	
1085	9. Olaus.	10	
1095	10. Ericus III.	7	
1112	11. Heroldus III.	33	
1135	12. Ericus IV.	4	
1139	13. Ericus V.	8	
1147	14. Canutus V.	8	
1155	15. Svenus III.	2	
1177	16. Valdemarus I.	28	
1185	17. Canutus VI.	18	
1202	18. Valdemar. II.	40	
1241	19. Ericus VI.	8	
1250	20. Abel.	2	
1252	21. Christophorus.	7	
1259	22. Ericus VII.	17	

1286	23. Ericus VIII.	35	
1321	24. Christoph. II.	12	
1333	25. Valdemar. III.	42	
1376	26. Aquinus.	37	
1412	27. Ericus IX.	26	Simul Rex Sveciæ.
	<i>Anarchia.</i>		
1444	28. Christoph. III.	4	Sveciæ Rex.
1448	29. Christianus I.	34	Theodorici Comit. Oldenburg. filius.
1482	30. Joannes.	32	Sveciæ Rex.
1513	31. Christianus II.	10	Sveciæ Regno depul-
1523	32. Fridericus I.	11	sus.
1534	33. Christianus III.	24	Sectam Lutheri in
1559	34. Fridericus II.	29	Daniam invehit.
1588	35. Christianus IV.	60	
1648	36. Fridericus III.	22	
1670	37. Christianus V.	19	
1699	38. Fridericus IV.		

Reges Sveciæ.

<i>Cæptū</i>	Reges Sveciæ	<i>Anni</i>	<i>Eventus memorabiles</i>
<i>Regnū</i>		<i>Regni</i>	

1150	1. S. Ericus X.	10	Reges Sveci annis
1160	2. Carolus VII.	8	ante Christum 2200.
1168	3. Canutus.	24	merito sunt suspecti.
1192	4. Surcherus III.	18	Certum tamen, sæcu-
1210	5. Ericus XI.	8	lo IX. sub Rege Bior-
1218	6. Joannes I.	4	no tempore Caroli
1222	7. Ericus XII.	28	M. prædicatum in
			Svecia Evangelium.

1250	8. Valdemarus.	16	
1276	9. Magnus II.	6	
1282	10. Birgerus.	43	
1326	11. Magnus III.	10	
1336	12. Albertus.	25	
1361	13. Margaretha.	35	Valdemari III. Daniæ Regis filia.
1396	14. Ericus XIII.	42	Simul Rex Daniæ.
1438	15. Christophorus.	10	Daniæ Rex.
1448	16. Carolus VIII.	10	
1458	17. Christianus I.	12	Daniæ Rex.
1470	18. Steno Prorex.	11	
1483	19. Joannes.	30	Daniæ Rex.
1513	20. Christianus II.	10	Ob Tyrannidem Re gno pulsus.
	<i>Reges è stirpe Vasorum.</i>		
1523	21. Gustavus I.	37	Lutherum sequit cum toto Regno.
1560	22. Ericus XIV.	8	
1568	23. Joannes.	24	
1592	24. Sigismundus.	7	Ejectus quia Cath olicus.
1599	25. Carolus IX.	12	Miserè vastat Ge maniam.
1611	26. Gust. Adolph.	22	Regnum ultrò mittit, ut Eccle Cath. det nomen
1633	27. Christina.	21	
1654	28. Carol. Gustav.	6	
1660	29. Carolus XI.	37	
1697	30. Carolus XII.	21	

1718 31. Ulrica Eleonora
1720 32. Fridericus I.

Soror Caroli XII. &
Friderici I. Hassio-
Cassellani Principis
Conjux.
Regnum fit ele-
ctivum.

Duces & Monarchæ Russici.

<i>Cæptū</i> <i>Regnū</i>	<i>Duces & Mo-</i> <i>narchæ Russici</i>	<i>Anni</i> <i>Regni</i>	<i>Eventus memorabiles.</i>
------------------------------	---	-----------------------------	-----------------------------

989 1. Volodomir I.

2. Jaroslaus I.

3. Volodomir. II.

4. Volsevolodus I.

5. Volsevolod. II.

6. Volsevolod. III.

7. Volsevolod. IV.

8. Volsevolod. V.

9. Volsevol. VI.

10. Volsevol. VII.

11. Volsevol. VIII.

12. Volsevol. IX.

13. Georgius I.

14. Demetrius I.

1237 15. Georgius II.

16. Jaroslaus II.

17. Alexander.

18. Daniel.

Christo nomen dat
Basilius exinde dict9.

	19. Joan Caleta I.		Moscoviz sedem	Imper
	20. Simon.		figit, & Magni	Capitū
	21. Joannes II.		Ducis nomen al-	Regnū
	22. Demetrius II.		sumit.	
1400	23. Basilius II.			802 1
	24. Georgius III.			811 2
	25. Basilius III.			813 3
	26. Joan. Basilevich.			820 4
	27. Basilius IV.			829 5
1540	28. Jo Basilevich II.			842 6
1584	29. Fedor Ivanovich.			867 7
1587	30. Boris Gudonow.			886 8
1605	31. Fedor Borissowicz			919 9
1605	32. Demetrius.			912 10
1606	33. Zofki Basilevich			959 11
1611	34. Ladislabs;		Sigismundi Polon	963 12
1613	35. Mich. Federowicz.	33	Regis filius;	969 13
1647	36. Alexi Michalowicz	16		975 14
1676	37. Fedor Alexiewicz.	6		1028 15
1682	38. Joan & Petrus Ale-	14		1034 16
	xievicii.			1042 17
1696	39. Petrus solus.	29	Imperatoris Russ-	1042 18
1725	40. Catharina;	2	ei titulum assumit	1054 19
1727	41. Petrus II.	1	A. 1721;	1055 20
				1057 21

Orientis Imperatores Græci.

Imperatores Romano-Græcos usque ad temporâ
Caroli M. vide Oputc: 3.

<i>Cæptū Regnū</i>	<i>Orientis Impēra- tores Græci.</i>	<i>Anni Regni</i>	<i>Eventus memora- biles.</i>
802	1. Nicephorus.	9	
811	2. Michael Curopalat	2	
813	3. Leo Armenas.	7	
820	4. Michael II. Balb.	9	
829	5. Theophilus.	12	
842	6. Michael III.	25	Nero & Sardana-
867	7. Basili Macedo.	18	palus tui Sæculi.
886	8. Leo Philosophus.	25	
911	9. Alexander.	1	
912	10. Constantin. VIII.	47	Porphyrogenitus.
959	11. Roman. Porphyr.	4	
963	12. Nicephor. Phocas.	6	
969	13. Joan. Zimisces.	6	B.V. Cultor singu-
975	14. Basil. & Consta. IX.	53	laris.
1028	15. Romanus.	5	
1034	16. Michael Paphlago	8	
1042	17. Michael Calaphat	M. 4	
1042	18. Constantinus X.	12	Monomachus.
1054	19. Theodora.	1	
1055	20. Michæel Stratiota.	1	
1057	21. Isaacius Comnen9	2	

1059	21. Constan. XI. Ducas	7	Multum grassan-	1338
			tur Turcæ.	1354.
1067	23 Roman9 Diogenes	3	Turcas sapi9 vic	1384.
1071	24. Michael Ducas.	7		1380.
1078	25 Nicep. II. Botoniat	3	Attonsus in Mo-	1478
			nachum.	
1081	26 Alexius Comnen9	37	1099 capta Jer	1445
1118	27. Joann Comnenus.	24	solima; stetit in	
1143	28 Manuel Comnen9	38	Regnum sub k	
1150	29. Alex II. Comnen9	3	gibus novem an	
			nos 88.	
1182	30. Andronicus.	2	Crudelissimis sup	Capitū
1185	31 Isaacius Angelus.	10	pliciis, affectu	Regnū
			obit.	1300
1195	32. Alexius Angelus,	8	Capta 1204. Co	1317
1203	Isaacius restitutus.	M. 7	stātinopoli lati	1357
			Imp.	1388
1204	33. Alexius Mirtillus.	M. 2	1204. Baldwin. C	1402
1204	34. Theodory Lascaris	18	mes Flandriæ.	1414
1222	35. Joannes Ducas.	33	1206. Henricu	1413
			Fr.	
1255	36. Theodory junior.	4	1216. Petrus. M	1411
			1216. Robertus	
1259	37. Joannes IV.	4	1227. Baldwin	1451
			- - -	1481
1262	38. Michael Paleolog	22	Imperatores C	1511
1282	39. Andrōnicus II.	42	ci interea res	1520
1325	40. Andronic. III. Pal.	13	bant Adri	
			poli.	1566

1338	41. Joan. Cantacuzen9	15	1204	Cœptum ab
1354	42. Joan. VI. Paleol.	28		Alexio Comme-
1384	43. Andronicus IV.	3		no Imperiū Tra-
1386	44. Manuel Paleol.	31		pezuntinum:
1418	45. Joan. VII. Paleol.	27		eversum 1462. à
				Machomete II.
1445	46. Constanting XII.	8		Capta Constanti-
				nopolis 1453,

Imperatores Turcici.

<i>Cæptū</i>	<i>Imperatores</i>	<i>Anni</i>	<i>Eventus membrabiles.</i>
<i>Regnū</i>	<i>Turcici.</i>	<i>Regni</i>	

1300	1. Ottomānnus.	26	
1327	2. Orchanus.	32	
1357	3. Amurathes I.	31	
1388	4. Bajazethes.	14	Sedes Adrianopoli.
1402	5. Josue.	2	
1424	6. Solimannus I.	7	
1441	7. Moyses.	3	
1443	8. Machomet I.	8	
1441	9. Amurathes II.	30	Antagonista Scander-
			begus.
1451	10. Machomet II.	30	Sedes Constantino-
1481	11. Bajazeth II.	31	poli. 1453.
1512	12. Selimus I.	8	
1520	13. Solimannus II.	46	Multas in Hungaria
			urbes expugnata:
1566	14. Selimus II.	8	Rhodium capti.

Mz

1574

1574	15. Amurathes III.	20	1571. Insula Cyprus capta.
1595	16. Machomet III.	9	Eodem Anno celebris
1604	17. Achmet.	13	victoria ad Naupactum.
1617	18. Osmannus.	4	
1621	19. Mustapha.	1	
1621	20. Amurathes IV.	17	
1640	21. Ibrahim.	8	
1648	22. Machomet IV.	39	1669. Cretā occupat.
1687	23. Solimanous III.	3	1683. obsidio Viennensis.
1691	24. Achmet II.	5	
1695	25. Mustapha II.	7	
1703	26. Achmet III.		

COROLLARIUM

Regni Poloniae & M.D. Lithvaniae Senatores & Ministros Statûs suo ordine exhibens.

Archiepiscopus Gnelnensis Primas, Primusq; Princeps.

Archiepiscopus Leopoliensis.

Episcopus Cracoviensis Dux Severiae

Episcopus Vladislaviensis & Pomeraniae.

Episcopus Vilenensis. | alternant.

Episcopus Polnaniensis. |

Episcopus Plocensis.

Episcopss Varmiensis & Sambiensis. S.R.I. Princeps. | alternant.

Episcopus Luceorientis & Breitenensis. |

Episcopus Premisliensis.

Episcopus Samogitiae seu Miednicensis.

Episcopus Culmensis & Pomeraniae.

Episcopus Cheſmensis.

Episcopus Kijoviensis & Czerniechoviensis.

Episcopus Camenecensis. | Epi-

Episcopus Smolenscensis.
Episcopus Livoniæ & Piltinensis.

Senatores Seculares.

Castellanus Cracoviensis.	
Palatinus Cracoviensis.	
Palatinus Posnaniensis.	alternant.
Palatinus Vilnensis.	
Palatinus Sandomiriensis.	
Castellanus Vilnensis.	
Palatinus Calissiensis.	
Palatinus Trocensis.	
Palatinus Siradiensis.	
Castellanus Trocensis.	
Palatinus Lanciciensis.	
Capitaneus Generalis Samogitiæ.	
Palatinus Brestensis, Cujaviensis.	
Palatinus Generalis Kijoviensis.	
Palatinus Inovladislaviensis.	
Palatinus Generalis Russiæ.	
Palatinus Voithyniæ.	
Palatinus Podoliæ.	
Palatinus Smolenscensis.	
Palatinus Lublinensis.	
Palatinus Polocensis.	
Palatinus Betzensis.	
Palatinus Novogrodenfis.	

Pa-

Palatinus Plocensis.
 Palatinus Vitebscensis.
 Palatinus Generalis Masoviæ.
 Palatinus Podlachiæ.
 Palatinus Ravensis.
 Palatinus Brestianensis.
 Palatinus Culmentis.
 Palatinus Mscislaviensis.
 Palatinus Mariæburgensis.
 Palatinus Braclaviensis.
 Palatinus Pomeraniæ.
 Palatinus Minscensis.
 Palatinus Livoniæ.
 Palatinus Czernichoviensis.

Notandum, quòd tres Castellani, nimirum Cracoviensis, Vilnensis & Trocensis, & unus Capitaneus Samogitiæ inter Palatinos stalla sua in Senatu occupant.

Castellani Majores.

Castellanus Posnaniensis.
 Castellanus Sandomiriensis.
 Castellanus Calissiensis.
 Castellanus Woynicensis.
 Castellanus Gnesnensis.
 Castellanus Siradiensis.
 Castellanus Lanciciensis.

Ca.

Castellanus Samogitiæ.
 Castellanus Breitenſis Cujavienſis.
 Castellanus Kijovienſis.
 Castellanus Inovladieſlaviēſis.
 Castellanus Leopoliēſis.
 Castellanus Voſthynæ.
 Castellanus Camenecenſis.
 Castellanus Smolenſcenſis.
 Castellanus Lublinenſis.
 Castellanus Polocenſis.
 Castellanus Beſzenſis.
 Castellanus Novogrodenſis.
 Castellanus Plocenſis.
 Castellanus Witebſcenſis.
 Castellanus Czernenſis.
 Castellanus Podlachiæ.
 Castellanus Ravenſis.
 Castellanus Breſtianenſis.
 Castellanus Culmenſis.
 Castellanus Mécislaviēſis.
 Castellanus Elbingenſis.
 Castellanus Braclaviēſis.
 Castellanus Gedanenſis.
 Castellanus Minſcenſis.
 Castellanus Livoniæ.
 Castellanus Czernichovienſis.

Offi.

Officiales Majores seu Ministri Status Senatores.

Supremus Mareschalcus Regni.
Supremus Mareschalcus M. D. L.
Cancellarius Regni Supremus.
Cancellarius M. D. L. Supremus.
Procancellarius Regni.
Procancellarius M. D. L.
Thesaurarius Supremus Regni.
Thesaurarius Supremus M. D. L.
Mareschalcus Curiae Regni.
Mareschalcus Curiae M. D. L.

Castellani Minores.

Castellanus Sandecensis.
Castellanus Mederecensis.
Castellanus Vislicensis.
Castellanus Biecenſis.
Castellanus Rogozinensis.
Castellanus Radomienſis.
Castellanus Zawichostenſis.
Castellanus Lendenſis.
Castellanus Sremenſis.
Castellanus Zarnovienſis.
Castellanus Matogollenſis.
Castellanus Wielunensis.

Ca.

Castellanus Premysliensis,
 Castellanus Halicientis,
 Castellanus Sanocensis.
 Castellanus Chelmensis.
 Castellanus Dobrzynensis.
 Castellanus Polanieensis.
 Castellanus Premetensis.
 Castellanus Crivienensis.
 Castellanus Czechoviensis.
 Castellanus Naclensis.
 Castellanus Rospirienensis.
 Castellanus Biechoviensis.
 Castellanus Bidgothienensis.
 Castellanus Bresinensis.
 Castellanus Krušvicensis.
 Castellanus Oświęcimensis.
 Castellanus Camenensis.
 Castellanus Spicimirienensis.
 Castellanus Inowlodensis.
 Castellanus Kovalienensis.
 Castellanus Santocensis.
 Castellanus Sochaczoviensis.
 Castellanus Varšavienensis.
 Castellanus Gostinensis.
 Castellanus Viskensis.
 Castellanus Racionscensis.
 Castellanus Sierpscensis.

Ca-

Castellanus Wiszogrodensis,
 Castellanus Rypinensis.
 Castellanus Zakroczymentis,
 Castellanus Ciechanovientis.
 Castellanus Livenfis.
 Castellanus Slonfcensis.
 Castellanus Lubaczovientis.
 Castellanus Konariensis Siradiensis.
 Castellanus Konariensis Łenczycen:
 Castellanus Konariensis Kujavientis.

Officiales Equestris Ordinis Regni & M.D.L.

Supremus Dux Exercituum Regni.
 Supremus Dux Exercituum M. D. L.
 Dux Campestris Exercituum Regni.
 Dux Campestris Exercituum M. D. L.

Si non sunt Senatores,
 sunt Ministri Statûs
 Equestris Ordinis.

Secretarius Major Regni | *Ecclesiastici.*
 Secretarius Major M.D.L. |
 Referendarius Regni Spiritualis.

Refe

Referendarius M. D. L. Spiritualis.
 Referendarius Regni Sæcularis.
 Referendarius M. D. L. Sæcularis.
 Succamerarius Regni.
 Succamerarius M. D. L.
 Thesaurarius Curia Regni.
 Thesaurarius Curia M. D. L.
 Vexillifer Regni Supremus.
 Vexillifer M. D. L. Supremus.
 Ensisfer Regni. | Ensisfer M. D. L.
 Præfectus Stabuli Regni.
 Præfectus Stabuli M. D. L.
 Præfectus Culinæ Regni.
 Præfectus Culinæ M. D. L.
 Pocillator Regni. | Pocillator M. D. L.
 Incisor Regni. | Incisor M. D. L.
 Dapifer Regni. | Dapifer M. D. L.
 Subdapifer Regni. | Subdapifer M. D. L.
 Pincerna Regni. | Pincerna M. D. L.
 Venator Supremus Regni.
 Venator Supremus M. D. L.
 Notarius Campestris Regni.
 Notarius Campestris M. D. L.
 Castorum Regni Metator.
 Castorum M. D. L. Metator.
 Præfectus Vigiliarum Regni.

Præfe-

Præfectus Vigiliarum M. D. L.
Magister Artilleriæ Regni.
Magister Artilleriæ M. D. L.
Notarii quatuor M. D. L.
Regens Cancellariæ Majoris Regni.
Regens Cancellariæ Majoris M. D. L.
Regens Cancellariæ Minoris Regni.
Regens Cancellariæ Minoris M. D. L.
Vexillifer Curiae Regni.
Vexillifer Curiae M. D. L.
Instigator Regni.
Instigator M. D. L.
Vice Præfectus Stabuli Regni.
Vice Præfectus Stabuli M. D. L.
Notarius Decretorum Cancellariæ Regni.
Notarius Decretorum Cancellariæ M. D. L.
Vice-Instigator Regni.
Vice-Instigator M. D. L.
Notarius Thesauri Regni.
Custos Thesauri Regni.
Metator Castrorum Campestris Regni.
Metator Castrorum Campestris M. D. L.
Præfectus Vigiliarum Campestris Regni.
Præfectus Vigiliarum Campestris M. D. L.
Venator Curiae Regni.
Venator Curiae M. D. L.

Nota-

Notarius Major Regni.

Quæstor M. D. L. aliàs Skarbnv.
Hi omnes Officiales ex Nobilissimis
accipiuntur Familis; quidam de loco,
non habendo certum lege præscriptum,
inter se disputant.

Dignitarii Palatinatum
ac Terrarum Regni &
Magni Ducatûs Lithva-
niæ.

Succamerarius.

Capitaneus cum Jurisdictione, in Ma-
jori verò Polonia vocatur Generalis
Majoris Poloniæ, Capitaneus Cracovi-
ensis, Generalis Minoris Poloniæ, Ca-
pitaneus Camenecensis dicitur Genera-
lis Podoliæ.

Vexillifer.

Judex Terrestris.

Dapifer.

Pocillator.

Sub-Judex Terrestris.

Subdapifer.

Pincerna.

Venator.

Tribunus.

Notarius Terrestris.

Enlifer.

Officiales Castrenses.

Thesaurarii Minores.

Quæstores five Custodes Thesauri.

Capitanei sine Jurisdictione.

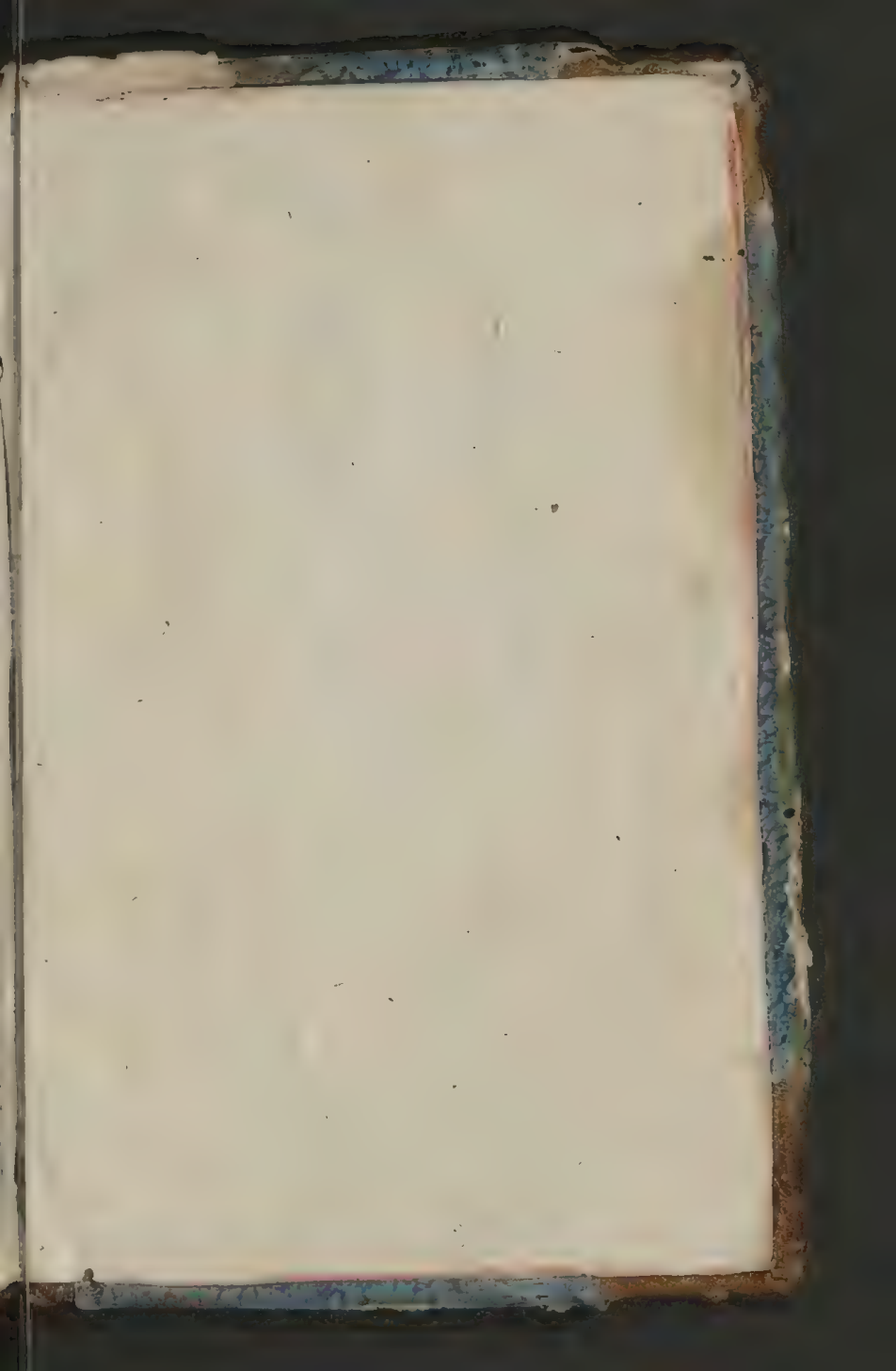
In Magno Ducatu Lithvaniz
sunt Mareſchalli Diſtrictuum, & Livoni
Palatinatum & plures alii diverſi à
Polonicis Officiales, quos longum eſſet
enumerare. In Lithvania, Capitaneus
præcedit paſſim Succamerarium.

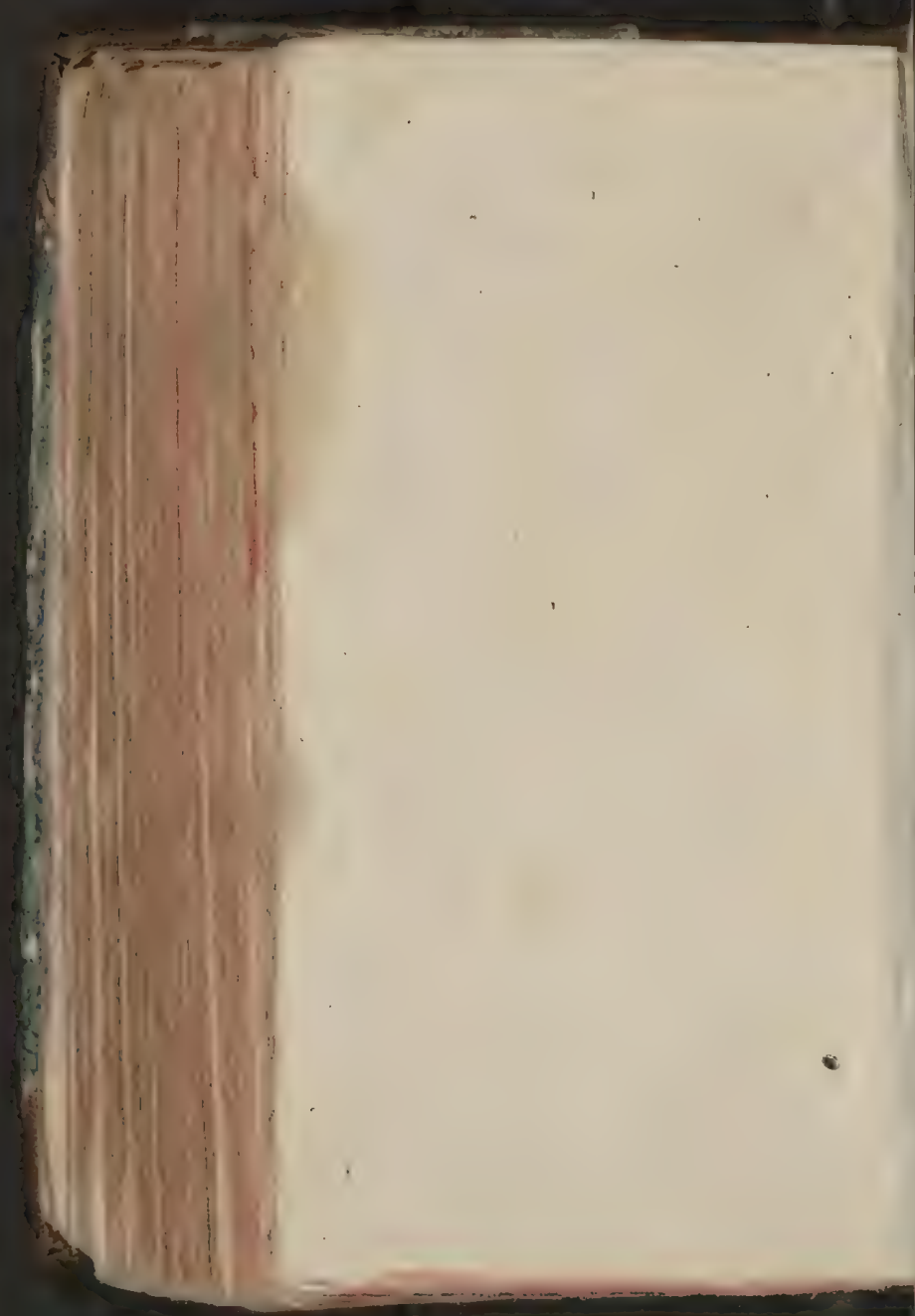
In Pruſſia quoque Enſiter, tum The-
ſaurarius ſecuriſivus; poſterioris Officium
ſæpius cum Senatoria ejusdem Provin-
ciæ dignitate conjungi ſolet. Ejusdem
Ducatus publicorum congreſſuum per-
petuus Præſes eſt Episcopus Varmien-
ſis, Sacri Romani Imperii Princeps.

Hos ſequuntur Officiales Militares
domestici & externi Authoramenti,
veluti Colonelli, Regimentarii, Gene-
rales,

rales locum tenentes, Majores &c. Sic
 libertas Campi Domina, veluti collectis
 ex campestri amplitudine diuersis flo-
 ribus, diuersorum Officialium fascibus
 Polonam ornat Rempublicam: ut eam
 Orbi Reginam exhibeat in vestitu
 splendido, ipsa varietate conspicuo.
 Si verò sidera sunt flores Cœlorum;
 certè polares hortos æmulatur Polonia,
 ubi inter pulcherrimam Dignitatum
 subordinationem, alia est claritas Solis,
 alia Lunæ, alia Stellarum: imò Stella à
 Stella differt in claritate. Enimverò
 cede funesta semper discordia! dele-
 stat equidem consona Statuum varie-
 tas, sed cruciatur mu-
 tua dissensio.

65

65

Hist. Civil.

102

65

III hist. p.

73

736787

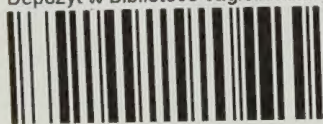
2000 PLN

D. II. 30

Bibliotheca
P.P. Camaldulensium in Bielany

Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej

03862

